Šis dokumentas yra skirtas tik informacijai, ir institucijos nėra teisiškai atsakingos už jo turinį

►**B** **KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 601/2012**

2012 m. birželio 21 d.

dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB

(Tekstas svarbus EEE)

(OL L 181, 2012 7 12, p. 30)

iš dalies keičiamas:

		Oficialusis leidinys		
		Nr.	puslapis	data
►**M1**	2014 m. kovo 4 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 206/2014	L 65	27	2014 3 5

pataisytas:

►**C1** Klaidų ištaisymas, OL L 347, 2012 12 15, p. 43 (601/2012)

▼B

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 601/2012

2012 m. birželio 21 d.

dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 96/61/EB ([1]), ypač į jos 14 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

(1) išsami, nuosekli, skaidri ir tiksli išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsena bei ataskaitų teikimas pagal šiame reglamente nustatytus suderintus reikalavimus yra pagal Direktyvą 2003/87/EB nustatytos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos veiksmingo veikimo pagrindas. Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos antruoju atitikties ciklu, apimančiu 2008–2012 m. laikotarpį, pramoninės veiklos vykdytojai, orlaivių naudotojai, vertintojai ir kompetentingos institucijos įgijo išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal 2007 m. liepos 18 d. Komisijos sprendimą 2007/589/EB, nustatantį šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo apskaitos ir ataskaitų teikimo gaires vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB ([2]), patirties. Trečiojo Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos laikotarpio, prasidedančio 2013 m. sausio 1 d., ir tolesnių prekybos laikotarpių taisyklės turėtų būti pagrįstos ta patirtimi;

(2) biomasės apibrėžtis šiame reglamente turėtų būti suderinta su terminų „biomasė“, „skystieji bioproduktai“ ir „biodegalai“ apibrėžtimis, pateiktomis 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičiančios bei vėliau panaikinančios direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB ([3]) 2 straipsnyje, visų pirma todėl, kad lengvatinė tvarka, taikoma apyvartinių taršos leidimų atsisakymo įpareigojimams pagal Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, nustatytą Direktyva 2003/87/EB, yra paramos schema, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/28/EB 2 straipsnio k punkte, taigi ir finansinė parama pagal tos direktyvos 17 straipsnio 1 dalies c punktą;

([1]) OL L 275, 2003 10 25, p. 32.
([2]) OL L 229, 2007 8 31, p. 1.
([3]) OL L 140, 2009 6 5, p. 16.

▼B

(3) siekiant nuoseklumo šiame reglamente turėtų būti vartojami terminai, apibrėžti 2009 m. birželio 8 d. Komisijos sprendime 2009/450/EB dėl išsamaus Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytų aviacijos veiklos rūšių išaiškinimo ([1]) ir 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, iš dalies keičiančioje Tarybos direktyvą 85/337/EEB, direktyvas 2000/60/EB, 2001/80/EB, 2004/35/EB, 2006/12/EB, 2008/1/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006 ([2]);

(4) siekiant, kad stebėsenos ir ataskaitų teikimo sistema būtų optimali, daugiau kaip vieną kompetentingą instituciją paskiriančios valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tos kompetentingos institucijos koordinuotų savo darbą pagal šiame reglamente išdėstytus principus;

(5) esminis šiuo reglamentu sukurtos sistemos elementas turėtų būti stebėsenos planas, kuriame pateikti visi išsamūs ir skaidrūs konkrečiame įrenginyje ar orlaivio naudotojo taikomos metodikos dokumentai. Reikėtų reikalauti, kad planas būtų reguliariai atnaujinamas tiek siekiant atsižvelgti į vertintojo išvadas, tiek veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo iniciatyva. Pagrindinė atsakomybė už stebėsenos metodikos, kurios dalys nustatomos šiuo reglamentu reikalaujamomis procedūromis, įgyvendinimą turėtų tekti veiklos vykdytojui arba orlaivio naudotojui;

(6) būtina nustatyti pagrindines stebėsenos metodikas siekiant mažinti veiklos vykdytojams ir orlaivių naudotojams tenkančią naštą bei palengvinti veiksmingą išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekio stebėseną ir ataskaitų teikimą pagal Direktyvą 2003/87/EB. Šiose metodikose turėtų būti nustatytos pagrindinės skaičiavimo ir matavimo metodikos. Skaičiavimo metodikos turėtų būti smulkiau skirstomos į standartinę metodiką ir masės balanso metodiką. Kad būtų galima leisti tame pačiame įrenginyje derinti matavimo metodikas, standartinę skaičiavimo metodiką ir masės balanso metodiką, jeigu veiklos vykdytojas užtikrina, kad nebus jokių praleidimų ar dvigubos apskaitos, turėtų būti numatomos lankstumą užtikrinančios nuostatos;

(7) siekiant dar labiau sumažinti veiklos vykdytojams ir orlaivių naudotojams tenkančią naštą turėtų būti įdiegtas paprastesnis neapibrėžties vertinimo reikalavimas, kurį taikant nenukentėtų tikslumas. Gerokai švelnesni neapibrėžties vertinimo reikalavimai turėtų būti taikomi tuo atveju, kai matuokliai naudojami laikantis tipo atitikties sąlygų, visų pirma, jeigu matuokliams taikoma nacionalinės teisės aktuose nustatyta teisinė metrologinė kontrolė;

([1]) OL L 149, 2009 6 12, p. 69.
([2]) OL L 140, 2009 6 5, p. 114.

▼B

(8) būtina apibrėžti apskaičiavimo faktorius, kurie gali būti numatytieji arba nustatomi analizės būdu. Nustatant analizės reikalavimus turėtų išlikti reikalavimas, kad pirmenybė turėtų būti teikiama laboratorijoms, akredituotoms taikyti atitinkamus analizės metodus pagal darnųjį standartą „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencijai keliami bendrieji reikalavimai“ (EN ISO/IEC 17025), ir turėtų būti nustatyti pragmatiškesni reikalavimai, pagal kuriuos neakredituotos laboratorijos galėtų įrodyti esančios iš esmės lygiavertės, pavyzdžiui, atitinkančios darnųjį standartą „Kokybės vadybos sistemos. Reikalavimai“ (EN ISO/IEC 9001) ar kitas atitinkamas sertifikuotas kokybės valdymo sistemas;

(9) turėtų būti nustatytas skaidresnis ir nuoseklesnis nepagrįstai didelių išlaidų nustatymo būdas;

(10) matavimais grindžiama metodika turėtų būti labiau prilyginta skaičiavimu grindžiamai metodikai siekiant pripažinti padidėjusį ištisinės išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos sistemų patikimumą ir užtikrinti kokybę. Todėl turi būti nustatyti proporcingesni reikalavimai dėl kryžminės patikros su apskaičiavimais, taip pat turi būti paaiškinamas duomenų tvarkymas ir turi būti nustatyti kiti su kokybės užtikrinimu susiję reikalavimai;

(11) reikėtų vengti nustatyti neproporcingus stebėsenos reikalavimus tiems įrenginiams, iš kurių išmetami maži, neesminiai metiniai ŠESD kiekiai, kartu užtikrinant, kad būtų išlaikytas priimtinas tikslumo lygis. Todėl turėtų būti nustatytos specialios sąlygos įrenginiams, iš kurių išmetama mažai išmetamųjų ŠESD, ir orlaivių naudotojams, laikomiems mažaisiais teršėjais;

(12) Direktyvos 2003/87/EB 27 straipsniu valstybėms narėms leidžiama, taikant lygiavertes priemones, mažų įrenginių neįtraukti į Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, jei įvykdomos tame straipsnyje nustatytos sąlygos. Šis reglamentas neturėtų būti tiesiogiai taikomas tokiems pagal Direktyvos 2003/87/EB 27 straipsnį neįtrauktiems įrenginiams, nebent valstybė narė nuspręstų, kad šis reglamentas jiems turėtų būti taikomas;

(13) siekiant užkirsti kelią galimoms su būdingojo ar gryno CO_2 perdavimu susijusioms spragoms, vykdyti šį perdavimą turėtų būti leidžiama tik laikantis labai aiškiai apibrėžtų sąlygų; t. y. būdingąjį CO_2 turėtų būti leidžiama perduoti tik kitiems Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (toliau – ES ATLPS) įrenginiams, o gryno CO_2 perdavimas turėtų būti leidžiamas tik tuo atveju, jeigu CO_2 perduodamas saugoti į geologinio saugojimo vietą pagal ES ATLPS; toks saugojimas šiuo metu yra vienintelis priimtinas nuolatinis CO_2 saugojimo pagal ES ATLPS būdas. Tačiau tokios sąlygos neturėtų užkirsti kelio būsimoms inovacijoms;

▼B

(14) turėtų būti nustatytos specialios nuostatos dėl išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos ir stebėsenos planų aviacijos sektoriuje. Viena iš nuostatų turėtų būti ta, kad tankio matavimas naudojant orlaivyje esančią įrangą ir jo nustatymas pagal degalų sąskaitas faktūras yra lygiavertės galimybės. Kita nuostata turėtų būti ribos, nuo kurios orlaivio naudotojas laikomas mažuoju teršėju, pakėlimas nuo 10 000 tonų CO_2 per metus iki 25 000 tonų CO_2 per metus;

(15) reikėtų nuoseklesnio trūkstamų duomenų apytikslio nustatymo; šiuo tikslu reikėtų reikalauti naudoti stebėsenos plane pripažintas konservatyvaus įverčio nustatymo procedūras arba, jeigu to neįmanoma padaryti, – kad kompetentinga institucija patvirtintų atitinkamą procedūrą ir kad ta procedūra būtų įtraukta į stebėsenos planą;

(16) turėtų būti labiau taikomas tobulinimo principas, pagal kurį veiklos vykdytojai privalo reguliariai persvarstyti naudojamą stebėsenos metodiką siekdami ją patobulinti ir vertintojo pateiktas rekomendacijas laikyti patikros proceso dalimi. Jeigu naudojama ne pakopinė metodika arba nesilaikoma aukščiausios pakopos metodikų reikalavimų, veiklos vykdytojai turėtų nuolatos pranešinėti apie veiksmus, kurių jie imasi siekdami laikytis pakopinės stebėsenos metodikos reikalavimų ir pasiekti aukščiausią privalomą pakopą;

(17) orlaivių naudotojai gali pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnio 1 dalį pateikti prašymą, kad, remiantis patikrintais tonkilometrių duomenimis, jiems būtų skirta nemokamų apyvartinių taršos leidimų už jų vykdomą tos direktyvos I priede nurodytą veiklą. Tačiau, atsižvelgiant į proporcingumo principą, jei orlaivio naudotojas dėl objektyvių priežasčių ir dėl svarbių ir nenumatytų nuo jo nepriklausančių aplinkybių negali pateikti patikrintų tonkilometrių duomenų iki atitinkamo termino, toks orlaivio naudotojas turėtų galėti pateikti geriausius turimus tonkilometrių duomenis, su sąlyga, kad yra įdiegtos atitinkamos apsaugos priemonės;

(18) turėtų būti skatinama naudotis informacinėmis technologijomis, įskaitant duomenų mainų formatų reikalavimus ir automatizuotas sistemas, todėl valstybėms narėms turėtų būti leidžiama reikalauti, kad ūkinės veiklos vykdytojai naudotųsi tokiomis sistemomis. Valstybėms narėms taip pat turėtų būti leidžiama parengti elektroninius šablonus ir nustatyti failų formatų specifikacijas, kurie turėtų atitikti Komisijos paskelbtus minimaliuosius standartus;

(19) Sprendimas 2007/589/EB turėtų būti panaikintas. Tačiau jo nuostatos turėtų būti taikomos per pirmąjį ir antrąjį ES ATLPS prekybos laikotarpį išmestų ŠESD stebėsenai, ataskaitų teikimui ir išmetamųjų ŠESD kiekio bei veiklos duomenų patikroms;

▼B

(20) valstybėms narėms turėtų būti suteikta pakankamai laiko būtinoms priemonėms priimti ir tinkamai nacionalinei institucinei sistemai sukurti, kad šis reglamentas galėtų būti veiksmingai taikomas. Todėl šis reglamentas turėtų būti taikomas nuo tos dienos, kurią prasideda trečiasis prekybos laikotarpis;

(21) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Klimato kaitos komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 SKIRSNIS

Dalykas ir terminų apibrėžtys

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomos išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekio ir veiklos duomenų stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Direktyvą 2003/87/EB ES ATLPS prekybos laikotarpiu, kuris prasideda 2013 m. sausio 1 d., ir kitais prekybos laikotarpiais taisyklės.

2 straipsnis

Taikymo sritis

Šis reglamentas taikomas vykdant su Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytų rūšių veikla susijusių išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną bei teikiant ataskaitas ir vykdant stacionariųjų įrenginių veiklos duomenų, aviacijos veiklos duomenų ir aviacijos veiklos tonkilometrių duomenų stebėseną bei teikiant atitinkamas ataskaitas.

Jis taikomas nuo 2013 m. sausio 1 d. išmetamoms ŠESD ir nuo tos datos vykdomos veiklos duomenims.

3 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

1) veiklos duomenys – duomenys apie vykstant procesui sunaudotą arba pagamintą kuro ar medžiagų kiekį, kuriam taikoma skaičiavimu grindžiama stebėsenos metodika ir kuris išreikštas atitinkamai teradžauliais, masės tonomis arba, dujų atveju, tūriu, nurodytu normaliaisiais kubiniais metrais;

2) prekybos laikotarpis – Direktyvos 2003/87/EB 13 straipsnio 1 dalyje nurodytas aštuonerių metų laikotarpis;

▼B

3) tonkilometris – vieno kilometro atstumu nuvežta vienos tonos masės naudingoji apkrova;

4) sukėliklis:

a) tam tikro tipo kuras, žaliava ar produktas, kurį naudojant ar gaminant iš vieno ar kelių taršos šaltinių išmetamos atitinkamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos;

b) tam tikro tipo kuras, žaliava ar produktas, kurio sudėtyje yra anglies ir kuris įtraukiamas apskaičiuojant šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį pagal masės balanso metodiką;

5) taršos šaltinis – pavienė identifikuojama įrenginio dalis (elementas ar procesas), iš kurios išmetamos atitinkamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos arba, jei tai aviacijos veikla, atskiras orlaivis;

6) neapibrėžtis – parametras, susijęs su kiekio, apibūdinančio verčių, kurias pagrįstai galima priskirti konkrečiam kiekiui, sklaidą (įskaitant sisteminių ir atsitiktinių veiksnių poveikį), nustatymo rezultatu, išreiškiamas procentais ir nusakantis patikimumo intervalą ties vidutine verte, į kurį patenka 95 % numatomų verčių, atsižvelgiant į jų pasiskirstymo nesimetriškumą;

7) apskaičiavimo faktoriai – grynojo šilumingumo vertė, išmetamųjų teršalų faktorius, preliminarus išmetamųjų teršalų faktorius, oksidacijos koeficientas, konversijos koeficientas, anglies kiekis ir biomasės dalis;

8) pakopa – tam tikras reikalavimų rinkinys, taikomas nustatant veiklos duomenis, apskaičiavimo faktorius, metinį išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir valandinio išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio metinį vidurkį bei naudingąją apkrovą;

9) būdingoji rizika – tikimybė, kad metinėje išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitoje arba tonkilometrių duomenų ataskaitoje klaidingai nurodomas parametras pavieniui arba kartu su kitais netikslumais gali būti esminis, dar prieš atsižvelgiant į bet kokios susijusios kontrolės poveikį;

10) kontrolės rizika – tikimybė, kad metinėje išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitoje arba tonkilometrių duomenų ataskaitoje klaidingai nurodomas parametras pavieniui arba kartu su kitais netikslumais gali būti esminis ir kurio laiku neišvengta arba jis neaptiktas ir neištaisytas taikant kontrolės sistemą;

11) degimo metu išsiskiriančios ŠESD – vykstant egzoterminei kuro ir deguonies reakcijai išskiriančios šiltnamio efektą sukeliančios dujos;

12) ataskaitinis laikotarpis – vieneri kalendoriniai metai, per kuriuos turi būti atliekama išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsena ir teikiamos ataskaitos, arba Direktyvos 2003/87/EB 3e ir 3f straipsniuose nurodyti stebėjimo metai, kuriais teikiami tonkilometrių duomenys;

▼B

13) išmetamųjų teršalų faktorius – vidutinė su sukėliklio veiklos duomenimis susijusių šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo sparta, jeigu daroma visiškos oksidacijos vykstant degimui ir visiškos kitų cheminių reakcijų konversijos prielaida;

14) oksidacijos koeficientas – trupmena išreikštas vykstant degimo procesui CO_2 virtusios anglies ir viso kure esančios anglies kiekio santykis, į atmosferą išmestą anglies monoksido (CO) kiekį laikant moliniu CO_2 kiekio ekvivalentu;

15) konversijos koeficientas – trupmena išreikštas anglies, kuri išmetama kaip CO_2, ir viso sukėliklyje esančios anglies kiekio santykis iki išmetimo proceso pradžios, į atmosferą išmestą anglies monoksido (CO) kiekį laikant moliniu CO_2 kiekio ekvivalentu;

16) tikslumas – matavimo rezultato ir konkretaus kiekio (ar atskaitos vertės, empiriškai nustatytos naudojant tarptautiniu mastu priimtas ir atsekamas kalibravimo medžiagas ir standartinius metodus) tikrosios vertės artumas atsižvelgiant į atsitiktinius ir sisteminius veiksnius;

17) kalibravimas – operacijų, kurias atliekant apibrėžtomis sąlygomis nustatomas matavimo prietaiso ar matavimo sistemos rodomų verčių arba medžiagos matu ar pamatine medžiaga išreikštų verčių ir pamatiniu etalonu išreikštų atitinkamų kiekio verčių santykis, seka;

18) keleiviai – orlaivyje skrydžio metu esantys asmenys, išskyrus įgulos narius;

19) konservatyvus – būdvardis, kuriuo nusakomos tam tikros apibrėžtos prielaidos, kuriomis siekiama, kad nebūtų pamažintas metinis išmetamųjų ŠESD kiekis arba nebūtų padidinti tonkilometrių duomenys;

20) biomasė – biologiškai skaidi biologinės kilmės produktų, atliekų ir liekanų, gaunamų žemės ūkyje (įskaitant augalinės ir gyvūninės kilmės medžiagas), miškų ūkyje ir susijusiose pramonės šakose, įskaitant žuvininkystę ir akvakultūrą, dalis, taip pat biologiškai skaidi pramoninių ir buitinių atliekų dalis; ji apima skystuosius bioproduktus ir biodegalus;

21) skystieji bioproduktai – energijos tikslais, išskyrus transportui, bet įskaitant elektros energijos gamybai, šildymui ir aušinimui, iš biomasės pagamintas skystasis kuras;

22) biodegalai – iš biomasės pagamintas skystasis arba dujinis transporto kuras;

▼B

23) teisinė metrologinė kontrolė – matavimo funkcijų, numatytų atsižvelgiant į matavimo priemonės naudojimo sritį, kontrolė siekiant užtikrinti visuomenės interesus, visuomenės sveikatos apsaugą, visuomenės saugą ir viešąją tvarką, aplinkos ir vartotojų apsaugą bei sąžiningą prekybą ir surinkti mokesčius bei muitus;

24) didžiausia leidžiamoji paklaida – atitinkamai Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/22/EB ([1]) I priede ir atitinkamam prietaisui skirtuose jos prieduose arba teisinės metrologijos kontrolės nacionalinės teisės aktuose nustatyta leidžiamoji matavimo paklaida;

25) duomenų srauto valdymo veikla – veikla, susijusi su duomenų, reikalingų išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitai naudojant pirminio šaltinio duomenis parengti, gavimu, apdorojimu ir tvarkymu;

26) $CO_{2(e)}$ tonos – metrinės CO_2 arba $CO_{2(e)}$ tonos;

27) $CO_{2(e)}$ – bet kurios kitos nei CO_2 šiltnamio efektą sukeliančios dujos, išvardytos Direktyvos 2003/87/EB II priede, turinčios CO_2 ekvivalentu išreikštą visuotinio atšilimo potencialą;

28) matavimo sistema – visa matavimo prietaisų ir kitos įrangos, pvz., ėminių ėmimo ir duomenų apdorojimo įrangos, visuma, naudojama kintamiesiems, pvz., veiklos duomenims, anglies kiekiui, šilumingumo vertėms ar išmetamo CO_2 kiekio išmetamųjų teršalų faktoriams, nustatyti;

29) grynojo šilumingumo vertė (GŠV) – tam tikras kaip šiluma išskirtos energijos kiekis, kai kuras ar medžiaga visiškai sudega reaguodami su deguonimi įprastomis sąlygomis, atėmus bet kokio susiformavusio vandens garavimo šilumą;

30) proceso metu išsiskiriančios ŠESD – šiltnamio efektą sukeliančios dujos, kurios yra ne degimo metu išsiskiriančios šiltnamio efektą sukeliančios dujos ir kurios išmetamos vykdant medžiagų reakcijas ar joms vykstant savaime arba šių medžiagų virsmo metu, įskaitant cheminę arba elektrolizės būdu atliekamą metalo rūdų redukciją, terminį cheminių medžiagų suardymą ir medžiagų, kurios naudojamos kaip produktai ar žaliavos, susidarymą;

31) komercinis standartinis kuras – tai tokios tarptautiniu mastu standartizuotos komercinio kuro rūšys, kurios 95 % patikimumu atitinka ne daugiau kaip 1 % tikslumu nustatytą jų šilumingumą, įskaitant gazolį, lengvąjį kurą, gazoliną (benziną), žibalą, etaną, propaną, butaną, reaktyvinį žibalą (Jet A1 arba Jet A), reaktyvinį gazoliną (benziną) (Jet B) ir aviacinį gazoliną (benziną) (AvGas);

([1]) OL L 135, 2004 4 30, p. 1.

▼B

32) partija – kuro arba medžiagos kiekis, pristatomas viena siunta arba nuolatos tam tikru laikotarpiu, atitinkantis tipinius ėminius ir apibūdinimą;

33) mišrusis kuras – kuras, kurio sudėtyje yra biomasės ir iškastinio kuro anglies;

34) mišrioji medžiaga – medžiaga, kurios sudėtyje yra biomasės ir iškastinio kuro anglies;

35) preliminarus išmetamųjų teršalų faktorius – remiantis visu anglies kiekiu (biomasės dalis ir iškastinio kuro dalis) mišriajam kurui ar medžiagai nustatytas bendras išmetamųjų teršalų faktorius prieš jį dauginant iš iškastinio kuro anglies dalies, kad būtų apskaičiuotas išmetamųjų teršalų faktorius;

36) iškastinio kuro anglies dalis – trupmena išreikštas iškastinio kuro anglies ir kuro ar medžiagos viso anglies kiekio santykis;

37) biomasės dalis – trupmena išreikštas iš biomasės susidariusios anglies kiekio ir kuro ar medžiagos viso anglies kiekio santykis;

38) energijos balanso metodas – metodas, kurį taikant nustatomas katile panaudoto kuro energijos kiekis, apskaičiuojamas kaip panaudojamos šilumos ir visų dėl spinduliavimo, perdavimo ar dujų išmetimo per kaminus patiriamų energijos nuostolių suma;

39) nuolatinis išmetamųjų ŠESD kiekio matavimas – operacijų, kurias atliekant kiekio vertę siekiama nustatyti periodiniais matavimais, atliekant matavimus kamine arba išmetamųjų dujų ištraukimo procedūras, kai matavimo prietaisas yra arti kamino, seka; šis matavimas neapima atskirų ėminių iš kamino ėmimu grindžiamų matavimo metodų;

40) būdingasis CO_2 – kuro sudedamąja dalimi laikomas CO_2;

41) iškastinio kuro anglis – neorganinė ir organinė anglis, kuri nėra biomasė;

42) matavimo taškas – taršos šaltinis, iš kurio išmetamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos matuojamos taikant nuolatinio išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų matavimo sistemas (angl. CEMS), arba vamzdynų sistemos, kurioje CO_2 srautas matuojamas taikant nuolatinio matavimo sistemas, sankirta;

43) masės ir centruotės dokumentai – 1944 m. gruodžio 7 d. Čikagoje pasirašytos Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos 6 priede nustatytų standartų ir rekomenduojamos tvarkos (SARP) tarptautinėse ar nacionalinėse įgyvendinimo priemonėse nurodyti dokumentai, taip pat nurodyti Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3922/91 ([1]) III priedo J skirsnyje arba lygiavertėse tarptautinėse taisyklėse;

([1]) OL L 373, 1991 12 31, p. 4.

▼B

44) atstumas – ortodrominis atstumas tarp išvykimo ir atvykimo aerodromų, pridėjus papildomą nekintamą 95 km dėmenį;

45) išvykimo aerodomas – skrydžio, kuris priklauso Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytai veiklai, pradžios aerodromas;

46) atvykimo aerodomas – skrydžio, kuris priklauso Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytai veiklai, pabaigos aerodromas;

47) naudingoji apkrova – bendra orlaivyje skrydžio metu esančių krovinių, pašto, keleivių ir bagažo masė;

48) nevaldomai išmetamos ŠESD – iš nenustatytų arba pernelyg įvairių ar mažų, kad būtų galima atskirai vykdyti jų stebėseną, šaltinių atsitiktinai ar netyčia išmestos šiltnamio efektą sukeliančios dujos;

49) aerodromų pora – išvykimo ir atvykimo aerodromai;

50) normaliosios sąlygos – tai 273,15 K temperatūra ir 101 325 Pa slėgis, kuriais apibūdinami normalieji kubiniai metrai (Nm^3);

51) CO_2 surinkimas – CO_2, kuris antraip būtų išmetamas į aplinką, surinkimas iš dujų srautų siekiant jį transportuoti į geologinio saugojimo vietą, kurią leidžiama naudoti pagal Direktyvą 2009/31/EB, ir jį ten saugoti;

52) CO_2 transportavimas – CO_2 transportavimas vamzdynais į geologinio saugojimo vietą, kurią leidžiama naudoti pagal Direktyvą 2009/31/EB;

53) sąmoningai išmestos ŠESD – sąmoningai per specialiai tam skirtą įrenginio dalį išleistos šiltnamio efektą sukeliančios dujos;

54) veiksmingesnis angliavandenilių rinkimas – papildomas angliavandenilių rinkimas, be jų rinkimo įpurškiant vandenį ar kitais būdais;

55) pakaitiniai duomenys – empiriškai grindžiamos ar remiantis priimtais šaltiniais gautos metinės vertės, kurias, siekdamas parengti išsamią ataskaitą, veiklos vykdytojas naudoja pagrįsdamas veiklos duomenis arba apskaičiavimo faktorius, jeigu taikant stebėsenos metodiką neįmanoma surinkti visų būtinų veiklos duomenų ar apskaičiavimo faktorių;

Be to, šiame reglamente vartojami terminai „skrydis“ ir „aerodromas“, apibrėžti Sprendimo 2009/450/EB priede, taip pat terminai, apibrėžti Direktyvos 2009/31/EB 3 straipsnio 1, 2, 3, 5, 6 ir 22 punktuose.

▼B

2 SKIRSNIS

Bendrieji principai

4 straipsnis

Bendras įpareigojimas

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai su išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsena ir ataskaitų teikimu susijusius savo įpareigojimus pagal Direktyvą 2003/87/EB vykdo laikydamiesi 5–9 straipsniuose nustatytų principų.

5 straipsnis

Užbaigtumas

Stebėsena ir ataskaitų rengimas turi būti išsamūs ir apimti visas su Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytas veiklos rūšis ir į tos direktyvos 24 straipsnį įtrauktomis kitomis atitinkamomis veiklos rūšimis susijusias iš visų taršos šaltinių bei sukėliklių išmetamas proceso metu ir degimo metu išsiskiriančias ŠESD bei visas nurodytas su tomis veiklos rūšimis susijusias ŠESD ir turi būti atliekami taip, kad būtų išvengta dvigubos apskaitos.

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai taikydami atitinkamas priemones užtikrina, kad netrūktų jokių ataskaitinio laikotarpio duomenų.

6 straipsnis

Nuoseklumas, palyginamumas ir skaidrumas

1. Stebėsena ir ataskaitos turi būti nuoseklios ir palyginamos su kitų laikotarpių stebėsena ir ataskaitomis. Todėl veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai turi naudoti tas pačias stebėsenos metodikas ir duomenų rinkinius, o jų pakeitimus ir išimtis turi patvirtinti kompetentinga institucija.

2. Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai skaidriais būdais gauna, užrašo, kaupia, analizuoja ir dokumentais pagrindžia stebėsenos duomenis, įskaitant prielaidas, nuorodas, veiklos duomenis, išmetamųjų teršalų faktorius, oksidacijos koeficientus ir konversijos koeficientus, kad jais remdamiesi vertintojas ir kompetentinga institucija galėtų dar kartą nustatyti išmetamųjų ŠESD kiekį.

7 straipsnis

Tikslumas

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai užtikrina, kad išmetamųjų ŠESD kiekio nustatymas nebūtų netikslus nei dėl sisteminių priežasčių, nei sąmoningai.

Jie, kiek įmanoma, nustato netikslumų priežastis ir jas šalina.

▼B

Jie taip pat stengiasi kuo kruopščiau apskaičiuoti ir išmatuoti išmetamųjų ŠESD kiekį siekdami kuo didesnio tikslumo.

8 straipsnis

Metodikos vientisumas

Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas siekia užtikrinti išmetamųjų ŠESD kiekio duomenų, kurie bus pranešti ataskaitoje, pagrįstą patikimumą. Išmetamųjų ŠESD kiekį jie nustato taikydami atitinkamas šiame reglamente išdėstytas stebėsenos metodikas.

Išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitose ir susijusiuose dokumentuose neturi būti esminių netikslumų, renkantis pateiktiną informaciją bei ją pateikiant vengiama šališkumo ir turi būti pateikiama patikima bei suderinta įrenginio išmetamųjų ŠESD arba su orlaivio naudotojo veikla susijusių išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaita.

Renkantis stebėsenos metodiką, patobulinimai, kuriais siekiama didesnio tikslumo, įvertinami atsižvelgiant į papildomas išlaidas. Taigi vykdant išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną ir teikiant ataskaitas turi būti siekiama kuo didesnio tikslumo, nebent tai būtų techniškai neįmanoma arba dėl to nepagrįstai išaugtų išlaidos.

9 straipsnis

Nuolatinis tobulinimas

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai, vykdydami stebėseną ir teikdami ataskaitas, atsižvelgia į ankstesnio laikotarpio patikros ataskaitose, rengiamose pagal Direktyvos 2003/87/EB 15 straipsnį, jiems pateiktas rekomendacijas.

10 straipsnis

Koordinavimas

Jei valstybė narė pagal Direktyvos 2003/87/EB 18 straipsnį paskiria daugiau kaip vieną kompetentingą instituciją, ji koordinuoja pagal šį reglamentą vykdomą tų institucijų darbą.

II SKYRIUS

STEBĖSENOS PLANAS

1 SKIRSNIS

Bendrosios taisyklės

11 straipsnis

Bendras įpareigojimas

1. Kiekvienas veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas vykdo išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną remdamasis stebėsenos planu, kurį kompetentinga institucija patvirtina pagal 12 straipsnį, atsižvelgdama į įrenginio veiklos arba orlaivio naudotojo veiklos, kurioms tas planas taikomas, pobūdį ir vykdymą.

▼B

Stebėsenos planas prireikus papildomas veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo atitinkamai parengtomis, dokumentais pagrįstomis, įgyvendintomis ir palaikomomis pagal stebėsenos planą vykdomos veiklos rašytinėmis procedūromis.

2. 1 dalyje nurodytame stebėsenos plane nurodymai veiklos vykdytojui ar orlaivio naudotojui aprašomi logiškai ir paprastai, siekiant, kad tas pats darbas nebūtų atliekamas du kartus, ir atsižvelgiant į įrenginyje esamas arba veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo naudojamas sistemas.

12 straipsnis

Stebėsenos plano turinys ir plano pateikimas

1. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas stebėsenos planą teikia kompetentingai institucijai patvirtinti.

Stebėsenos planą sudaro visi išsamūs ir skaidrūs tam tikro įrenginio veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo taikomos stebėsenos metodikos dokumentai ir jame pateikiami bent I priede nustatyti elementai.

Kartu su stebėsenos planu veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pateikia visus toliau išvardytus patvirtinamuosius dokumentus:

a) įrodymus, kuriais patvirtinama, kad kiekvieno sukėliklio ir taršos šaltinio veiklos duomenys ir apskaičiavimo faktoriai atitinka neapibrėžties ribines vertes ir, jeigu reikia, taikytas II ir III prieduose apibrėžtas pakopas;

b) rizikos vertinimo rezultatus, kuriais įrodoma, kad siūloma kontrolė ir jos procedūros yra proporcingos nustatytai būdingajai rizikai ir kontrolės rizikai.

2. Jei I priede daroma nuoroda į procedūrą, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas nustato, dokumentais pagrindžia, įgyvendina ir palaiko tokią procedūrą atskirai nuo stebėsenos plano.

Stebėsenos plane veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas pateikia procedūrų santrauką nurodydamas tokią informaciją:

a) procedūros pavadinimą;

b) atsekamą ir patikrinamą procedūros atpažinties nuorodą;

c) už procedūros įgyvendinimą ir taikant procedūrą gautus duomenis arba ją atliekant naudojamus duomenis atsakingo asmens pareigybę arba atsakingą skyrių;

▼B

d) trumpą procedūros aprašymą, iš kurio veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas, kompetentinga institucija ir vertintojas gali suprasti esminius parametrus ir atliktas operacijas;

e) atitinkamų įrašų ir informacijos laikymo vietą;

f) naudotos kompiuterizuotos sistemos pavadinimą, jeigu taikoma;

g) jeigu taikoma, EN ar kitų taikytų standartų sąrašą.

Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai paprašius pateikia jai rašytinius procedūrų dokumentus. Tuos dokumentus jie taip pat pateikia pagal Komisijos reglamentą (ES) Nr. 600/2012 ([1]) vykdomos patikros tikslais.

3. Be šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų elementų, valstybės narės taip pat gali pareikalauti, kad į įrenginių stebėsenos planą būtų įtraukti papildomi elementai siekiant įvykdyti 2011 m. balandžio 27 d. Komisijos sprendimo 2011/278/ES ([2]), kuriuo nustatomos suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB 10a straipsnį pereinamojo laikotarpio Sąjungos taisyklės, 24 straipsnio 1 dalies reikalavimus, įskaitant santrauką procedūros, kuria užtikrinami šie dalykai:

a) kad veiklos vykdytojas reguliariai patikrintų, ar tas sprendimas taikomas informacijai apie bet kurį planuojamą ar įdiegtą įrenginio pajėgumo, veiklos lygio ar eksploatavimo pakeitimą;

b) kad a punkte nurodytą informaciją veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai pateiktų iki kiekvienų metų gruodžio 31 d.

13 straipsnis

Standartiniai ir supaprastinti stebėsenos planai

1. Nepažeisdamos 12 straipsnio 3 dalies, valstybės narės gali leisti veiklos vykdytojams ir orlaivių naudotojams naudoti standartinius arba supaprastintus stebėsenos planus.

Tuo tikslu valstybės narės, remdamosi Komisijos paskelbtais šablonais ir gairėmis, gali paskelbti tų stebėsenos planų šablonus, įskaitant 57 ir 58 straipsniuose nurodytų duomenų srauto ir kontrolės procedūrų aprašymą.

2. Prieš patvirtindama 1 dalyje nurodytą supaprastintą stebėsenos planą kompetentinga institucija atlieka supaprastintą rizikos vertinimą, kad nustatytų, ar siūloma kontrolė ir kontrolės procedūros yra proporcingos nustatytai būdingajai rizikai ir kontrolės rizikai ir ar tokio supaprastinto plano naudojimas yra pagrįstas.

([1]) Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 1.
([2]) OL L 130, 2011 5 17, p. 1.

▼B

Prireikus valstybės narės gali reikalauti, kad veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas pats atliktų pirmesnėje pastraipoje nurodytą rizikos vertinimą.

14 straipsnis

Stebėsenos plano pakeitimai

1. Kiekvienas veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas reguliariai tikrina, ar stebėsenos planas atitinka įrenginio veiklos arba orlaivio naudotojo veiklos pobūdį ir vykdymą pagal Direktyvos 2003/87/EB 7 straipsnį ir ar stebėsenos metodiką galima pagerinti.

2. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas pakeičia stebėsenos planą visais toliau išvardytais atvejais:

a) pakinta išmetamųjų ŠESD kiekis, nes pradėta vykdyti naują veiklą arba imta naudoti naujos rūšies kurą ar medžiagas, kurios dar nėra įtrauktos į stebėsenos planą;

b) pasikeičia gaunamų duomenų kokybė, nes naudojami naujų tipų matavimo prietaisai, ėminių ėmimo arba analizės metodai arba dėl kitų priežasčių, ir išmetamųjų ŠESD kiekį galima nustatyti tiksliau;

c) nustatoma, kad taikant ankstesnę stebėsenos metodiką gauti duomenys nėra teisingi;

d) pakeitus stebėsenos planą būtų pranešami tikslesni duomenys, nebent šis keitimas yra techniškai neįmanomas arba jam reikėtų nepagrįstai didelių išlaidų;

e) nustatoma, kad stebėsenos planas neatitinka šio reglamento reikalavimų, ir kompetentinga institucija pareikalauja, kad veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas jį pakeistų;

f) stebėsenos planą būtina patobulinti atsižvelgiant į patikros ataskaitoje pateiktus pasiūlymus.

15 straipsnis

Stebėsenos plano pakeitimų patvirtinimas

1. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai nepagrįstai nedelsdamas praneša apie visus stebėsenos plano pakeitimo pasiūlymus.

Tačiau kompetentinga institucija gali leisti veiklos vykdytojui arba orlaivio naudotojui iki tų pačių metų gruodžio 31 d. pranešti apie stebėsenos plano pakeitimus, nelaikytinus reikšmingais pagal 3 dalyje pateiktą apibrėžtį.

▼B

2. Visi reikšmingi stebsėsenos plano pakeitimai, kaip apibrėžta 3 ir 4 dalyse, turi būti kompetentingos institucijos patvirtinti.

Jeigu kompetentinga institucija pakeitimo nelaiko reikšmingu, ji nepagrįstai nedelsdama apie tai praneša veiklos vykdytojui ar orlaivio naudotojui.

3. Reikšmingiems įrenginio stebėsenos plano pakeitimams priskiriama:

a) įrenginio kategorijos pakeitimas;

b) nepaisant 47 straipsnio 8 dalies, pakeitimai, susiję su tuo, ar įrenginys laikytinas mažą išmetamųjų ŠESD kiekį išmetančiu įrenginiu;

c) taršos šaltinių pokyčiai;

d) išmetamųjų ŠESD kiekiui nustatyti naudojamo apskaičiavimu grindžiamo metodo pakeitimas matavimu grįstu metodu ar atvirkščiai;

e) taikomo pakopos lygio pakeitimas;

f) naujų sukėliklių atsiradimas;

g) sukėliklių priskyrimas kitai kategorijai (didžiųjų sukėliklių, mažųjų sukėliklių arba labai mažų sukėliklių);

h) apskaičiavimo faktoriaus numatytosios vertės pakeitimas, jeigu vertė turi būti nustatyta stebėsenos plane;

i) su ėminių ėmimu, analize ar kalibravimu susijusių naujų procedūrų taikymas, jeigu šias procedūras pakeitus pakinta išmetamųjų ŠESD kiekio duomenų tikslumas;

j) iš saugyklų nutekančių išmetamųjų ŠESD kiekio kiekybinio įvertinimo metodo įdiegimas ar pritaikymas.

4. Reikšmingiems orlaivio naudotojo taikomo stebėsenos plano pakeitimams priskiriama:

a) Pakeitimai, susiję su išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos planu:

   i) su degalų naudojimu susijusių pakopų keitimas;

   ii) stebėsenos plane nustatyto išmetamųjų teršalų faktoriaus verčių keitimas;

   iii) vieno III priede nustatyto apskaičiavimo metodo keitimas kitu III priede nustatytu metodu;

   iv) naujų sukėliklių atsiradimas;

▼B

v) sukėliklių priskyrimas kitai kategorijai, kai mažasis sukėliklis tampa didžiuoju;

vi) orlaivio naudotojui suteikto mažojo teršėjo statuso, kaip apibrėžta 54 straipsnio 1 dalyje, pasikeitimas.

b) Pakeitimai, susiję su tonkilometrių duomenų stebėsenos planu:

i) teikiamų vežimo oro transportu paslaugų statusas pasikeičia iš nekomercinio į komercinį arba atvirkščiai;

ii) pasikeičia teikiamų vežimo oro transportu paslaugų objektas (objektas – keleiviai, kroviniai arba paštas).

16 straipsnis

Pakeitimų įgyvendinimas ir įrašų saugojimas

1. Dar negavęs patvirtinimo arba informacijos pagal 15 straipsnio 2 dalį, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas gali vykdyti stebėseną ir teikti ataskaitas naudodamas pakeistą stebėsenos planą, jei jis gali pagrįstai manyti, kad pasiūlyti pakeitimai nėra reikšmingi arba jei vykdydamas stebėseną pagal pirminį stebėsenos planą jis gautų neišsamius išmetamųjų ŠESD kiekio duomenis.

Jeigu kyla abejonių, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas atlieka visą stebėseną ir parengia ataskaitas vidaus dokumentuose lygiagrečiai taikydamas ir pirminį, ir pakeistą stebėsenos planą.

2. Gavęs patvirtinimą arba informaciją pagal 15 straipsnio 2 dalį, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas naudoja tik su pakeistu stebėsenos planu susijusius duomenis ir visą stebėseną vykdo bei teikia ataskaitas tik pagal pakeistą stebėsenos planą.

3. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas saugo įrašus apie visus stebėsenos plano pakeitimus. Kiekviename įraše nurodoma:

a) aiškus pakeitimo aprašymas;

b) pakeitimo pagrindimas;

c) data, kurią apie pakeitimą pranešta kompetentingai institucijai;

d) data, kurią kompetentinga institucija pranešė gavusi 15 straipsnio 1 dalyje nurodytą pranešimą, jei žinoma, ir 15 straipsnio 2 dalyje nurodytos informacijos arba patvirtinimo data;

e) data, kurią pradedamas įgyvendinti pakeistas stebėsenos planas pagal šio straipsnio 2 dalį.

▼B

2 SKIRSNIS

Techninės galimybės ir nepagrįstai didelės išlaidos

17 straipsnis

Techninės galimybės

Jei veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas teigia, kad tam tikros stebėsenos metodikos taikyti yra techniškai neįmanoma, kompetentinga institucija įvertina technines galimybes atsižvelgdama į veiklos vykdytojo arba orlaivio naudotojo pagrindimą. Toks pagrindimas turi būti paremtas tuo, kad veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas turi techninių išteklių, kuriais jis gali patenkinti siūlomos sistemos poreikius arba reikalavimą, kurie taikant šį reglamentą gali būti įgyvendinti reikiamu laiku. Minėti techniniai ištekliai apima galimybę taikyti reikiamus metodus ir naudoti reikiamas technologijas.

18 straipsnis

Nepagrįstai didelės išlaidos

1. Jei veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas teigia, kad taikydamas tam tikrą stebėsenos metodiką jis patirtų nepagrįstai didelių išlaidų, kompetentinga institucija įvertina tokių išlaidų nepagrįstumą atsižvelgdama į veiklos vykdytojo arba orlaivio naudotojo pagrindimą.

Jei numatomos išlaidos viršija naudą, kompetentinga institucija laiko, kad išlaidos yra nepagrįstai didelės. Nauda apskaičiuojama gerinimo faktorių padauginant iš 20 EUR atskaitos kainos už kiekvieną apyvartinį taršos leidimą ir į išlaidas įskaičiuojama atitinkama įrangos ekonominio naudingumo laikotarpiu grindžiamo atitinkamo jos nuvertėjimo trukmė.

2. Vertindama išlaidų, susijusių su atitinkamų veiklos duomenų pakopos lygių pasirinkimu, nepagrįstumą, kompetentinga institucija kaip 1 dalyje nurodytą gerinimo faktorių naudoja skirtumą tarp šiuo metu užtikrinamos neapibrėžties ir tos pakopos, kuri būtų pasiekta įgyvendinus pagerinimą, pakopos neapibrėžties ribinės vertės, padaugintos iš pastarųjų trejų metų vidutinio metinio išmetamųjų ŠESD kiekio, išmetamo iš to sukėliklio.

Jei vidutinis metinis išmetamųjų ŠESD kiekis, išmetamas iš to sukėliklio per trejus pastaruosius metus, nežinomas, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas pateikia metinio išmetamųjų ŠESD kiekio konservatyvų įvertį, atimdamas iš jo iš biomasės išsiskiriantį CO_2 kiekį, bet neatimdamas perduoto CO_2 kiekio. Matavimo prietaisams, kuriems taikomos nacionalinės teisės aktais nustatytos teisinės metrologijos kontrolės priemonės, šiuo metu užtikrinamą neapibrėžtį galima pakeisti didžiausia leidžiamąja eksploatuojant susidarančia paklaida, kurią leidžiama taikyti pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus.

▼B

3. Vertindama išlaidų, susijusių su priemonėmis, kuriomis pagerinama ataskaitose pateikiamų išmetamųjų ŠESD duomenų kokybė, tačiau neturinčių tiesioginio poveikio veiklos duomenų tikslumui, nepagrįstumą kompetentinga institucija naudoja gerinimo faktorių, lygų 1 % trejų pastarųjų atskaitinių laikotarpių vidutinio metinio išmetamųjų ŠESD kiekio, išmetamo iš atitinkamų sukėliklių. Tokios priemonės, be kitų, gali būti:

a) analizės naudojimas vietoj numatytųjų verčių nustatant apskaičiavimo faktorius;

b) vienam sukėlikliui skiriamų analizių skaičiaus didinimas;

c) jeigu tam tikrai matavimo užduočiai nėra taikomos nacionalinės teisės aktais nustatytos metrologinės kontrolės priemonės, matavimo prietaisų pakeitimas panašiose taikymo srityse susijusius valstybės narės teisinės metrologinės kontrolės reikalavimus atitinkančiais prietaisais arba matavimo prietaisais, atitinkančiais pagal Direktyvą 2004/22/EB arba Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/23/EB ([1]) priimtas nacionalines taisykles;

d) matavimo prietaisų kalibravimo ir techninės priežiūros intervalų sutrumpinimas;

e) duomenų srauto valdymo veiklos ir kontrolės gerinimas, dėl kurio labai sumažėja būdingoji rizika arba kontrolės rizika.

4. Su įrenginio stebėsenos metodikos gerinimu susijusios priemonės pagal 69 straipsnį nelaikomos reikalaujančiomis nepagrįstai didelių išlaidų, jei per ataskaitinį laikotarpį susidaro ne didesnė kaip 2 000 EUR bendra suma. Įrenginiams, iš kurių išmetama mažai ŠESD, ši ribinė vertė yra 500 EUR per ataskaitinį laikotarpį.

III SKYRIUS

STACIONARIŲJŲ ĮRENGINIŲ IŠMETAMŲJŲ ŠESD KIEKIO STEBĖSENA

1 SKIRSNIS

Bendrosios nuostatos

19 straipsnis

Įrenginių ir sukėliklių kategorijos

1. Siekdamas vykdyti išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną ir nustatyti minimaliuosius pakopų reikalavimus kiekvienas veiklos vykdytojas nustato savo įrenginio kategoriją pagal 2 dalį ir, jei taikoma, kiekvieno sukėliklio kategoriją pagal 3 dalį.

([1]) OL L 122, 2009 5 16, p. 6.

▼B

2. Veiklos vykdytojas kiekvieną įrenginį priskiria vienai iš šių kategorijų:

a) A kategorijai, jeigu patikrintas vidutinis prieš tai ėjusiu prekybos laikotarpiu išmestas CO_2 kiekis, į jį neįtraukiant iš biomasės išsiskiriančio CO_2 ir iš jo neatėmus perduoto CO_2 kiekio, sudaro 50 000 tonų $CO_{2(e)}$ arba mažiau;

b) B kategorijai, jeigu patikrintas vidutinis prieš tai ėjusiu prekybos laikotarpiu išmestas CO_2 kiekis, į jį neįtraukiant iš biomasės susidariusio CO_2 ir iš jo neatėmus perduoto CO_2 kiekio, sudaro daugiau kaip 50 000 tonų $CO_{2(e)}$, bet mažiau kaip 500 000 tonų $CO_{2(e)}$ arba yra lygus 500000 tonų $CO_{2(e)}$;

c) C kategorijai, jeigu patikrintas vidutinis prieš tai ėjusiu prekybos laikotarpiu išmestas CO_2 kiekis, į jį neįtraukiant iš biomasės susidariusio CO_2 ir iš jo neatėmus perduoto CO_2 kiekio, sudaro daugiau kaip 500 000 tonų $CO_{2(e)}$.

3. Veiklos vykdytojas kiekvieną sukėliklį palygina su visų deginant iškastinį kurą iš visų sukėliklių, kuriems taikomi apskaičiavimo metodai, išsiskyrusio CO_2 kiekio ir $CO_{2(e)}$ kiekio absoliučiųjų verčių suma ir su iš visų taršos šaltinių išmestų ŠESD kiekiu, kuris nustatytas naudojant matavimu grindžiamas metodikas, dar prieš atimant perduoto CO_2 kiekį, ir priskiria kiekvieną sukėliklį vienai iš toliau nurodytų kategorijų:

a) mažieji sukėlikliai – kai iš veiklos vykdytojo pasirinktų sukėliklių bendrai per metus deginant iškastinį kurą išmetama ne daugiau kaip 5 000 tonų CO_2 arba kai CO_2 kiekis sudaro mažiau kaip 10 % (ne daugiau nei 100 000 tonų per metus deginant iškastinį kurą išmetamo CO_2), imant tą dydį, kurio absoliučioji vertė didesnė;

b) labai maži sukėlikliai – kai iš veiklos vykdytojo pasirinktų sukėliklių bendrai per metus deginant iškastinį kurą išmetama mažiau kaip 1 000 tonų CO_2 arba kai CO_2 kiekis sudaro mažiau kaip 2 % (ne daugiau nei 20 000 tonų per metus deginant iškastinį kurą išmetamo CO_2), imant tą dydį, kurio absoliučioji vertė didesnė;

c) didieji sukėlikliai – tokie sukėlikliai, kurių negalima priskirti a ir b punktuose nurodytoms kategorijoms.

4. Jei prieš tai ėjusio prekybos laikotarpio patikrintas vidutinis metinis iš įrenginio išmestų ŠESD kiekis nežinomas arba yra netikslus, veiklos vykdytojas įrenginio kategorijai nustatyti naudoja vidutinio metinio išmetamųjų ŠESD kiekio konservatyvų įvertį, į jį neįskaičiuodamas iš biomasės susidarančio CO_2 kiekio ir neatimdamas perduoto CO_2 kiekio.

20 straipsnis

Stebėsenos ribos

1. Veiklos vykdytojas nustato kiekvieno įrenginio stebėsenos ribas.

▼B

Tos ribos apima iš visų taršos šaltinių ir sukėliklių, susijusių su įrenginyje vykdoma veikla, įrašyta į Direktyvos 2003/87/EB I priedą, išmetamas visas atitinkamas ŠESD ir veiklą bei ŠESD, kurias valstybė narė įtraukia į sistemą pagal Direktyvos 2003/87/EB 24 straipsnį.

Veiklos vykdytojas taip pat įtraukia įprastinės eksploatacijos metu ir per nenumatytus įvykius išmestų ŠESD kiekį, įskaitant per ataskaitinį laikotarpį įvykusią įrenginio eksploatacijos pradžią, pabaigą ir avarines situacijas, tačiau neįtraukia transportavimo tikslu naudotų mobiliųjų mašinų išmestų ŠESD kiekio.

2. Nustatydamas stebėsenos ir ataskaitų teikimo procesą veiklos vykdytojas įtraukia IV priede nustatytus atitinkamam sektoriui skirtus reikalavimus.

3. Jei nustatoma, kad pagal Direktyvą 2009/31/EB eksploatuojamoje saugykloje yra nuotėkis, dėl kurio išmetamos ŠESD, arba CO_2 išleidžiamas į vandens storymę, tai laikoma atitinkamo įrenginio taršos šaltiniu, todėl turi būti atliekama jo stebėsena pagal šio reglamento IV priedo 23 skirsnį.

Kompetentinga institucija gali leisti dėl nuotėkio išmetamų ŠESD į stebėsenos ir ataskaitų teikimo procesą neįtraukti, kai imamasi ištaisomųjų priemonių pagal Direktyvos 2009/31/EB 16 straipsnį ir ŠESD išmetimo arba nuotėkio į vandens storymę nebegalima aptikti.

21 straipsnis

Stebėsenos metodikos pasirinkimas

1. Įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekiui stebėti veiklos vykdytojas pagal atitinkamas šio reglamento nuostatas pasirenka taikyti skaičiavimu grindžiamą metodą arba matavimu grindžiamą metodą.

Pagal skaičiavimu grindžiamą metodą iš sukėliklių išmetamas ŠESD kiekis nustatomas remiantis veiklos duomenimis, gautais naudojant matavimo sistemas, ir atlikus laboratorinę analizę nustatytais papildomais parametrais ar numatytosiomis vertėmis. Skaičiavimu grindžiamas metodas gali būti įgyvendintas taikant 24 straipsnyje išdėstytą standartinį metodą arba 25 straipsnyje išdėstytą masės balanso metodą.

Pagal matavimu grindžiamą metodą iš taršos šaltinio išmetamas ŠESD kiekis nustatomas remiantis nuolatiniu atitinkamų ŠESD koncentracijos matavimu kaminų dujose ir kaminų dujų sraute, įskaitant CO_2 kiekio perdavimo iš vieno įrenginio kitam stebėseną, jeigu perduodamo CO_2 koncentracija ir srautas yra matuojami.

Jei taikomas skaičiavimu grindžiamas metodas, stebėsenos plane veiklos vykdytojas nurodo, koks metodas (standartinis ar masės balanso) ir kokios pakopos pagal II priedą taikomos kiekvienam sukėlikliui.

▼B

2. Gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, veiklos vykdytojas to paties įrenginio skirtingiems taršos šaltiniams ir sukėlikliams gali taikyti standartinio metodo, masės balanso metodo ir matavimu grindžiamo metodo derinius, jeigu užtikrinama, kad nebus išmetamųjų ŠESD kiekio duomenų spragų ar dvigubo skaičiavimo.

3. Jeigu veiklos vykdytojas nesirenka matavimu grindžiamo metodo, tada jis turi rinktis pagal IV priedo atitinkamą skirsnį privalomą taikyti metodą, nebent jis kompetentingai institucijai pateiktų įrodymų, kad tokio metodo techniškai neįmanoma taikyti ar jį pasirinkus būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, arba kad taikant kitą metodą būtų užtikrintas didesnis bendras duomenų apie išmetamųjų ŠESD kiekį tikslumas.

22 straipsnis

Stebėsenos metodika, nepagrįsta pakopomis

Nukrypdamas nuo 21 straipsnio 1 dalies, veiklos vykdytojas gali pasirinktų sukėliklių ar taršos šaltinių stebėseną vykdyti naudodamas nepakopinį metodą (toliau – alternatyvus metodas), jeigu tenkinamos visos toliau išvardytos sąlygos:

a) taikyti bent 1 pakopą pagal skaičiavimu grindžiamą metodą vienam ar daugiau didžiųjų sukėliklių arba smulkiesiems sukėlikliams ir matavimu grindžiamą metodą bent vienam taršos šaltiniui, susijusiam su tais pačiais sukėlikliais, yra techniškai neįmanoma arba tam prireiktų nepagrįstai didelių išlaidų;

b) veiklos vykdytojas kiekvienais metais įvertina ir kiekybiškai nustato visų parametrų, kurie naudojami apibrėžiant metinį išmetamųjų ŠESD kiekį, neapibrėžtį pagal ISO Matavimų neapibrėžties nustatymo vadovą (JCGM 100:2008) arba kitą lygiavertį tarptautiniu mastu pripažintą standartą ir rezultatus įtraukia į metinę išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą;

c) veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad taikant šį alternatyvų išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos metodą viso įrenginio metinio išmetamųjų ŠESD kiekio bendrosios neapibrėžties ribinės vertės neviršijamos daugiau nei 7,5 % A kategorijos įrenginiuose, 5,0 % B kategorijos įrenginiuose ir 2,5 % C kategorijos įrenginiuose.

23 straipsnis

Laikini stebėsenos metodikos pakeitimai

1. Jeigu dėl techninių priežasčių veiklos duomenims ar kiekvienam kuro ar medžiagos srauto apskaičiavimo faktoriui laikinai neįmanoma taikyti kompetentingos institucijos patvirtintame stebėsenos plane nurodytos pakopos, atitinkamas veiklos vykdytojas taiko aukščiausią įmanomą pakopą tol, kol atkuriamos stebėsenos plane patvirtintos pakopos taikymo sąlygos.

▼B

Veiklos vykdytojas imasi visų reikiamų priemonių, kad būtų vėl taikoma kompetentingos institucijos patvirtintame stebėsenos plane numatyta pakopa.

2. Atitinkamas veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai nepagrįstai nedelsdamas praneša apie 1 dalyje nurodytą stebėsenos metodikos pasikeitimą ir nurodo:

a) pakopos nesilaikymo priežastis;

b) išsamią informaciją apie laikinąją stebėsenos metodiką, kurią veiklos vykdytojas taiko išmetamųjų ŠESD kiekiui nustatyti iki bus atkurtos stebėsenos plane numatytos pakopos taikymo sąlygos;

c) priemones, kurių veiklos vykdytojas imasi siekdamas atkurti kompetentingos institucijos patvirtintame stebėsenos plane numatytos pakopos taikymo sąlygas;

d) numatomą datą, nuo kurios vėl bus taikoma kompetentingos institucijos patvirtinta pakopa.

2 SKIRSNIS

Skaičiavimu grindžiama metodika

1 poskirsnis

Bendrosios nuostatos

24 straipsnis

Išmetamųjų ŠESD kiekio apskaičiavimas pagal standartinę metodiką

1. Pagal standartinę metodiką veiklos vykdytojas degimo metu iš kiekvieno sukėliklio išsiskiriančių ŠESD kiekį apskaičiuoja veiklos duomenis, susijusius su sudeginto kuro kiekiu ir išreiškiamus teradžauliais remiantis grynojo šilumingumo verte (toliau – GŠV), padaugindamas iš atitinkamo išmetamųjų teršalų faktoriaus, išreikšto CO_2 tonomis teradžauliui (t CO_2/TJ) ir atitinkančio naudojamą GŠV, ir iš atitinkamo oksidacijos koeficiento.

Kompetentinga institucija gali leisti naudoti su kuru susijusius išmetamųjų teršalų faktorius, išreikštus t CO_2/t arba t CO_2/Nm^3. Tokiu atveju veiklos vykdytojas degimo metu išsiskiriančių ŠESD kiekį nustato veiklos duomenis, susijusius su sudeginto kuro kiekiu, išreikštus tonomis arba normaliaisiais kubiniais metrais, padaugindamas iš atitinkamo išmetamųjų teršalų faktoriaus ir atitinkamo oksidacijos koeficiento.

2. Proceso metu iš kiekvieno sukėliklio išsiskiriančių ŠESD kiekį veiklos vykdytojas nustato veiklos duomenis, susijusius su sunaudotos medžiagos kiekiu, našumu arba gamybos išeiga, išreikštus tonomis arba normaliaisiais kubiniais metrais, padaugindamas iš atitinkamo išmetamųjų teršalų faktoriaus, išreikšto t CO_2/t arba t CO_2/Nm^3, ir iš atitinkamo konversijos koeficiento.

▼B

3. Jeigu 1 pakopos ar 2 pakopos išmetamųjų teršalų faktorius jau apima ne iki galo įvykusių cheminių reakcijų poveikį, oksidacijos koeficiento ar konversijos koeficiento vertė yra 1.

25 straipsnis

Išmetamųjų ŠESD kiekio apskaičiavimas pagal masės balanso metodiką

1. Pagal masės balanso metodiką veiklos vykdytojas kiekvieno į masės balansą įtraukto sukėliklio išmetamą CO_2 kiekį apskaičiuoja veiklos duomenis, susijusius su medžiagos, patenkančios į masės balanso ribas arba už tų ribų, kiekiu, padaugindamas iš medžiagos anglies kiekio, padauginto iš ►C1 3,664 t CO_2/t C, ◄ taikydamas II priedo 3 skirsnio nuostatas.

2. Nepaisant 49 straipsnio, viso proceso, kuriam taikomas masės balansas, metu išmetamas ŠESD kiekis turi būti iš visų sukėliklių, kuriems taikomas masės balansas, išmetamų CO_2 kiekių suma. Taikant masės balanso metodą, į atmosferą išmesto CO kiekis skaičiuojamas kaip molinis CO_2 kiekio ekvivalentas.

26 straipsnis

Taikytinos pakopos

1. Siekdamas pagal 21 straipsnio 1 dalį nustatyti, kokia pakopa taikytina nustatant veiklos duomenis ir kiekvieną apskaičiavimo faktorių, veiklos vykdytojas:

a) A kategorijos įrenginio atveju arba jei reikia nustatyti sukėliklio, kuris yra standartinis komercinis kuras, apskaičiavimo faktorių, taiko bent V priede išvardytas pakopas;

b) kitais atvejais, nei nurodytieji a punkte, taiko aukščiausią II priede apibrėžtą pakopą.

Tačiau jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad pirmoje pastraipoje nurodytos privalomos pakopos taikyti techniškai neįmanoma arba ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, C kategorijos įrenginiams jis gali taikyti vienu lygiu žemesnę pakopą, nei nurodyta pirmoje pastraipoje, ir ne daugiau nei dviem lygiais žemesnę pakopą A ir B kategorijų įrenginiams, tačiau ne žemesnę nei 1 pakopą.

Kompetentinga institucija gali pereinamuoju ne ilgesniu kaip trejų metų laikotarpiu leisti veiklos vykdytojui taikyti žemesnes pakopas, negu nurodytosios antroje pastraipoje, tačiau ne žemesnes negu 1 pakopa, jei tenkinamos abi šios sąlygos:

a) veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad antroje pastraipoje nurodytos pakopos taikyti techniškai neįmanoma arba ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų;

▼B

b) veiklos vykdytojas pateikia tobulinimo planą, kuriame nurodoma, kaip ir iki kada bus pradėta taikyti bent antroje pastraipoje nurodyta pakopa.

2. Smulkiųjų sukėliklių veiklos duomenis ir kiekvieną apskaičiavimo faktorių veiklos vykdytojas nustato taikydamas aukščiausią techniškai įmanomą ir nepagrįstų išlaidų nereikalaujančią pakopą, tačiau ne žemesnę nei 1 pakopa.

3. Nustatydamas labai mažų sukėliklių veiklos duomenis ir kiekvieną apskaičiavimo faktorių veiklos vykdytojas gali naudoti konservatyvius įverčius, o ne pakopas, nebent apibrėžtą pakopą būtų galima pasiekti be papildomų pastangų.

4. Nustatydamas oksidacijos koeficientą ir konversijos koeficientą veiklos vykdytojas taiko bent žemiausias II priede nurodytas pakopas.

5. Jeigu kompetentinga institucija leido naudoti t CO_2/t arba t CO_2/Nm^3 išreikštus degalų ir tų degalų, kurie naudojami kaip proceso žaliava arba masės balansui pagal 25 straipsnį, išmetamųjų teršalų faktorius, grynojo šilumingumo vertę galima stebėti taikant žemesnes pakopas nei II priede apibrėžtoji aukščiausia pakopa.

2 poskirsnis

Veiklos duomenys

27 straipsnis

Veiklos duomenų nustatymas

1. Sukėliklio veiklos duomenis veiklos vykdytojas nustato vienu iš šių būdų:

a) nuolat atlikdamas proceso, kurio metu išmetamos ŠESD, matavimus vietoje;

b) sumuodamas atskirai išmatuotus kiekius ir atsižvelgdamas į atitinkamus atsargų pokyčius.

2. Taikant 1 dalies b punktą ataskaitiniu laikotarpiu sunaudoto kuro ar medžiagos kiekis apskaičiuojamas kaip ataskaitiniu laikotarpiu įsigyto kuro ar medžiagos kiekis, iš kurio atimamas iš įrenginio perduotas kuro ar medžiagos kiekis ir prie kurio pridedamos ataskaitinio laikotarpio pradžioje turimos kuro ar medžiagų atsargos bei atimamos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje turimos kuro ar medžiagų atsargos.

Jeigu įvertinti turimų atsargų kiekių techniškai neįmanoma arba atliekant šį darbą būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas šiuos kiekius gali įvertinti remdamasis vienu iš šių būdų:

a) ankstesnių metų duomenimis, juos susiedamas su ataskaitinio laikotarpio išeiga;

▼B

b) dokumentais pagrįstomis procedūromis ir atitinkamais duomenimis, pateiktais audito patikrintose to ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose.

Jeigu pateikti visų kalendorinių metų veiklos duomenų techniškai neįmanoma arba juos pateikiant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas gali pasirinkti kitą tinkamiausią datą, kuri skirtų vieną ataskaitinį laikotarpį nuo kito, ir atitinkamai suderinti atsižvelgdamas į reikiamus kalendorinius metus. Vieno ar kelių sukėliklių nuokrypiai turi būti aiškiai užregistruojami, jais remiantis turi būti nustatytas kalendorinių metų tipinės vertės pagrindas ir į juos turi būti nuosekliai atsižvelgiama skaičiuojant kitų metų duomenis.

28 straipsnis

Veiklos vykdytojui pavaldžios matavimo sistemos

1. Nustatydamas veiklos duomenis pagal 27 straipsnį veiklos vykdytojas naudojasi matavimo rezultatais, gautais jam pavaldžiomis matavimo sistemomis įrenginyje, jei tenkinamos visos šios sąlygos:

a) veiklos vykdytojas privalo atlikti neapibrėžties vertinimą ir įsitikinti, kad neperžengta atitinkamos pakopos ribinė neapibrėžties vertė;

b) veiklos vykdytojas privalo užtikrinti, kad bent kartą per metus ir kaskart atlikus matavimo prietaisų kalibravimą, kalibravimo rezultatai, padauginti iš to ar panašaus prietaiso konservatyvaus koregavimo koeficiento, pagrįsto atitinkama ankstesnių kalibravimų chronologine seka, būtų palyginami su atitinkamomis ribinėmis neapibrėžties vertėmis, siekiant atsižvelgti į su eksploatavimu susijusią neapibrėžtį.

Jei viršijamos pagal 12 straipsnį patvirtintos pakopų ribinės vertės arba nustatoma, kad įranga neatitinka kitų reikalavimų, veiklos vykdytojas nepagrįstai nedelsdamas imasi taisyti padėtį ir apie tai praneša kompetentingai institucijai.

2. Veiklos vykdytojas 1 dalies a punkte nurodytą neapibrėžties vertinimą pateikia kompetentingai institucijai pateikdamas naują stebėsenos planą arba jei jis susijęs su patvirtinto stebėsenos plano keitimu.

Neapibrėžties vertinimą sudaro nustatytoji naudojamų matavimo prietaisų neapibrėžtis, su kalibravimu susijusi neapibrėžtis ir bet kuri papildoma neapibrėžtis, susijusi su matavimo prietaisų praktiniu naudojimu. Su atsargų pokyčiais susijusi neapibrėžtis į neapibrėžties vertinimą įtraukiama tuo atveju, jei saugyklose įmanoma laikyti bent 5 % atitinkamo per metus sunaudojamo kuro ar medžiagos kiekio. Vykdydamas vertinimą veiklos vykdytojas atsižvelgia į faktą, kad nustatytosios vertės, pagal kurias nustatomos pakopų neapibrėžties ribinės vertės II priede, yra siejamos su neapibrėžtimi per visą ataskaitinį laikotarpį.

▼B

Jeigu matavimo prietaisai sumontuoti aplinkoje, atitinkančioje jų naudojimo specifikacijas, neapibrėžties vertinimą veiklos vykdytojas gali supaprastinti darydamas prielaidą, kad eksploatuojamam matavimo prietaisui nustatyta didžiausia leidžiamoji paklaida arba, jeigu mažesnė, kalibruojant gauta neapibrėžtis, padauginta iš konservatyvaus koregavimo koeficiento, siekiant atsižvelgti į eksploatuojant atsirandančios neapibrėžties poveikį, yra laikytina viso ataskaitinio laikotarpio neapibrėžtimi, kaip reikalaujama II priede pateiktose pakopų apibrėžtyse.

3. Nepaisydama 2 dalies, kompetentinga institucija gali leisti veiklos vykdytojui naudoti matavimo rezultatus, gautus jam pavaldžiomis matavimo sistemomis įrenginyje, jei veiklos vykdytojas pateikia įrodymus, kad naudotiems matavimo prietaisams taikoma atitinkama nacionalinės teisės aktais nustatyta metrologinė kontrolė.

Tuo tikslu didžiausią leidžiamą eksploatuojant atsirandančią paklaidą, numatytą atitinkamuose nacionaliniuose metrologinės kontrolės teisės aktuose ir taikomą konkrečiam matavimui, nepateikiant jokių kitų įrodymų galima naudoti kaip neapibrėžties vertę.

29 straipsnis

Veiklos vykdytojui nepavaldžios matavimo sistemos

1. Jei atlikus supaprastintą neapibrėžties vertinimą matyti, kad naudodamas jam nepavaldžias matavimo sistemas veiklos vykdytojas gali pasiekti bent tą pačią pakopą, gauti patikimesnius rezultatus ir dėl to kyla mažesnė kontrolės rizika negu naudojant jam pavaldžias matavimo sistemas pagal 28 straipsnį, veiklos vykdytojas nustato veiklos duomenis naudodamas jam nepavaldžias matavimo sistemas.

Tuo tikslu veiklos vykdytojas gali naudoti vieną iš šių duomenų šaltinių:

a) jei du nepriklausomi prekybos partneriai įvykdo prekybos sandorį, – prekybos partnerio išduotose sąskaitose faktūrose nurodytos sumos;

b) tiesioginiai matavimo sistemų rodmenys.

2. Veiklos vykdytojas užtikrina, kad būtų laikomasi pagal 26 straipsnį taikytinos pakopos.

Tuo tikslu didžiausią leidžiamą eksploatuojant atsirandančią paklaidą, numatytą atitinkamuose nacionaliniuose metrologinės kontrolės teisės aktuose ir taikomą atitinkamam konkrečiam prekybos sandoriui, nepateikiant jokių kitų įrodymų galima naudoti kaip neapibrėžties vertę.

▼B

Jeigu nacionalinių metrologinės kontrolės teisės aktų reikalavimai yra mažiau griežti negu pagal 26 straipsnį taikytina pakopa, veiklos vykdytojas turi gauti įrodymus apie taikomą neapibrėžtį iš prekybos partnerio, atsakingo už matavimo sistemą.

3 poskirsnis

Apskaičiavimo faktoriai

30 straipsnis

Apskaičiavimo faktorių nustatymas

1. Apskaičiavimo faktorius veiklos vykdytojas nustato kaip numatytąsias vertes arba analizės būdu, priklausomai nuo taikomos pakopos.

2. Veiklos vykdytojas apskaičiavimo faktorius nustato ir praneša atsižvelgdamas į būseną, susijusią su atitinkamais veiklos duomenimis, t. y. procesui, kurio metu išmetamos ŠESD, naudojamo ar pirkto kuro arba medžiagos būseną, kol kuras ar medžiaga dar nėra išdžiūvę ar kitaip apdoroti laboratorinės analizės tikslais.

Jeigu naudojant šį metodą būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų arba jeigu galima užtikrinti didesnį tikslumą, veiklos vykdytojas gali nuosekliai pranešti veiklos duomenis ir apskaičiavimo faktorius, susijusius su būsena, kurioje atliekama laboratorinė analizė.

31 straipsnis

Apskaičiavimo faktorių numatytosios vertės

1. Jei veiklos vykdytojas apskaičiavimo faktorius nustato kaip numatytąsias vertes, jis, laikydamasis taikomos pakopos reikalavimų, išdėstytų II ir VI prieduose, naudoja vieną iš toliau nurodytų verčių:

a) standartinius faktorius ir stechiometrinius faktorius, išvardytus VI priede;

b) standartinius faktorius, kuriuos valstybė narė naudoja Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos sekretoriatui pateikdama savo nacionalinę išmetamųjų ŠESD kiekio apskaitos ataskaitą;

c) su kompetentinga institucija suderintas specialioje literatūroje pateikiamas vertes, įskaitant kompetentingos institucijos paskelbtus standartinius faktorius, kurie suderinami su b punkte nurodytais faktoriais, tačiau yra susiję su paskirais kuro srautų šaltiniais;

d) medžiagos tiekėjo nurodytas ir garantuojamas vertes, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai tinkamu būdu gali įrodyti, kad anglies kiekis 95 % pasikliovimo intervalą viršija ne daugiau nei 1 %;

▼B

e) anksčiau atlikta analize grindžiamas vertes, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu gali įrodyti, kad šios vertės yra tipinės tos pačios medžiagos būsimų partijų vertės.

2. Visas naudojamas numatytąsias vertes veiklos vykdytojas nurodo stebėsenos plane.

Jei numatytosios vertės kinta kiekvienais metais, veiklos vykdytojas stebėsenos plane nurodo patikimą naudojamą šios vertės šaltinį.

3. Kompetentinga institucija stebėsenos plane nurodyto apskaičiavimo faktoriaus numatytųjų verčių keitimą gali patvirtinti pagal 15 straipsnio 2 dalį tik jei veiklos vykdytojas pateikia įrodymų, kad naudojant naująsias numatytąsias vertes būtų tiksliau nustatomas išmetamųjų ŠESD kiekis.

4. Gavusi veiklos vykdytojo prašymą, kompetentinga institucija gali leisti nustatant kuro rūšių grynojo šilumingumo vertę ir išmetamųjų teršalų faktorius naudoti tas pačias pakopas, kurias privaloma taikyti komerciniam standartiniam kurui, jeigu veiklos vykdytojas bent kas trejus metus pateikia įrodymų, kad per paskutiniuosius trejus metus buvo laikytasi nustatytos šilumingumo vertės 1 % intervalo.

32 straipsnis

Analizės būdu gauti apskaičiavimo faktoriai

1. Veiklos vykdytojas užtikrina, kad analizė, ėminių ėmimas, kalibravimas ir patvirtinimas siekiant nustatyti apskaičiavimo faktorius būtų atliekami taikant atitinkamais EN standartais grindžiamus metodus.

Jei tokių standartų nėra, taikomi taikomais ISO arba nacionaliniais standartais grindžiami metodai. Jeigu nėra paskelbtų standartų, naudojami tinkami standartų projektai, sektoriaus geriausios patirties gairės ar kiti moksliškai pagrįsti metodai, kuriais apribojama ėminių ėmimo ir matavimo paklaida.

2. Jeigu nustatant išmetamųjų ŠESD kiekį naudojami internetu prieinami dujų chromatografai arba ekstrakciniai ar neekstrakciniai dujų analizatoriai, veiklos vykdytojas turi gauti kompetentingos institucijos leidimą naudoti tokią įrangą. Tokia įranga naudojama tik nustatant dujinio kuro ir medžiagų sudėties duomenis. Siekdamas užtikrinti kokybę, veiklos vykdytojas atlieka bent pirminį instrumentų tinkamumo patvirtinimą ir kiekvienais metais jį atlieka iš naujo.

3. Bet kurios analizės rezultatai naudojami tik pristatymo laikotarpiu ar tų kuro ar medžiagos partijų, iš kurių buvo paimti ėminiai ir kurių ėminiai paimti kaip tipiniai ėminiai.

Siekdamas nustatyti konkretaus parametro vertę, veiklos vykdytojas naudoja visų atliktų to parametro analizių rezultatus.

▼B

33 straipsnis

Ėminių ėmimo planas

1. Jeigu apskaičiavimo faktoriai nustatomi analizės būdu, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai pateikia patvirtinti kiekvienos kuro rūšies ar medžiagos ėminių ėmimo planą, šiuo tikslu parengdamas rašytinę procedūrą, kuri apima informaciją apie ėminių ruošimo metodikas, įskaitant informaciją apie atsakomybės paskirstymą, ėminių ėmimo vietas, dažnumą ir kiekius, taip pat ėminių saugojimo ir transportavimo metodikas.

Veiklos vykdytojas užtikrina, kad paruošti ėminiai būtų atitinkamos partijos ar pristatymo laikotarpio tipiniai ėminiai be paklaidos. Atitinkami ėminių ėmimo plano elementai suderinami su atitinkamo kuro ar medžiagos analizę atliekančiomis laboratorijomis, ir šio suderinimo įrodymai įtraukiami į planą. Minėtą planą veiklos vykdytojas pateikia, kad būtų atliktas patvirtinimas pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012.

2. Susitaręs su atitinkamo kuro ar medžiagos analizę atliekančia laboratorija ir gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, ėminių ėmimo plano elementus veiklos vykdytojas pritaiko, jeigu atlikus analizę paaiškėja, kad kuro ar medžiagos įvairiarūšiškumas gerokai skiriasi nuo informacijos apie įvairiarūšiškumą, kuria buvo grindžiamas to konkretaus kuro ar medžiagos ėminių ėmimo planas.

34 straipsnis

Laboratorijų naudojimas

1. Veiklos vykdytojas užtikrina, kad laboratorijos, atliekančios analizes apskaičiavimo faktoriams nustatyti, būtų pagal EN ISO/IEC 17025 akredituotos taikyti atitinkamus analizės metodus.

2. Laboratorijos, kurios neakredituotos pagal EN ISO/IEC 17025, gali būti naudojamos apskaičiavimo faktoriams nustatyti tik jei veiklos vykdytojas gali kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodyti, kad naudotis 1 dalyje nurodytomis laboratorijomis techniškai neįmanoma arba jomis naudojantis būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų ir kad neakredituotoji laboratorija atitinka standartui EN ISO/IEC 17025 lygiaverčius reikalavimus.

3. Kompetentinga institucija pripažįsta, kad laboratorija atitinka EN ISO/IEC 17025 lygiaverčius reikalavimus pagal 2 dalį, jei veiklos vykdytojas pateikia įrodymus pagal šios dalies antrą ir trečią pastraipas, kiek įmanoma, tokia pačia forma ir tiek pat išsamiai, kaip reikalaujama taikant procedūras pagal 12 straipsnio 2 dalį.

▼B

Kad būtų užtikrintas kokybės valdymas, veiklos vykdytojas pateikia laboratorijos akreditacijos pagal EN ISO/IEC 9001 arba kitos sertifikuotos kokybės valdymo sistemos, taikomos tai laboratorijai, pažymėjimą. Jeigu tokių sertifikuotų kokybės valdymo sistemų nėra, veiklos valdytojas pateikia kitus tinkamus įrodymus, kad laboratorija gali patikimai valdyti darbuotojus, procedūras, dokumentus ir užduotis.

Kad būtų užtikrinta techninė kompetencija, veiklos vykdytojas pateikia įrodymus, kad laboratorija kompetentinga ir kad joje taikant atitinkamas analizės procedūras galima gauti techniškai patikimus rezultatus. Tokie įrodymai apima bent šiuos elementus:

a) konkrečioms paskirtoms užduotims būtinos darbuotojų kompetencijos valdymą;

b) patalpų ir aplinkos sąlygų tinkamumą;

c) analizės metodų ir susijusių standartų pasirinkimą;

d) jeigu taikoma, ėminių ėmimo ir ėminių ruošimo valdymą, įskaitant ėminio vientisumo kontrolę;

e) jeigu taikoma, naujų analizės metodų rengimą ir tvirtinimą arba tarptautiniuose ar nacionaliniuose standartuose nenumatytų metodų taikymą;

f) neapibrėžties vertinimą;

g) įrangos valdymą, įskaitant įrangos kalibravimo, koregavimo, techninės priežiūros ir jos remonto procedūras ir su tuo susijusių įrašų tvarkymą;

h) duomenų, dokumentų ir programinės įrangos valdymą ir kontrolę;

i) kalibravimo elementų ir pamatinių medžiagų valdymą;

j) kalibravimo ir bandymų rezultatų kokybės užtikrinimą, įskaitant reguliarų dalyvavimą atliekamų darbų kokybės tikrinimuose, analizės metodų taikymą sertifikuotoms pamatinėms medžiagoms ar tarpusavio palyginimą su akredituota laboratorija;

k) rangovų atliekamų procesų valdymą;

l) užduočių, užsakovų skundų valdymą ir užtikrinimą, kad būtų laiku imamasi taisyti padėtį.

35 straipsnis

Analizių atlikimo dažnis

1. Veiklos vykdytojas atitinkamo kuro ir medžiagų analizę atlieka minimaliuoju analizės atlikimo dažniu, nurodytu VII priede. VII priedas bus reguliariai peržiūrimas (pirmą kartą – praėjus ne daugiau kaip dvejiems metams nuo šio reglamento įsigaliojimo).

▼B

2. Kompetentinga institucija gali veiklos vykdytojui leisti taikyti kitą dažnį negu nurodyta 1 dalyje, jei minimalieji dažniai nenustatyti arba jei veiklos vykdytojas įrodo vieną iš toliau nurodytų dalykų:

a) remiantis ankstesnio laikotarpio duomenimis, įskaitant prieš šį ataskaitinį laikotarpį ėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu atliktos atitinkamo kuro ar medžiagų analizės vertes, atitinkamo kuro ar medžiagų analizės vertės skiriasi ne daugiau kaip 1/3 neapibrėžtumo vertės, kurios turi laikytis veiklos vykdytojas nustatydamas su atitinkamu kuru ar medžiagomis susijusius veiklos duomenis;

b) laikantis reikalaujamo dažnio būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų.

4 poskirsnis

Konkretūs apskaičiavimo faktoriai

36 straipsnis

CO_2 išmetamųjų teršalų faktoriai

1. Veiklos vykdytojas nustato konkrečiai veiklai, kurią vykdant išmetamas CO_2, taikomus išmetamųjų teršalų faktorius.

2. Kuro, naudojamo ir kaip proceso žaliava, išmetamųjų teršalų faktoriai išreiškiami t CO_2/TJ.

Kompetentinga institucija veiklos vykdytojui gali leisti naudoti t CO_2/t arba t CO_2/Nm^3 išreikštą kuro degimo metu išsiskiriančių išmetamųjų teršalų faktorių, jeigu naudojant t CO_2/TJ išreikštą išmetamųjų teršalų faktorių būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų arba jeigu naudojant tokį išmetamųjų teršalų faktorių išmetamųjų ŠESD kiekį galima apskaičiuoti bent tokiu pačiu tikslumu.

3. Norėdamas anglies kiekį paversti atitinkamu su CO_2 susijusiu išmetamųjų teršalų faktoriumi ar atvirkščiai, veiklos vykdytojas naudoja faktorių ►C1 3,664 t CO_2/t C. ◄

37 straipsnis

Oksidacijos ir konversijos koeficientai

1. Nustatydamas oksidacijos ar konversijos koeficientą veiklos vykdytojas taiko ne žemesnę nei 1 pakopą. Jeigu išmetamųjų teršalų faktorius apima ne iki galo įvykusios oksidacijos arba konversijos poveikį, veiklos vykdytojas naudoja oksidacijos koeficiento ir konversijos koeficiento vertę 1.

Tačiau kompetentinga institucija gali reikalauti, kad veiklos vykdytojai visada naudotų 1 pakopą.

▼B

2. Jeigu įrenginyje naudojamas kelių rūšių kuras ir tam tikram oksidacijos koeficientui turi būti naudojama 3 pakopa, veiklos vykdytojas gali paprašyti kompetentingos institucijos patvirtinimo vienam iš šių dalykų arba abiem:

a) visam degimo procesui nustatyti vieną suminį oksidacijos koeficientą ir jį taikyti visų rūšių kurui;

b) vienam didžiajam sukėlikliui priskirti ne iki galo įvykusią oksidaciją, o visiems kitiems sukėlikliams naudoti oksidacijos koeficiento vertę 1.

Jeigu naudojama biomasė ar mišrus kuras, veiklos vykdytojas pateikia įrodymų, kad taikant pirmos pastraipos a arba b punktus nebus nustatomas per mažas išmetamųjų ŠESD kiekis.

5 poskirsnis

Biomasės apdorojimas

38 straipsnis

Biomasės sukėlikliai

1. Veiklos vykdytojas gali su biomasės sukėlikliais susijusius veiklos duomenis nustatyti nenaudodamas pakopų ir nepateikdamas analize paremtų įrodymų dėl biomasės kiekio, jei sukėliklį sudaro tik biomasė ir veiklos vykdytojas gali užtikrinti, kad ji nebūtų užteršta jokia kita medžiaga ar kuru.

2. Biomasės išmetamųjų teršalų faktoriaus vertė lygi 0.

Mišraus kuro ar medžiagos išmetamųjų teršalų faktorius apskaičiuojamas ir nurodomas ataskaitoje kaip preliminarus išmetamųjų teršalų faktorius, nustatytas pagal 30 straipsnio nuostatas ir padaugintas iš kuro ar medžiagos iškastinės anglies dalies.

3. Durpės, ksilitas ir mišraus kuro ar medžiagų iškastinės anglies dalys biomase nelaikomi.

4. Jeigu mišriame kure ar medžiagose biomasės dalis sudaro 97 % ar daugiau ar jeigu dėl su kuro ar medžiagos iškastine dalimi siejamo išmetamo ŠESD kiekio ją galima laikyti labai mažu sukėlikliu, nustatant veiklos duomenis ir susijusius apskaičiavimo faktorius kompetentinga institucija veiklos vykdytojui gali leisti taikyti metodikas be pakopų, įskaitant energijos balanso metodą, nebent atitinkama vertė turi būti naudojama siekiant iš biomasės susidariusį CO_2 atimti iš išmestų ŠESD kiekio, nustatyto atliekant nuolatinį išmetamųjų ŠESD matavimą.

▼B

39 straipsnis

Biomasės dalies ir iškastinės anglies dalies nustatymas

1. Jeigu atsižvelgiant į privalomą pakopos lygį ir galimybę taikyti atitinkamas numatytąsias vertes, kaip nurodyta 31 straipsnio 1 dalyje, tam tikro kuro ar medžiagos biomasės dalis nustatoma analizės būdu, veiklos vykdytojas šią biomasės dalį nustato naudodamas atitinkamą standartą ir jame nurodytus analizės metodus; standarto taikymą turi būti patvirtinusi kompetentinga institucija.

2. Jei nustatyti biomasės dalį mišriame kure arba medžiagoje analizės būdu pagal 1 dalį techniškai neįmanoma arba jei dėl to būtų patirta nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas skaičiuodamas naudojasi Komisijos paskelbtais standartiniais mišraus kuro ir medžiagų išmetamųjų teršalų faktoriais ir biomasės dalies vertėmis bei jų apytikslio nustatymo metodais.

Jei tokių standartinių faktorių ir verčių nėra, veiklos vykdytojas laiko, kad biomasės dalies nėra, arba apytikslio biomasės dalies nustatymo metodą pateikia kompetentingai institucijai patvirtinti. Jeigu kuras ar medžiagos buvo gauti vykdant gamybos procesą su apibrėžtais ir atsekamais sąnaudų srautais, veiklos vykdytojas šį apytikslį nustatymą gali grįsti į procesą patenkančios ir iš jo pašalinamos iškastinio kuro anglies ir biomasės anglies masės balansu.

3. Nukrypstant nuo 30 straipsnio 1 ir 2 dalies, jei pagal Direktyvos 2009/28/EB 2 straipsnio j punktą ir 15 straipsnį nustatyta į dujų tinklą įšvirkštų ir po to iš jo pašalintų biologinių dujų kilmės garantija, veiklos vykdytojas biomasės daliai nustatyti analizės nenaudoja.

3 SKIRSNIS

Matavimu grindžiama metodika

40 straipsnis

Matavimu grindžiamos stebėsenos metodikos naudojimas

Matavimu grindžiamas metodikas veiklos vykdytojas naudoja vykdydamas visų azoto suboksido (N_2O) išmetamųjų ŠESD stebėseną, kaip nustatyta IV priede, ir pagal 49 straipsnį perduoto CO_2 kiekiui nustatyti.

Be to, veiklos vykdytojas gali matavimu grindžiamas metodikas naudoti vykdydamas CO_2 išmetimo šaltinių stebėseną, jeigu jis gali pateikti įrodymus, kad laikomasi kiekvienam taršos šaltiniui pagal 41 straipsnį privalomų pakopų.

▼B

41 straipsnis

Pakopų reikalavimai

1. Kiekvienam taršos šaltiniui, iš kurio per metus išmetama daugiau nei 5 000 tonų $CO_{2(e)}$ arba iš kurio išmetamas ŠESD kiekis sudaro daugiau nei 10 % bendro per metus iš įrenginio išmetamo ŠESD kiekio (imant tą dydį, kurio absoliučioji išmetamųjų ŠESD kiekio vertė yra didesnė), veiklos vykdytojas taiko aukščiausią VIII priedo 1 skirsnyje nurodytą pakopą. Visiems kitiems taršos šaltiniams veiklos vykdytojas taiko bent viena pakopa žemesnę nei aukščiausioji pakopą.

2. Tik tuo atveju, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai gali priimtinu būdu įrodyti, kad pagal 1 dalies nuostatas privalomos pakopos taikyti techniškai neįmanoma ar ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų arba kad techniškai neįmanoma taikyti apskaičiavimo metodo, kuriam naudojamos pagal 26 straipsnį privalomų lygių pakopos, ar jas taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, atitinkamam taršos šaltiniui leidžiama taikyti kitą žemesnę pakopą, tačiau ne žemesnę nei 1 pakopą.

42 straipsnis

Matavimo standartai ir laboratorijos

1. Visi matavimai atliekami taikant EN 14181 „Stacionariųjų šaltinių išmetamieji teršalai. Automatizuotųjų matavimo sistemų kokybės užtikrinimas“, EN 15259 „Oro kokybė. Stacionariųjų šaltinių išmetamųjų ŠESD matavimas. Reikalavimai, keliami matavimo skerspjūviams ir vietoms bei matavimo tikslams, planui ir ataskaitai“ ir kitais atitinkamais EN standartais grindžiamus metodus.

Jei tokių standartų nėra, taikomi tinkamais ISO, Komisijos paskelbtais arba nacionaliniais standartais grindžiami metodai. Jeigu nėra taikytinų paskelbtų standartų, naudojami tinkami standartų projektai, sektoriaus geriausios patirties gairės ar kiti moksliškai pagrįsti metodai, kuriais apribojama ėminių ėmimo ir matavimo paklaida.

Veiklos vykdytojas atsižvelgia į visus atitinkamus nuolatinio išmetamųjų ŠESD matavimo sistemos aspektus, įskaitant įrangos vietą, kalibravimą, matavimą, kokybės užtikrinimą ir kokybės kontrolę.

2. Veiklos vykdytojas užtikrina, kad matavimus, kalibravimą ir nuolatinio išmetamųjų ŠESD matavimo sistemoms (angl. CEMS) skirtos atitinkamos įrangos vertinimą atliekančios laboratorijos pagal standartą EN ISO/IEC 17025 būtų akredituotos taikyti susijusius analizės metodus ar vykdyti kalibravimo veiklą.

Jeigu laboratorija minėtos akreditacijos neturi, veiklos vykdytojas užtikrina, kad būtų laikomasi 34 straipsnio 2 ir 3 dalių reikalavimų.

▼B

43 straipsnis

Išmetamųjų ŠESD kiekio nustatymas

1. Iš taršos šaltinio ataskaitiniu laikotarpiu išmetamų ŠESD metinį kiekį veiklos vykdytojas nustato sudėdamas ataskaitinio laikotarpio visas ŠESD koncentracijos valandines vertes ir šią sumą padaugindamas iš kaminų išmetamųjų dujų debito valandinių verčių; čia valandinės vertės yra atitinkamos eksploatavimo valandos visų pavienių matavimo rezultatų vidutinės vertės.

Metinį CO_2 išmetamųjų ŠESD kiekį veiklos vykdytojas nustato naudodamas VIII priede pateiktą 1 lygtį. Į atmosferą išmestas anglies monoksidas (CO) išreiškiamas moliniu CO_2 kiekio ekvivalentu.

Metinį azoto suboksido (N_2O) kiekį veiklos vykdytojas nustato naudodamas IV priedo 16 skirsnio B.1 poskirsnyje pateiktą lygtį.

2. Jeigu viename įrenginyje yra keli taršos šaltiniai ir jų neįmanoma išmatuoti kaip vieno šaltinio, veiklos vykdytojas iš šių šaltinių išmetamą ŠESD kiekį išmatuoja atskirai ir rezultatus sudeda, kad gautų visą ataskaitiniu laikotarpiu išmestą tam tikrų dujų kiekį.

3. Veiklos vykdytojas ŠESD koncentraciją iš kaminų išmetamose dujose nustato nuolatiniu matavimu tipiniuose taškuose vienu iš šių būdų:

a) tiesiogiai matuodamas;

b) jei kaminų dujos yra didelės koncentracijos, apskaičiuodamas koncentraciją ir šiuo tikslu taikydamas netiesioginius koncentracijos matavimus, kuriems atlikti naudojama VIII priedo 3 lygtis, ir atsižvelgdamas į išmatuotas dujų srauto visų kitų sudedamųjų dalių koncentracijos vertes, kaip nustatyta veiklos vykdytojo taikomame stebėsenos plane.

4. Jeigu reikia, naudodamas skaičiavimu grindžiamas stebėsenos metodikas veiklos vykdytojas atskirai nustato visą iš biomasės išsiskyrusio CO_2 kiekį ir atima jį iš bendro išmatuoto išmesto CO_2 kiekio.

5. Skaičiavimams pagal 1 dalį atlikti reikalingą kaminų dujų debitą veiklos vykdytojas nustato naudodamas vieną iš šių metodų:

a) apskaičiuodamas pagal tinkamą masės balansą ir atsižvelgdamas į visus reikšmingus sąnaudų parametrus, įskaitant, išmetamo CO_2 atveju, bent sunaudojamos medžiagos kiekį, paduodamo oro debitą ir proceso našumą, ir išeigos parametrus, įskaitant bent produkcijos išeigą, O_2, SO_2 ir NO_x koncentraciją;

b) naudodamas nuolatinį debito matavimą tipiniame taške.

▼B

44 straipsnis

Duomenų sumavimas

1. Veiklos vykdytojas kiekvieno parametro, kuris yra svarbus nustatant išmetamųjų ŠESD kiekį pagal matavimu grindžiamą metodiką, įskaitant koncentracijos vertes ir kaminų dujų debitą, visas valandines vidutines vertes apskaičiuoja naudodamas visus tą konkrečią valandą turimus duomenų taškus.

Jeigu veiklos vykdytojas be papildomų išlaidų gali gauti trumpesnių atskaitos laikotarpių duomenis, šiuos atskaitos laikotarpius jis naudoja metiniam išmetamųjų ŠESD kiekiui pagal 43 straipsnio 1 dalį nustatyti.

2. Jeigu tam tikro parametro nuolatinio matavimo įranga tam tikrą valandos arba trumpesnio 1 dalyje nurodyto atskaitos laikotarpio dalį yra nevaldoma, neatitinka privalomo intervalo ar neveikia, atitinkamą valandos vidurkį veiklos vykdytojas apskaičiuoja proporcingai likusiems duomenų taškams tą konkrečią valandą ar trumpesnį atskaitos laikotarpį, su sąlyga, kad turima bent 80 % didžiausio galimo to parametro duomenų taškų skaičiaus. Jei turima mažiau kaip 80 % didžiausio galimo to parametro duomenų taškų skaičiaus, taikomos 45 straipsnio 2–4 dalys.

45 straipsnis

Trūkstami duomenys

1. Jeigu tam tikra nuolatinio išmetamųjų ŠESD stebėsenos sistemos matavimo įrangos dalis bet kuriais kalendoriniais metais neveikia ilgiau nei penkias dienas iš eilės, veiklos vykdytojas nepagrįstai nedelsdamas apie tai praneša kompetentingai institucijai ir pasiūlo atitinkamas sutrikusios nuolatinio išmetamųjų ŠESD stebėsenos sistemos kokybės gerinimo priemones.

2. Jeigu negalima nustatyti vienu ar daugiau matavimų grindžiamos metodikos parametrų galiojančių valandinių ar trumpesnio atskaitos laikotarpio pagal 44 straipsnio 1 dalį verčių, nes įranga nevaldoma, neatitinka nustatyto intervalo arba neveikia, veiklos vykdytojas nustato pakaitines kiekvienos trūkstamos valandos duomenų vertes.

3. Jeigu negalima nustatyti tiesiogiai kaip koncentracija matuojamo parametro galiojančių valandinių ar trumpesnio atskaitos laikotarpio verčių, veiklos vykdytojas, naudodamas VIII priedo 4 lygtį, apskaičiuoja pakaitinę vertę kaip koncentracijos vidurkio ir su šiuo vidurkiu siejamo standartinio nuokrypio dvigubos vertės sumą.

Jeigu nustatant šias pakaitines vertes ataskaitinis laikotarpis netaikomas dėl įrenginio didelių techninių pertvarkymų, veiklos vykdytojas su kompetentinga institucija susitaria dėl reprezentatyvaus laikotarpio (jei įmanoma, vienerių metų trukmės) vidurkiui ir standartiniam nuokrypiui nustatyti.

▼B

4. Jeigu negalima nustatyti kito parametro negu koncentracija galiojančių valandinių duomenų, veiklos vykdytojas šio parametro pakaitines vertes nustato naudodamas tinkamą masės balanso modelį arba proceso energijos balanso modelį. Veiklos vykdytojas rezultatus patvirtinta naudodamas likusius išmatuotus matavimu grindžiamos metodikos parametrus ir duomenis įprastomis darbo sąlygomis atsižvelgdamas į tokios pačios trukmės laikotarpį kaip trūkstamų duomenų trukmės laikotarpis.

46 straipsnis

Patvirtinimas apskaičiuojant išmetamųjų ŠESD kiekį

Veiklos vykdytojas išmetamųjų ŠESD kiekį, nustatytą taikant matavimu grindžiamą metodiką, išskyrus azoto suboksido (N_2O) teršalus, išmestus gaminant azoto rūgštį, ir ŠESD, perduotas į transportavimo vamzdyną arba saugyklą, patvirtina apskaičiuodamas kiekvienų atitinkamų ŠESD kiekį, išmetamą iš tų pačių taršos šaltinių ir sukėliklių.

Pakopinių metodikų taikyti nereikia.

4 SKIRSNIS

Specialiosios nuostatos

47 straipsnis

Įrenginiai, iš kurių išmetama mažai ŠESD

1. Kompetentinga institucija gali pagal 13 straipsnį veiklos vykdytojui leisti pateikti supaprastintą stebėsenos planą, jei jis eksploatuoja įrenginį, iš kurio išmetama mažai ŠESD.

Pirma pastraipa netaikoma įrenginiams, kuriuose vykdoma veikla, su kuria susijęs N_2O įtrauktas į sistemą pagal Direktyvos 2003/87/EB I priedą.

2. Taikant 1 dalies pirmą pastraipą, laikoma, kad iš įrenginio išmetama mažai ŠESD, jei įvykdyta bent viena iš šių sąlygų:

a) vidutinis metinis to įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekis, nurodytas patikrintoje prieš tai ėjusio prekybos laikotarpio išmetamųjų ŠESD ataskaitoje, į jį neįtraukiant iš biomasės susidariusio CO_2 ir prieš atimant perduoto CO_2 kiekį, yra mažiau kaip 25 000 $CO_{2(e)}$ tonų;

b) a punkte minimas vidutinis metinis išmetamųjų ŠESD kiekis nežinomas arba nebetinkamas dėl įrenginio ribų pasikeitimo arba įrenginio veiklos sąlygų pasikeitimo, tačiau metinis iš to įrenginio išmesimų ŠESD kiekis, skaičiuojant konservatyviai, per penkerius ateinančius metus, neįtraukiant iš biomasės susidariusio CO_2 ir prieš atimant perduoto CO_2 kiekį, bus mažesnis kaip 25 000 $CO_{2(e)}$ tonų per metus.

3. Įrenginio, iš kurio išmetama mažai ŠESD, veiklos vykdytojas neprivalo pateikti 12 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje nurodytų patvirtinamųjų dokumentų ir atleidžiamas nuo reikalavimo pranešti apie patobulinimą pagal 69 straipsnio 4 dalį.

▼B

4. Nukrypstant nuo 27 straipsnio, įrenginio, iš kurio išmetama mažai ŠESD, veiklos vykdytojas gali kuro ar medžiagos kiekį nustatyti naudodamasis turimais ir dokumentais pagrįstais pirkimo įrašais bei apytiksliai nustatytais atsargų pokyčiais. Veiklos vykdytojas taip pat atleidžiamas nuo reikalavimo kompetentingai institucijai pateikti 28 straipsnio 2 dalyje nurodytą neapibrėžties vertinimą.

5. Įrenginio, iš kurio išmetama mažai ŠESD, veiklos vykdytojas atleidžiamas nuo 28 straipsnio 2 dalies reikalavimo nustatyti atsargų kiekius ataskaitinio laikotarpio pradžioje ir pabaigoje, jei saugykloje telpa bent 5 % per ataskaitinį laikotarpį suvartojamo metinio kuro ar medžiagų kiekio, siekiant susijusią neapibrėžtį įtraukti į neapibrėžties vertinimą.

6. Nukrypstant nuo 26 straipsnio 1 dalies, įrenginio, iš kurio išmetama mažai ŠESD, veiklos vykdytojas, nustatydamas visų sukėliklių veiklos duomenis ir apskaičiavimo faktorius, gali taikyti ne žemesnę nei 1 pakopą nepateikdamas įrodymų, kad aukštesnių pakopų techniškai neįmanoma taikyti arba jas taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, nebent veiklos vykdytojas galėtų didesnį tikslumą užtikrinti be papildomų pastangų.

7. Siekdamas nustatyti apskaičiavimo faktorius analizės būdu pagal 32 straipsnį, įrenginio, iš kurio išmetama mažai ŠESD, veiklos vykdytojas gali keiptis į bet kokią laboratoriją, kuri yra techniškai kompetentinga ir naudodama atitinkamas analizės procedūras gali parengti techniškai patikimus rezultatus, ir pateikia 34 straipsnio 3 dalyje nurodytų kokybės užtikrinimo priemonių įrodymus.

8. Jei įrenginys, iš kurio išmetama mažai ŠESD, kuriais nors kalendoriniais metais viršija 2 dalyje nurodytą ribinę vertę, jo veiklos vykdytojas apie tai nepagrįstai nedelsdamas praneša kompetentingai institucijai.

Veiklos vykdytojas nepagrįstai nedelsdamas pateikia kompetentingai institucijai patvirtinti reikšmingą stebėsenos plano pakeitimą, kaip apibrėžta 15 straipsnio 3 dalies b punkte.

Tačiau kompetentinga institucija leidžia veiklos vykdytojui toliau taikyti supaprastintą stebėseną, jei veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad 2 dalyje nurodyta ribinė vertė nebuvo viršyta per pastaruosius penkis ataskaitinius laikotarpius ir ateityje nebus viršijama nuo kito ataskaitinio laikotarpio.

48 straipsnis

Būdingasis CO_2

1. Būdingasis CO_2, kuris perduodamas į įrenginį, įskaitant gamtinėse dujose ar išmetamosiose dujose, pvz., aukštakrosnių dujose ar koksavimo krosnių dujose, esantį CO_2, įskaičiuojamas į to kuro išmetamųjų teršalų faktorių.

▼B

2. Jei būdingasis CO_2 susidaro vykdant Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytų rūšių veiklą arba veiklą, įtrauktą į sistemą pagal tos direktyvos 24 straipsnį, ir vėliau iš įrenginio kaip kuro dalis perduodamas kitam įrenginiui, kuriame vykdoma veikla, kuriai taikoma ta direktyva, jis nelaikomas to įrenginio, iš kurio jis perduodamas, išmetamosiomis ŠESD.

Tačiau jei būdingasis CO_2 iš įrenginio išmetamas į atmosferą arba perduodamas subjektams, kuriems ta direktyva netaikoma, šis CO_2 kiekis priskiriamas to įrenginio, iš kurio jis buvo išmestas, išmetamosioms ŠESD.

3. Iš įrenginio perduotą būdingojo CO_2 kiekį veiklos vykdytojai gali nustatyti tiek perduodančiajame, tiek priimančiajame įrenginyje. Tokiu atveju atitinkamai perduoto ir gauto būdingojo CO_2 kiekiai turi sutapti.

Jei perduoto ir gauto būdingojo CO_2 kiekiai nesutampa, ir perduodančiojo, ir priimančiojo įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitose nurodomas abiejų išmatuotų verčių aritmetinis vidurkis, jei verčių nuokrypius galima paaiškinti matavimo sistemų neapibrėžtimi. Tokiu atveju išmetamųjų ŠESD ataskaitoje pateikiama nuoroda į tos vertės sulyginimą.

Jeigu verčių nuokrypių negalima paaiškinti patvirtintu matavimo sistemų neapibrėžties intervalu, perduodančiojo ir priimančiojo įrenginių veiklos vykdytojai sulygina vertes taikydami konservatyvias korekcijas, kurias patvirtino kompetentinga institucija.

49 straipsnis

Perduotas CO_2 kiekis

1. Veiklos vykdytojas iš įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio atima visą CO_2 kiekį, kuris susidaro iš anglies, esančios iškastiniame kure, kuris naudojamas veiklai, kuriai taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, vykdyti, jei tas kiekis neišmetamas iš įrenginio į atmosferą, o perduodamas iš įrenginio į kurį nors iš šių subjektų:

a) CO_2 surinkimo įrenginį siekiant šį CO_2 transportuoti į geologinę saugyklą ir joje ilgą laiką saugoti pagal Direktyvą 2009/31/EB;

b) transportavimo tinklą siekiant šį CO_2 ilgą laiką saugoti geologinėje saugykloje, kurią leista eksploatuoti pagal Direktyvą 2009/31/EB;

c) geologinę saugyklą, kurią leista eksploatuoti pagal Direktyvą 2009/31/EB, siekiant šį CO_2 kiekį joje saugoti ilgą laiką.

Jokiais kitais atvejais iš įrenginio perduodant CO_2 negalima jo kiekio atimti iš įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio.

▼B

2. Veiklos vykdytojas, iš kurio įrenginio perduotas CO_2, savo metinėje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje nurodo CO_2 priimančiojo įrenginio identifikacijos kodą, pripažintą pagal 2011 m. lapkričio 18 d. Komisijos reglamentą (ES) Nr. 1193/2011, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 280/2004/EB nustatomas Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos prekybos laikotarpio, prasidedančio 2013 m. sausio 1 d., ir tolesnių prekybos laikotarpių Sąjungos registras ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 2216/2004 ir (ES) Nr. 920/2010 ([1]).

Pirma pastraipa taip pat taikoma priimančiajam įrenginiui perduodančiojo įrenginio identifikacijos kodo atžvilgiu.

3. Iš vieno įrenginio į kitą perduoto CO_2 kiekį veiklos vykdytojas nustato taikydamas matavimu grindžiamą metodiką ir 43, 44 bei 45 straipsnius. Taršos šaltinis turi atitikti matavimo tašką, o išmetamųjų ŠESD kiekis turi būti išreiškiamas perduoto CO_2 kiekiu.

4. Nustatydamas iš vieno įrenginio į kitą perduoto CO_2 kiekį veiklos vykdytojas taiko VIII priedo 1 skirsnyje apibrėžtą 4 pakopą.

Tačiau veiklos vykdytojas gali taikyti vienu lygiu žemesnę pakopą, jei jis įrodo, kad VIII priedo 1 skirsnyje apibrėžtos 4 pakopos techniškai neįmanoma taikyti arba ją taikant būtų patirta nepagrįstai didelių išlaidų.

5. Iš įrenginio perduotą CO_2 kiekį veiklos vykdytojai gali nustatyti tiek perduodančiajame, tiek priimančiajame įrenginyje. Tokiu atveju taikoma 48 straipsnio 3 dalis.

IV SKYRIUS

AVIACIJOS IŠMETAMŲJŲ ŠESD KIEKIO IR TONKILOMETRIŲ DUOMENŲ STEBĖSENA

50 straipsnis

Bendrosios nuostatos

1. Kiekvienas orlaivio naudotojas vykdo ŠESD kiekio, išmesto ataskaitiniu laikotarpiu vykdant visą į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtrauktą aviacijos veiklą, už kurią atsakingas tas orlaivio naudotojas, stebėseną ir teikia ataskaitas.

Tuo tikslu orlaivio naudotojas visus skrydžius kalendoriniams metams priskiria pagal išvykimo laiką, kuris nustatomas pagal suderintąjį pasaulio laiką.

2. Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį, jis turi vykdyti tų skrydžių tonkilometrių duomenų stebėseną atitinkamais stebėsenos metais.

([1]) OL L 315, 2011 11 29, p. 1.

▼B

3. Siekiant nustatyti už skrydį atsakingą Direktyvos 2003/87/EB 3 straipsnio o punkte nurodytą unikalųjį orlaivio naudotoją, naudojamas šaukinys, kuris taikomas oro eismo valdymo tikslais. Šaukinys turi būti vienas iš šių dalykų:

a) skrydžio plano 7 langelyje įrašytas ICAO suteiktas žymuo;

b) jeigu ICAO suteikto orlaivio naudotojo žymens nėra, orlaivio registracijos ženklas.

4. Jeigu orlaivio naudotojo tapatybė nežinoma, kompetentinga institucija orlaivio savininką laiko orlaivio naudotoju, nebent jis kompetentingai institucijai pateikia įrodymų apie atsakingo orlaivio naudotojo tapatybę.

51 straipsnis

Stebėsenos planų teikimas

1. Orlaivio naudotojas ne vėliau kaip prieš keturis mėnesius iki į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtrauktos aviacijos veiklos pradžios kompetentingai institucijai pateikia išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo planą, kaip numatyta 12 straipsnyje.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, orlaivio naudotojas, kuris į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtrauktą aviacijos veiklą vykdo pirmą kartą, ir to jis negalėjo numatyti prieš keturis mėnesius iki veiklos pradžios, kompetentingai institucijai stebėsenos planą pateikia nepagrįstai nedelsdamas, bet ne vėliau kaip praėjus šešioms savaitėms nuo tos veiklos vykdymo. Orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai pateikia tinkamą pagrindimą, kodėl stebėsenos planas negalėjo būti pateiktas prieš keturis mėnesius iki veiklos pradžios.

Jeigu Direktyvos 2003/87/EB 18a straipsnyje nurodyta administruojanti valstybė narė iš anksto nėra žinoma, orlaivio naudotojas nepagrįstai nedelsdamas stebėsenos planą pateikia po to, kai paskelbiama informacija apie administruojančios valstybės narės kompetentingą instituciją.

2. Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį, jis taip pat pateikia tonkilometrių duomenų stebėsenos ir ataskaitų teikimo planą. Stebėsenos planas pateikiamas ne vėliau kaip prieš keturis mėnesius iki vieno iš šių dalykų pradžios:

a) stebėsenos metų, nurodytų Direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnio 1 dalyje, pradžios, jei paraiška teikiama pagal tą straipsnį;

b) Direktyvos 2003/87/EB 3c straipsnio 2 dalyje nurodyto laikotarpio antrų kalendorinių metų pradžios, jei paraiška teikiama pagal tos direktyvos 3f straipsnį.

▼B

52 straipsnis

Vykdant aviacijos veiklą išmetamų ŠESD kiekio stebėsenos metodika

1. Vykdant aviacijos veiklą išmetamą metinį CO_2 kiekį kiekvienas orlaivio naudotojas nustato tonomis išreikštą kiekvienos rūšies per metus sunaudotų degalų kiekį padaugindamas iš atitinkamo išmetamųjų teršalų faktoriaus.

2. Kiekvienas orlaivio naudotojas nustato kiekvienam skrydžiui sunaudojamą kiekvienos rūšies degalų kiekį, įskaitant pagalbinės jėgainės sunaudojamus degalus. Tuo tikslu orlaivio naudotojas naudoja vieną iš III priedo 1 skirsnyje nurodytų metodų. Orlaivio naudotojas renkasi tą metodą, kurį taikant išsamiausi duomenys gaunami laiku, kartu užtikrinant mažiausią neapibrėžtį ir nepatiriant nepagrįstai didelių išlaidų.

3. III priedo 1 skirsnyje nurodytą skrydžiui pripiltų degalų kiekį orlaivio naudotojas nustato vienu iš šių būdų:

a) degalų tiekėjo atliktu matavimu, kuris nurodomas degalų tiekimo kiekvienam skrydžiui dokumentuose ar sąskaitose faktūrose;

b) naudodamasis orlaivyje esančių matavimo sistemų duomenimis, įrašytais į masės ir centruotės dokumentus, į orlaivio techninės būklės žurnalą arba orlaivio naudotojui perduotais iš orlaivio elektroninio ryšio priemonėmis.

4. Orlaivio naudotojas bake esantį degalų kiekį nustato naudodamasis orlaivyje esančių matavimo sistemų duomenimis, įrašytais į masės ir centruotės dokumentus, į orlaivio techninės būklės žurnalą arba orlaivio naudotojui perduotais iš orlaivio elektroninio ryšio priemonėmis.

5. Orlaivio naudotojai taiko 2 pakopą, kaip nustatyta III priedo 2 skirsnyje.

Tačiau orlaivių naudotojai, pranešę, kad prieš tai ėjusiu prekybos laikotarpiu vidutinis metinis išmetamųjų ŠESD kiekis buvo lygus arba mažesnis kaip 50 000 tonų iškastinio kuro CO_2, gali taikyti ne žemesnę nei 1 pakopą, kaip apibrėžta III priedo 2 skirsnyje. Visi orlaivių naudotojai gali taikyti ne žemesnę nei 1 pakopą, kaip apibrėžta III priedo 2 skirsnyje, tokiems sukėlikliams, iš kurių visų išmetamas bendras metinis ŠESD kiekis sudaro mažiau kaip 5 000 tonų iškastinio kuro CO_2 arba mažiau kaip 10 %, kurie sudaro ne daugiau kaip 100 000 tonų iškastinio kuro CO_2 per metus (imant tą dydį, kurio absoliučioji vertė didesnė). Jei taikant šią pastraipą pranešto išmetamųjų ŠESD kiekio duomenų nėra arba nebegalioja, orlaivio naudotojas vidutinį metinį išmetamųjų ŠESD kiekį nustato naudodamas konservatyvų įvertį arba prognozę.

▼B

6. Jeigu į degalų bakus įpiltas ar bakuose likęs degalų kiekis nustatomas naudojant tūrio vienetus (litrus), orlaivio naudotojas, taikydamas faktinį tankį, šį tūrio vienetais nurodytą kiekį konvertuoja į masės vienetus. Faktinį tankį orlaivio naudotojas nustato taikydamas vieną iš šių dalykų:

a) orlaivyje esančias matavimo sistemas;

b) tankį, degalų tiekėjo išmatuotą pilant degalus į bakus ir įrašytą į degalų sąskaitą faktūrą ar pristatymo dokumentą.

Faktinis tankis išreiškiamas kg/litrui ir nustatomas atliekant konkretų matavimą esant taikomai temperatūrai.

Tais atvejais, kai faktinio tankio vertės neturima, kompetentingai institucijai patvirtinus naudojamas standartinis tankio koeficientas 0,8 kg/litrui.

7. 1 dalyje nurodytus skaičiavimus orlaivio naudotojas atlieka naudodamas III priedo 2 lentelėje pateiktus numatytuosius išmetamųjų teršalų faktorius.

Teikiant ataskaitas šis metodas laikomas 1 pakopa. Jeigu degalai neįtraukti į minėtą lentelę, orlaivio naudotojas išmetamųjų teršalų faktorių nustato pagal 32 straipsnį, ir laikoma, kad tas metodas yra 2 pakopa. Tų degalų grynojo šilumingumo vertė nustatoma ir pranešama kaip papildomi duomenys.

8. Nukrypdamas nuo 7 dalies ir gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, orlaivio naudotojas gali išmetamųjų teršalų faktorių ar anglies kiekį, kuriuo šis faktorius grindžiamas, arba prekyboje esančių rūšių degalų grynojo šilumingumo vertę nustatyti remdamasis degalų tiekėjo pateiktais atitinkamų degalų pirkimo įrašais, jeigu jie buvo nustatyti remiantis tarptautiniu mastu priimtais standartais, o III priedo 2 lentelėje nurodytų išmetamųjų teršalų faktorių naudoti negalima.

53 straipsnis

Konkrečios nuostatos dėl biomasės

39 straipsnis taikomas atitinkamai nustatant biomasės dalį mišriame kure.

Nepaisydama 39 straipsnio 2 dalies kompetentinga institucija leidžia naudoti visose valstybėse narėse vienodai taikomą biomasės dalies nustatymo metodiką, jei tokia yra.

▼B

Pagal tą metodiką degalų, naudojamų vykdant aviacijos veiklą, įtrauktą į Direktyvos 2003/87/EB I priedą, biomasės dalis, grynoji šilumingumo vertė ir išmetamųjų teršalų faktorius arba anglies kiekis nustatomi pagal degalų pirkimo įrašus.

Metodika grindžiama Komisijos pateiktomis gairėmis, kuriomis siekiama nuoseklaus taikymo visose valstybėse narėse.

Biodegalų naudojimas aviacijoje vertinamas pagal Direktyvos 2009/28/EB 18 straipsnį.

54 straipsnis

Mažieji teršėjai

1. Orlaivių naudotojai, kurie per tris iš eilės keturių mėnesių laikotarpius atlieka mažiau kaip 243 skrydžius per vieną laikotarpį, ir orlaivių naudotojai, per kurių vykdomus skrydžius išmetamas bendras metinis ŠESD kiekis yra mažesnis kaip 25 000 tonų CO_2, laikomi mažaisiais teršėjais.

2. Nukrypstant nuo 52 straipsnio, mažieji teršėjai sunaudojamų degalų kiekį gali nustatyti taikydami Eurokontrolės ar kitos atitinkamos organizacijos įdiegtas priemones, kurias naudojant galima apdoroti visą oro eismo informaciją, atitinkančią Eurokontrolės turimą informaciją, ir išvengti nepakankamo išmestų ŠESD kiekio įvertinimo.

Taikytinos priemonės, įskaitant paraišką dėl pataisos koeficientų, kuriais būtų kompensuojami modeliavimo metodų netikslumai, gali būti naudojamos tik jei jos patvirtintos Komisijos.

3. Nukrypdamas nuo 12 straipsnio, mažasis teršėjas, ketinantis pasinaudoti kuria nors iš šio straipsnio 2 dalyje nurodytų priemonių, išmetamųjų ŠESD stebėsenos plane gali pateikti tik šią informaciją:

a) informaciją, reikalaujamą pagal I priedo 2 skirsnio 1 punktą;

b) įrodymą, kad jo išmetamųjų ŠESD kiekis neviršija šio straipsnio 1 dalyje nustatytos ribinės vertės;

c) šio straipsnio 2 dalyje nurodytos priemonės, kuri bus naudojama degalų suvartojimui nustatyti, pavadinimą arba nuorodą į tą priemonę.

Mažajam teršėjui netaikomas reikalavimas pateikti patvirtinamuosius dokumentus, nurodytus 12 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje.

4. Jei orlaivio naudotojas naudojasi 2 dalyje nurodyta priemone ir ataskaitiniais metais viršija 1 dalyje nurodytą ribinę vertę, jis apie tai nepagrįstai nedelsdamas praneša kompetentingai institucijai.

▼B

Nepagrįstai nedelsdamas orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai patvirtinti pateikia reikšmingą stebėsenos plano pakeitimą pagal 15 straipsnio 4 dalies a punkto vi papunktį.

Tačiau kompetentinga institucija leidžia orlaivio naudotojui toliau taikyti 2 dalyje nurodytą priemonę, jei orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad 1 dalyje nurodyta ribinė vertė nebuvo viršyta per pastaruosius penkerius ataskaitinius laikotarpius ir ateityje nebus viršijama nuo kito ataskaitinio laikotarpio.

55 straipsnis

Neapibrėžties šaltiniai

1. Orlaivio naudotojas nustato neapibrėžties šaltinius ir su jais susijusius neapibrėžties lygius. Į šią informaciją orlaivio naudotojas atsižvelgia rinkdamasis stebėsenos metodiką pagal 52 straipsnio 2 dalį.

2. Jei orlaivio naudotojas nustato į baką pilamų degalų kiekius pagal 52 straipsnio 3 dalies a punktą, jis neprivalo pateikti daugiau įrodymų apie susijusį neapibrėžties lygį.

3. Jeigu matuojant į bakus pilamą degalų ar bakuose esantį degalų kiekį naudojamos orlaivyje esančios sistemos pagal 52 straipsnio 3 dalies b punktą, su degalų matavimais susijęs neapibrėžties lygis pagrindžiamas visais šiais įrodymais:

a) orlaivio gamintojo specifikacijomis, kuriose nurodomi degalų kiekio matavimo sistemų, esančių orlaivyje, neapibrėžties lygiai;

b) įrodymais, kad atlikti įprastiniai tikrinimai, kuriais nustoma, ar degalų matavimo sistemos veikia tinkamai.

4. Nepaisant 2 ir 3 dalių, orlaivio naudotojas stebėsenos metodikos visų kitų elementų neapibrėžtis gali grįsti eksperto atliktu konservatyviu vertinimu, atsižvelgdamas į ataskaitiniu laikotarpiu nustatytą apytikrį skrydžių skaičių.

5. Orlaivio naudotojas reguliariai vykdo tinkamą kontrolę, visų pirma atlieka į bakus įpiltų degalų pagal sąskaitas faktūras nustatyto kiekio ir orlaivyje esančiais matavimo prietaisais išmatuoto į bakus įpiltų degalų kiekio kryžminę patikrą ir imasi taisyti padėtį, jeigu nustatomi dideli nuokrypiai.

56 straipsnis

Tonkilometrių duomenų nustatymas

1. Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį, jis vykdo visų skrydžių, kuriems taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, tonkilometrių duomenų stebėseną su tokiomis paraiškomis susijusiais stebėsenos metais.

▼B

2. Orlaivio naudotojas tonkilometrių duomenis apskaičiuoja pagal III priedo 4 skirsnio nuostatas apskaičiuotą ir kilometrais (km) išreikštą atstumą daugindamas iš naudingosios apkrovos, kuri gaunama sudedant krovinio, pašto, keleivių ir registruoto bagažo mases, išreiškiamas tonomis (t).

3. Orlaivio naudotojas krovinio ir pašto masę nustato remdamasis atitinkamų skrydžių masės ir centruotės dokumentuose nurodyta faktine arba standartine mase.

Orlaivių naudotojai, neprivalantys turėti masės ir centruotės dokumentų, stebėsenos plane pasiūlo tinkamą krovinio ir pašto masės nustatymo metodiką, pagal kurią neįskaičiuojama visų naudingąja apkrova nelaikomų padėklų ir talpyklų taros bei paties orlaivio masė.

4. Orlaivio naudotojas keleivių masę nustato taikydamas vieną iš šių pakopų:

a) 1 pakopa: kiekvienam keleiviui, įskaitant jo registruotą bagažą, numatoma 100 kg masė;

b) 2 pakopa: keleivių ir registruoto bagažo masė yra tokia, kokia nurodyta kiekvieno skrydžio masės ir centruotės dokumentuose.

Tačiau pasirinkta pakopa taikoma visiems skrydžiams stebėsenos metais, susijusiais su paraiškomis pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį.

V SKYRIUS

DUOMENŲ VALDYMAS IR KONTROLĖ

57 straipsnis

Duomenų srauto valdymo veikla

1. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas sukuria, pagrindžia dokumentais, įgyvendina ir palaiko rašytines duomenų srauto valdymo procedūras, taikomas vykdant išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną ir teikiant ataskaitas, ir užtikrina, kad vykdant tą duomenų srauto valdymo veiklą parengiamoje metinėje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje nebūtų netikslumų ir ji atitiktų stebėsenos planą, tas rašytines procedūras ir šį reglamentą.

Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį, pirma pastraipa taip pat taikoma vykdant tonkilometrių duomenų stebėseną ir teikiant jų ataskaitas.

2. Į stebėsenos planą įtrauktų rašytinių duomenų srauto valdymo procedūrų aprašymas apima bent šiuos elementus:

a) 12 straipsnio 2 dalyje išvardytą informaciją;

▼B

b) pirminių duomenų šaltinių identifikavimą;

c) kiekvieną duomenų srauto etapą nuo pirminių duomenų iki metinio išmetamųjų ŠESD kiekio arba tonkilometrių duomenų; šie etapai turi atspindėti duomenų srauto valdymo veiksmų seką ir tarpusavio sąveiką;

d) su kiekviena tam tikra duomenų srauto valdymo veikla susijusius apdorojimo etapus, įskaitant formules ir duomenis, naudojamus nustatant išmetamųjų ŠESD kiekį ar tonkilometrių duomenis;

e) tam tikras naudojamas elektronines duomenų apdorojimo ir jų laikymo sistemas bei šių sistemų ir kitų įvesčių, įskaitant rankinę įvestį, sąveiką;

f) duomenų srauto valdymo veiklos išvesčių registravimo būdus.

58 straipsnis

Kontrolės sistema

1. Siekdamas užtikrinti, kad vykdant duomenų srauto valdymo veiklą parengtoje metinėje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje ar, jei taikoma, tonkilometrių duomenų ataskaitoje nebūtų netikslumų ir kad šios ataskaitos atitiktų patvirtintą stebėsenos planą bei šį reglamentą, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas parengia, pagrindžia dokumentais, įgyvendina ir palaiko veiksmingą kontrolės sistemą.

2. 1 dalyje nurodytą kontrolės sistemą sudaro šie dalykai:

a) veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo atliktas būdingosios rizikos ir kontrolės rizikos vertinimas;

b) su nustatytai rizikai mažinti skirta kontrole susijusios rašytinės procedūros.

3. Su kontrole susijusios rašytinės procedūros, nurodytos 2 dalies b punkte, apima bent šiuos dalykus:

a) matavimo įrangos kokybės užtikrinimą;

b) duomenų srauto valdymo veiklai naudojamos informacinių technologijų sistemos, įskaitant proceso valdymo kompiuterinę technologiją, kokybės užtikrinimą;

c) su duomenų srauto valdymo veikla ir kontrole susijusių pareigų atskyrimą bei būtinų kompetencijų valdymą;

d) vidaus peržiūras ir duomenų patvirtinimą;

e) taisymus ir korekcinius veiksmus;

f) rangovų atliekamą procesų kontrolę;

g) įrašų ir dokumentų tvarkymą, įskaitant dokumentų versijų valdymą.

▼B

4. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas stebi kontrolės sistemos veiksmingumą, įskaitant atlikdamas vidaus peržiūras ir atsižvelgdamas į vertintojo išvadas, pateiktas atlikus metinės išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitos ir, jei taikoma, tonkilometrių duomenų ataskaitos patikrą pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012.

Jeigu nustatoma, kad kontrolės sistema neveiksminga arba neproporcinga nustatytai rizikai, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas siekia pagerinti kontrolės sistemą ir atnaujinti stebėsenos planą arba pamatines duomenų srauto valdymo veiklos rašytines procedūras, rizikos vertinimą ir kontrolę, jeigu reikia.

59 straipsnis

Kokybės užtikrinimas

1. Taikydamas 58 straipsnio 3 dalies a punktą, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas užtikrina, kad laikantis šio reglamento reikalavimų ir proporcingai nustatytai rizikai visa susijusi matavimo įranga būtų reguliariai kalibruojama, reguliuojama ir tikrinama, įskaitant tikrinimą prieš pradedant ją naudoti, bei būtų palyginama su matavimo standartais, kurie grindžiami tarptautiniais matavimo standartais, jeigu jų yra.

Jei matavimo sistemos sudedamųjų dalių negalima kalibruoti, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas juos nurodo stebėsenos plane ir pasiūlo alternatyvių kontrolės būdų.

Jeigu nustatoma, kad įrangos veikimas neatitinka reikalavimų, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas nedelsdamas imasi veiksmų padėčiai ištaisyti.

2. Nuolatinio išmetamųjų ŠESD matavimo sistemoms veiklos vykdytojas bent kartą per metus užtikrina kokybę pagal standartą EN 14181 „Automatizuotųjų matavimo sistemų kokybės užtikrinimas“, įskaitant lygiagretųjį matavimą naudojant standartinius etaloninius metodus; tai atlieka kvalifikuoti darbuotojai.

Jeigu vykdant tokį kokybės užtikrinimą išmetamųjų ŠESD ribines vertes (toliau – ITRV) būtina naudoti kaip privalomus parametrus, kuriais grindžiamas kalibravimas ir veikimo patikrinimas, tokios ITRV pakeičiamos metine vidutine valandine šiltnamio efektą sukeliančių dujų koncentracija. Jeigu veiklos vykdytojas nustato, kad sistema neatitinka kokybės užtikrinimo reikalavimų, įskaitant atvejus, kai reikia atlikti pakartotinį kalibravimą, jis apie tai praneša kompetentingai institucijai ir nepagrįstai nedelsdamas imasi veiksmų padėčiai ištaisyti.

▼B

60 straipsnis

Informacinių technologijų kokybės užtikrinimas

Taikydamas 58 straipsnio 3 dalies b punktą veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas užtikrina, kad informacinės technologijos būtų suprojektuotos, pagrįstos dokumentais, išbandytos, įdiegtos, kontroliuojamos ir techniškai prižiūrimos taip, kad būtų užtikrintas patikimas, tikslus ir laiku atliekamas duomenų apdorojimas atsižvelgiant į riziką, nustatytą pagal 58 straipsnio 2 dalies a punktą.

Informacinių technologijų sistemos kontrolė apima prieigos kontrolę, atsarginių kopijų kontrolę, duomenų atkūrimą, tęstinumo planavimą ir saugumą.

61 straipsnis

Pareigų atskyrimas

Taikydamas 58 straipsnio 3 dalies c punktą veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas už visą duomenų srauto valdymo veiklą ir už visą kontrolę atsakingus asmenis paskiria taip, kad nesuderinamos pareigos būtų atskirtos. Jei netaikomos kitos kontrolės priemonės, jis užtikrina, kad visa duomenų srauto valdymo veikla būtų vykdoma proporcingai nustatytai būdingajai rizikai, t. y. visą atitinkamą informaciją ir duomenis turi patvirtinti bent vienas asmuo, kuris nedalyvavo nustatant ir registruojant šią informaciją ar duomenis.

Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas valdo su atitinkamomis pareigomis susijusią būtiną kompetenciją, įskaitant atitinkamą pareigų paskirstymą, mokymą ir veiklos rezultatų peržiūrą.

62 straipsnis

Vidinė peržiūra ir duomenų patvirtinimas

1. Taikydamas 58 straipsnio 3 dalies d punktą ir remdamasis būdingąja rizika bei kontrolės rizika, nustatyta atlikus 58 straipsnio 2 dalies punkte nurodytą rizikos vertinimą, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas peržiūri ir patvirtina duomenis, gautus vykdant 57 straipsnyje nurodytą duomenų srauto valdymo veiklą.

Tokią duomenų peržiūrą ir patvirtinimą sudaro bent šie dalykai:

a) patikrinimas, ar yra visi reikiami duomenys;

b) veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo per kelerius metus gautų, stebėtų ir praneštų duomenų palyginimas;

▼B

c) taikant skirtingas veiklos duomenų rinkimo sistemas gautų duomenų ir verčių palyginimas, įskaitant šiuos palyginimus, jeigu taikoma:

i) kuro ar medžiagų pirkimo duomenų palyginimas su atsargų pokyčių duomenimis ir taikytinų sukėliklių sąnaudų duomenimis;

ii) analizės būdu nustatytų, apskaičiuotų arba iš kuro ar medžiagos tiekėjo gautų apskaičiavimo faktorių palyginimas su panašių rūšių kuro arba medžiagų nacionaliniais ar tarptautiniais pamatiniais faktoriais;

iii) taikant matavimu grindžiamas metodikas nustatyto išmetamųjų ŠESD kiekio palyginimas su patvirtinamojo skaičiavimo, atlikto pagal 46 straipsnį, rezultatais;

iv) suvestinių duomenų ir pirminių duomenų palyginimas.

2. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas kiek įmanoma užtikrina, kad duomenų atmetimo kriterijai, taikomi atliekant peržiūrą ir patikrinimą, būtų žinomi iš anksto. Tuo tikslu duomenų atmetimo kriterijai nustatomi atitinkamų rašytinių procedūrų dokumentuose.

63 straipsnis

Taisymai ir korekciniai veiksmai

1. Jeigu nustatoma, kad kuri nors 57 straipsnyje nurodyta duomenų srauto valdymo veiklos dalis ar 58 straipsnyje nurodytos kontrolės dalis vykdoma neveiksmingai arba neatitinka tos duomenų srauto valdymo veiklos ir kontrolės procedūrų dokumentuose nustatytų ribų, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas atlieka reikiamus taisymus ir pataiso atmestus duomenis siekdamas, kad nebūtų nustatytas per mažas išmetamųjų ŠESD kiekis.

2. Taikydamas 1 dalį veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas atlieka bent šiuos veiksmus:

a) įvertina vykdant 57 straipsnyje nurodytos duomenų srauto valdymo veiklos atskirus etapus ar 58 straipsnyje nurodytos kontrolės atskirus etapus gautų rezultatų tinkamumą;

b) nustato atitinkamo sutrikimo ar klaidos priežastį;

c) imasi reikiamų korekcinių veiksmų, visų pirma ištaiso visus netinkamus išmetamųjų ŠESD ataskaitos ar atitinkamai tonkilometrių duomenų ataskaitos duomenis.

▼B

3. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas atlieka tokius šio straipsnio 1 dalyje nurodytus taisymus ir korekcinius veiksmus, kokių reikia atsižvelgiant į būdingąją riziką ir kontrolės riziką, nustatytą atlikus 58 straipsnyje nurodytą rizikos vertinimą.

64 straipsnis

Rangovų atliekami procesai

Jeigu veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas samdo rangovus, kad jie atliktų vienos ar kelių rūšių duomenų srauto valdymo veiklą, nurodytą 57 straipsnyje, arba kontrolę, nurodytą 58 straipsnyje, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas atlieka šiuos veiksmus:

a) tikrina rangovų vykdomos duomenų srauto valdymo veiklos ir kontrolės kokybę pagal šio reglamento nuostatas;

b) nustato rangovų atliekamų procesų rezultatų reikalavimus ir atliekant tuos procesus taikytinus metodus;

c) tikrina šio straipsnio b punkte nurodytų rezultatų ir metodų kokybę;

d) užtikrina, kad rangovas jam patikėtą veiklą atliktų taip, kaip ji turi būti atlikta atsižvelgiant į būdingąją riziką ir kontrolės riziką, nustatytą atlikus 58 straipsnyje nurodytą rizikos vertinimą.

65 straipsnis

Duomenų trūkumo šalinimas

1. Jeigu trūksta duomenų, kurių reikia įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekiui nustatyti, veiklos vykdytojas naudoja tinkamą apytikrio nustatymo metodą, kuriuo nustatomi pakaitiniai konservatyviai nustatyti atitinkamo laikotarpio duomenys ir trūkstamas parametras.

Jei veiklos vykdytojas nenustatė apytikrio nustatymo metodo rašytine procedūra, jis parengia tokią rašytinę procedūrą ir pateikia kompetentingai institucijai patvirtinti atitinkamą stebėsenos plano pakeitimą pagal 15 straipsnį.

2. Jeigu trūksta duomenų, kurių reikia per vieną ar daugiau orlaivio naudotojo atliktų skrydžių išmestų ŠESD kiekiui nustatyti, orlaivio naudotojas taiko atitinkamo laikotarpio pakaitinius duomenis, apskaičiuotus naudojant stebėsenos plane nurodytą alternatyvų metodą.

Jeigu pakaitinių duomenų pagal pirmą pastraipą nustatyti neįmanoma, orlaivio naudotojas gali per tą skrydį ar tuos skrydžius išmestą ŠESD kiekį nustatyti pagal sunaudotų degalų kiekį, naudodamas 54 straipsnio 2 dalyje nurodytą priemonę.

▼B

66 straipsnis

Įrašai ir dokumentai

1. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas bent 10 metų laiko visų svarbių duomenų ir informacijos, įskaitant IX priede išvardytą informaciją, įrašus.

Dokumentais pagrįsta ir archyve saugoma turi būti tiek stebėsenos duomenų, kad būtų galima atlikti metinės išmetamųjų ŠESD arba tonkilometrių duomenų ataskaitos patikrą pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012. Į kompetentingos institucijos sukurtą elektroninę ataskaitų teikimo sistemą ir duomenų valdymo sistemą veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo įtrauktus duomenis galima laikyti veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo turimais duomenimis, jeigu jis turi šių duomenų prieigos teisę.

2. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas užtikrina, kad reikiami dokumentai būtų prieinami, tada, kai jų prireikia, ir ten, kur jų prireikia duomenų srauto valdymo veiklai bei kontrolei vykdyti.

Kompetentingai institucijai arba vertintojui, atliekančiam išmetamųjų ŠESD kiekio arba tonkilometrių duomenų ataskaitos patikrą pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012, paprašius, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pateikia jiems tuos dokumentus.

VI SKYRIUS

ATASKAITŲ TEIKIMO REIKALAVIMAI

67 straipsnis

Ataskaitų teikimo laikas ir įpareigojimas teikti ataskaitas

1. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai iki kiekvienų metų kovo 31 d. pateikia išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą, kurioje nurodomas metinis ataskaitiniu laikotarpiu išmestas ŠESD kiekis ir kurią yra patikrinęs vertintojas pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012.

Tačiau kompetentinga institucija veiklos vykdytojo ir orlaivio naudotojo gali prašyti patikrintą metinę išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą pateikti anksčiau nei iki kovo 31 d., tačiau ne anksčiau nei iki vasario 28 d.

2. Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų skyrimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnius, orlaivio naudotojas iki metų, einančių po šios direktyvos 3e arba 3f straipsnyje nurodytų stebėsenos metų, kovo 31 d. kompetentingai institucijai pateikia tonkilometrių duomenų ataskaitą, kurioje nurodomi stebėsenos metų tonkilometrių duomenys ir kurią yra patikrinęs vertintojas pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012.

▼B

3. Metinėse išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitose ir tonkilometrių duomenų ataskaitose pateikiama bent X priede nurodyta informacija.

68 straipsnis

Force majeure

1. Jei orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai iki nustatytos datos pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnio 1 dalį negali pateikti tonkilometrių duomenų dėl rimtų ir nenumatytų jam nepavaldžių aplinkybių, vietoj jų tas orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai pateikia geriausius tonkilometrių duomenis, kuriuos galima gauti atsižvelgiant į aplinkybes, prireikus įskaitant duomenis, pagrįstus patikimais įverčiais.

2. Jei tenkinamos 1 dalyje išdėstytos sąlygos, valstybė narė dėl Direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnio 1 dalyje nurodytos paraiškos, laikydamasi to straipsnio 2 dalies, Komisijai perduoda gautus su tuo orlaivio naudotoju susijusius duomenis kartu su aplinkybių, dėl kurių nepateikiama pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012 patikrinta ataskaita, paaiškinimu.

Komisija ir valstybės narės tuos duomenis naudoja taikydamos Direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnio 3 ir 4 dalis.

3. Jei valstybė narė gautus su orlaivio naudotoju susijusius duomenis perduoda Komisijai pagal šio straipsnio 2 dalį, atitinkamas orlaivio naudotojas užtikrina, kad pateikti tonkilometrių duomenys būtų patikrinti pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012, kai tik tai tampa įmanoma, ir bet kokiu atveju, kai tik nebėra šio straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių.

Orlaivio naudotojas nepagrįstai nedelsdamas patikrintus duomenis pateikia kompetentingai institucijai.

Atitinkama kompetentinga institucija atitinkamai sumažina orlaivio naudotojui pagal direktyvos 3e straipsnio 4 dalį skiriamų nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių ir jį paskelbia. Tas apyvartinių taršos leidimų skaičius nedidinamas. Jei taikoma, orlaivio naudotojas grąžina jam pagal tos direktyvos 3e straipsnio 5 dalį suteiktų apyvartinių taršos leidimų perteklių.

4. Kompetentinga institucija įdiegia veiksmingas priemones, kuriomis užtikrinama, kad atitinkamas orlaivio naudotojas laikytųsi savo prievolių pagal 3 dalį.

69 straipsnis

Stebėsenos metodikos tobulinimo ataskaitos

1. Kiekvienas veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas reguliariai tikrina, ar taikomą stebėsenos metodiką galima patobulinti.

▼B

Įrenginio veiklos vykdytojas pateikia ataskaitą, kurioje pateikiama 2 arba, jei taikoma, 3 dalyje nurodyta informacija, kompetentingai institucijai patvirtinti; ši ataskaita pateikiama iki šių terminų:

a) A kategorijos įrenginių atveju – kas ketverius metus iki birželio 30 d.;

b) B kategorijos įrenginių atveju – kas dvejus metus iki birželio 30 d.;

c) C kategorijos įrenginių atveju – kasmet iki birželio 30 d.

Tačiau kompetentinga institucija gali nustatyti kitą ataskaitos pateikimo terminą, kuris turi būti ne vėlesnis kaip tų pačių metų rugsėjo 30 d.

2. Jei veiklos vykdytojas netaiko bent tų pakopų, kurios reikalaujamos pagal 26 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą ir 41 straipsnio 1 dalį, jis pagrindžia, kodėl tai yra techniškai neįmanoma arba kodėl jas taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų.

Tačiau jeigu atsiranda įrodymų, kad priemonės, kurių reikia norint pasiekti tas pakopas, tapo techniškai įmanomos ir jas taikant nebebūtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai praneša apie reikiamus stebėsenos plano pakeitimus pagal 15 straipsnį ir pateikia atitinkamų priemonių įgyvendinimo (įskaitant įgyvendinimo laiką) pasiūlymus.

3. Jeigu veiklos vykdytojas taiko 22 straipsnyje nurodytą alternatyvią stebėsenos metodiką, jis pateikia: pagrindimą, kodėl techniškai neįmanoma vienam ar daugiau didžiųjų arba smulkiųjų sukėliklių taikyti bent 1 pakopą arba kodėl ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų.

Tačiau jeigu atsiranda įrodymų, kad priemonės, kurių reikia norint tiems sukėlikliams taikyti bent 1 pakopą, tapo techniškai įmanomos ir jas taikant nebebūtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai praneša apie reikiamus stebėsenos plano pakeitimus pagal 15 straipsnį ir pateikia atitinkamų priemonių įgyvendinimo (įskaitant įgyvendinimo laiką) pasiūlymus.

4. Jei pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012 parengtoje patikros ataskaitoje nurodomos nepašalintos neatitiktys arba tobulinimo rekomendacijos pagal to reglamento 27, 29 ir 30 straipsnius, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas iki tų metų, kuriais vertintojas išdavė patikros ataskaitą, birželio 30 d. kompetentingai institucijai pateikia patvirtinti ataskaitą. Toje ataskaitoje aprašoma, kaip ir kada veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pašalino vertintojo nurodytas neatitiktis ar kaip jis planuoja jas pašalinti ir įgyvendinti rekomenduojamus patobulinimus.

Jei taikoma, tokia ataskaita gali būti derinama su šio straipsnio 1 dalyje nurodyta ataskaita.

▼B

Jeigu įgyvendinus rekomenduojamus patobulinimus stebėsenos metodika nebūtų patobulinama, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pagrindžia, kodėl taip yra. Jeigu atliekant rekomenduojamus patobulinimus būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pateikia išlaidų nepagrįstumo įrodymų.

70 straipsnis

Kompetentingos institucijos nustatomas išmetamųjų ŠESD kiekis

1. Kompetentinga institucija atlieka iš įrenginio arba vykdant skrydžius išmestų ŠESD kiekio apytikslį konservatyvų vertinimą šiais atvejais:

a) veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas iki 67 straipsnio 1 dalyje nustatyto termino nepateikė patikrintos metinės išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitos;

b) 67 straipsnio 1 dalyje nurodyta patikrinta metinė išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaita neatitinka šio reglamento nuostatų;

c) veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo parengta išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaita nebuvo patikrinta pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012.

2. Jei pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012 parengtoje vertintojo ataskaitoje nurodyta, kad išmetamųjų ŠESD ataskaitoje yra neesminių netikslumų, kurių veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas nepataisė prieš vertintojui pateikiant patikros išvadą, kompetentinga institucija įvertina tuos netikslumus ir prireikus konservatyviai įvertina iš įrenginio arba vykdant skrydžius išmestų ŠESD kiekį. Kompetentinga institucija veiklos vykdytoją ar orlaivio naudotoją informuoja, ar reikia pataisyti išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą ir nurodo, ką reikia pataisyti. Veiklos vykdytojas ar orlaivio operatorius šią informaciją perduoda vertintojui.

3. Valstybė narė užtikrina veiksmingus už stebėsenos planų patvirtinimą atsakingų kompetentingų institucijų ir už metinių išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitų priėmimą atsakingų kompetentingų institucijų informacijos mainus.

71 straipsnis

Galimybė susipažinti su informacija

Kompetentinga institucija turimą išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą teikia visuomenei susipažinti laikydamasi pagal Direktyvą 2003/4/EB priimtų nacionalinių taisyklių. Dėl šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalies d punkte numatytos galimybės taikyti išimtį veiklos vykdytojai ar orlaivių naudotojai savo ataskaitoje gali nurodyti, kurią informaciją jie laiko slapta komercine informacija.

▼B

72 straipsnis

Duomenų apvalinimas

1. Bendras išmetamųjų ŠESD kiekis ataskaitose nurodomas suapvalintas iki CO_2 arba $CO_{2(e)}$ tonų.

Tonkilometrių duomenys nurodomi kaip suapvalintos tonkilometrių vertės.

2. Visi kintamieji, naudojami apskaičiuojant išmestų ŠESD kiekį, yra suapvalinami taip, kad į išmetamųjų ŠESD kiekio skaičiavimą ir ataskaitas būtų įtraukti visi reikšminiai skaitmenys.

3. Visi skrydžių duomenys suapvalinami taip, kad pagal 56 straipsnį apskaičiuojant atstumą ir naudingąją apkrovą bei teikiant tonkilometrių duomenų ataskaitas būtų įtraukti visi reikšminiai skaitmenys.

73 straipsnis

Derėjimo su kitomis ataskaitomis užtikrinimas

Kiekviena į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtraukta veikla, kurią vykdo veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas, ženklinama, jeigu taikoma, naudojant šių ataskaitų teikimo sistemų kodus:

a) Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos atitinkamų institucijų patvirtinta nacionalinių šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos sistemų bendroji ataskaitos forma;

b) įrenginio identifikavimo numeris Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registre pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 166/2006 ([1]);

c) TIPK veikla pagal Reglamento (EB) Nr. 166/2006 I priedą;

d) NACE kodas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1893/2006 ([2]).

VII SKYRIUS

INFORMACINĖMS TECHNOLOGIJOMS KELIAMI REIKALAVIMAI

74 straipsnis

Elektroninių duomenų mainų formatai

1. Valstybės narės gali reikalauti, kad pateikdamas stebėsenos planus ir stebėsenos plano keitimus bei metines išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitas, tonkilometrių duomenų ataskaitas, patikros ataskaitas bei patobulinimo ataskaitas veiklos vykdytojas ir orlaivio naudotojas naudotų elektroninius šablonus ar tam tikrus failų formatus.

([1]) OL L 33, 2006 2 4, p. 1.
([2]) OL L 393, 2006 12 30, p. 1.

▼B

Tokie valstybių narių nustatomi šablonai arba failų formatų specifikacijos apima bent tą informaciją, kuri numatyta Komisijos skelbiamuose elektroniniuose šablonuose arba failų formatų specifikacijose.

2. Nustatydamos 1 dalyje nurodytus šablonus ar failų formatų specifikacijas valstybės narės gali pasinaudoti viena arba abiem toliau nurodytomis galimybėmis:

a) nustatyti failų formato specifikacijas, kurioms naudojama XML grindžiama standartinė elektroninė ataskaitų teikimo kalba (toliau – „ES ATLPS ataskaitų teikimo kalba“) ir kurios naudojamos su pažangiomis automatizuotomis sistemomis;

b) nustatyti šablonus, kuriuos galima naudoti su standartine biuro programine įranga, pvz., lentelinėmis skaičiuoklėmis ir tekstų rengimo programų failais.

75 straipsnis

Automatizuotų sistemų naudojimas

1. Jeigu valstybė narė nusprendžia naudoti ES ATLPS ataskaitų teikimo kalba grindžiamas automatizuotas elektroninių duomenų mainų sistemas pagal 74 straipsnio 2 dalies a punktą, tokiomis sistemomis ekonomiškai efektyviai, įdiegiant pažangiausias technologines priemones, turi būti užtikrinta:

a) duomenų vientisumas, užkertant kelią elektroninių žinučių keitimui perdavimo metu;

b) duomenų slaptumas, t. y. turi būti naudojamos saugumo priemonės, įskaitant šifravimo būdus, kad duomenys būtų prieinami tik tam subjektui, kuriam jie yra skirti, ir kad jokių duomenų negalėtų perimti neįgalioti subjektai;

c) duomenų autentiškumas, t. y. kad duomenų siuntėjo ir jų gavėjo tapatybė būtų žinoma ir patikrinta;

d) duomenų neatsisakymas, t. y. viena perdavimo šalis negali paneigti gavusi duomenis arba kita šalis negali neigti pasiuntusi duomenis, ir šiuo tikslu taikant tam tikrus metodus, pvz., pasirašymo būdus ar nepriklausomą sistemos apsaugos priemonių auditą.

2. Bet kuri ES ATLPS ataskaitų teikimo kalba grindžiama valstybių narių naudojama automatizuota sistema, skirta kompetentingos institucijos, veiklos vykdytojų, orlaivių naudotojų, vertintojų ir akreditavimo įstaigų, numatytų Reglamente (ES) Nr. 600/2012 ryšiams palaikyti, turi, joje įdiegiant pažangiausias technologines priemones, atitikti šiuos nefunkcinius reikalavimus:

a) prieigos kontrolė, t. y. prieiga prie sistemos suteikiama tik įgaliotiems subjektams, o neįgalioti subjektai negali nuskaityti, įsirašyti ar atnaujinti jokių duomenų; šiuo tikslu įdiegiamos technologinės priemonės, kad būtų užtikrinta:

▼B

i) fizinės prieigos prie aparatinės įrangos, kurioje veikia automatizuota sistema, apribojimas, sudarant fizines kliūtis;

ii) loginės prieigos prie automatizuotų sistemų apribojimas naudojant tapatybės nustatymo, autentiškumo patvirtinimo ir leidimo suteikimo technologijas;

b) duomenų išlaikymas, t. y. duomenų prieinamumo užtikrinimas net praėjus daug laiko arba jei būtų įdiegta nauja programinė įranga;

c) audito seka, t. y. užtikrinimas, kad duomenų pakeitimus visada būtų galima susirasti ir retrospektyviai analizuoti.

VIII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

76 straipsnis

Sprendimo 2007/589/EB panaikinimas ir pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Sprendimas 2007/589/EB panaikinamas.

2. Sprendimo 2007/589/EB nuostatos toliau taikomos iki 2013 m. sausio 1 d. išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenai, ataskaitų teikimui, išmetamųjų ŠESD kiekio patikrai ir, jei taikoma, veiklos duomenims.

77 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2013 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

▼B

I PRIEDAS

Būtinas stebėsenos plano turinys (12 straipsnio 1 dalis)

1. **Būtinas įrenginių stebėsenos plano turinys**

Įrenginio stebėsenos plane turi būti bent ši informacija:

1) bendro pobūdžio informacija apie įrenginį:

a) įrenginio ir jame vykdomos veiklos, kurios stebėsena turi būti vykdoma, aprašymas, įskaitant su įrenginyje vykdoma kiekvienos rūšies veikla, kurios stebėsena turi būti vykdoma, susijusių taršos šaltinių ir sukėliklių sąrašą, atitinkantis šiuos kriterijus:

i) šis aprašymas turi būti tinkamas įrodyti, kad nebus duomenų trūkumo ir bus išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD kiekio apskaitos;

ii) turi būti pridedama paprasta taršos šaltinių, sukėliklių, ėminių ėmimo ir matavimo įrangos schema, jeigu to reikalauja kompetentinga institucija, arba jeigu pridėjus šią schemą yra paprasčiau aprašyti įrenginį ar nurodyti taršos šaltinius, sukėliklius, matavimo prietaisus ir bet kurias kitas įrenginio sudedamąsias dalis, susijusias su stebėsenos metodika, įskaitant duomenų srauto veiklą ir kontrolę;

b) su įrenginio stebėsena ir ataskaitų teikimu susijusių užduočių paskirstymo procedūros ir atsakingų darbuotojų kompetencijų valdymo procedūros aprašymas;

c) stebėsenos plano tinkamumo reguliaraus vertinimo procedūros aprašymas, kuris apima bent šiuos dalykus:

i) taršos šaltinių ir sukėliklių sąrašo patikrinimą, užtikrinant, kad būtų įtraukti visi taršos šaltiniai ir sukėlikliai ir kad visi su įrenginio pobūdžiu ir veikimu susiję pakeitimai būtų įtraukti į stebėsenos planą;

ii) kiekvienam sukėlikliui ir taršos šaltiniui taikytų pakopų veiklos duomenų ir kitų parametrų (jei taikomi) neapibrėžties ribinių verčių atitikties vertinimą;

iii) priemonių, kuriomis būtų galima patobulinti taikomą stebėsenos metodiką, vertinimą;

d) 57 straipsnyje numatytų duomenų srauto veiklos rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant diagramą, jeigu jos reikia dėl aiškumo;

e) pagal 58 straipsnį nustatytų kontrolės rašytinių procedūrų aprašymas;

▼B

f) jei taikoma, informaciją apie svarbias sąsajas su veikla, vykdoma pagal Bendrijos aplinkos vadybos ir audito sistemą (EMAS), sukurtą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1221/2009 ([1]), sistemas, kurioms taikomas darnusis standartas ISO 14001:2004, ir kitas aplinkosaugos vadybos sistemas, įskaitant informaciją apie procedūras ir kontrolę, susijusias su išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsena ir ataskaitų teikimu;

g) stebėsenos plano versijos numerį;

2) išsamus skaičiavimu pagrįstų metodikų, jei jos taikomos, aprašymas, kurį sudaro šie dalykai:

a) išsamus taikomos skaičiavimu grindžiamos metodikos aprašymas, įskaitant įvesties duomenų ir naudojamų formulių sąrašą, veiklos duomenims taikomų pakopų sąrašą ir visus susijusius kiekvienam sukėlikliui, kurio stebėsena vykdoma, taikomus apskaičiavimo faktorius;

b) jei taikoma ir jeigu veiklos vykdytojas ketina supaprastinti mažųjų sukėliklių ir labai mažų sukėliklių stebėsenos planą, sukėliklių skirstymas į didžiuosius, mažuosius ir labai mažus sukėliklius;

c) naudojamų matavimo sistemų aprašymas ir jų matavimo intervalas, nurodytos neapibrėžtys ir tiksli matavimo prietaisų, naudojamų kiekvienam sukėlikliui, kurio stebėsena vykdoma, buvimo vieta;

d) jei taikoma, kiekvienam sukėlikliui taikomų apskaičiavimo faktorių numatytosios vertės, nurodant faktoriaus šaltinį ar atitinkamą šaltinį, pagal kurį numatytasis faktorius bus periodiškai nustatomas;

e) jei taikoma, analizės metodų, kurie bus naudojami nustatant kiekvienam sukėlikliui taikomus visus susijusius apskaičiavimo faktorius, sąrašas ir tų analizių rašytinių procedūrų aprašymas;

f) jei taikoma, procedūros, taikomos sudarant analizuotino kuro ir medžiagų ėminių ėmimo planą, ir procedūros, taikomos ėminių ėmimo plano tinkamumui peržiūrėti, aprašymas;

g) jei taikoma, laboratorijų, atliekančių atitinkamas analizės procedūras, sąrašas ir, jei laboratorija nėra akredituota, kaip nurodyta 34 straipsnio 1 dalyje, procedūros, taikomos įrodant jos atitiktį lygiaverčiams reikalavimams pagal 34 straipsnio 2 ir 3 dalis, aprašymas;

3) jeigu pagal 22 straipsnį taikoma pakaitinė stebėsenos metodika, visiems sukėlikliams ar taršos šaltiniams, kuriems netaikoma pakopinė metodika, taikomos stebėsenos metodikos išsamus aprašymas ir rašytinės procedūros, naudojamos atliekant susijusią neapibrėžties analizę, aprašymas;

([1]) OL L 342, 2009 12 22, p. 1.

▼B

4) išsamus skaičiavimu grindžiamų metodikų, jei taikomos, aprašymas, įskaitant šiuos dalykus:

a) matavimo metodo aprašymą, įskaitant visų su matavimu susijusių rašytinių procedūrų aprašymus, ir:

i) visas skaičiavimo formules, naudojamas sumuojant duomenis ir nustatant kiekvieno sukėliklio metinį išmetamųjų ŠESD kiekį;

ii) metodą, kuriuo nustatoma, ar įmanoma apskaičiuoti kiekvieno parametro galiojančius valandinius ar trumpesnės trukmės atskaitos laikotarpius, ir trūkstamų duomenų nustatymo pagal 45 straipsnį metodą;

b) visų atitinkamų ŠESD išmetimo taškų įrenginiui veikiant įprastu režimu ir apribojimų taikymo bei pereinamuoju laikotarpiais, įskaitant gedimo arba eksploatavimo pradžios laikotarpius, sąrašą, papildytą proceso schema, jeigu to pageidauja kompetentinga institucija;

c) jeigu kaminų dujų debitas nustatomas skaičiuojant, – rašytinės to skaičiavimo procedūros, taikomos kiekvienam taršos šaltiniui, kurio stebėsena vykdoma naudojant matavimu grindžiamą metodiką, aprašymą;

d) visos susijusios įrangos sąrašą, nurodant ja atliekamo matavimo dažnumą, veikimo intervalą ir neapibrėžtį;

e) taikomų standartų ir visų nuokrypių nuo šių standartų sąrašą;

f) jei taikoma, rašytinės procedūros, taikomos atliekant patvirtinamuosius skaičiavimus pagal 46 straipsnį, aprašymą;

g) jei taikoma, metodo, naudotino apskaičiuojant iš biomasės išsiskyrusio CO_2 kiekį ir jo atėmimo iš išmatuoto CO_2 kiekio, aprašymą ir šiuo tikslu naudojamos rašytinės procedūros aprašymą;

5) Be 4 punkte išvardytų elementų, išsamus stebėsenos metodikos aprašymas tuo atveju, jei vykdoma išmetamo N_2O kiekio stebėsena; prireikus tas aprašymas pateikiamas kaip taikomų rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant šiuos dalykus:

a) metodą ir parametrus, taikomus nustatant gamybos procesui naudojamų medžiagų kiekį ir didžiausią medžiagos kiekį, kuris naudojamas veikiant visa galia;

b) metodą ir parametrus, taikomus nustatant per valandą pagaminamą produkto kiekį, išreikštą atitinkamai azoto rūgšties (100 %), adipo rūgšties (100 %), kaprolaktamo, glioksalio ir glioksilo rūgšties per valandą pagamintu kiekiu;

c) metodą ir parametrus, naudojamus N_2O koncentracijai iš kiekvieno taršos šaltinio išmetamose kaminų dujose nustatyti, eksploatavimo intervalą ir neapibrėžtį, ir išsamiai aprašytus visus alternatyvius metodus, taikomus tuo atveju, jei koncentracijos nepatenka į eksploatavimo intervalą, taip pat situacijas, kada tai gali atsitikti;

d) apskaičiavimo metodą, naudojamą iš periodinių, taršos mažinimo priemonių neturinčių įrenginių gaminant azoto rūgštį, adipo rūgštį, kapralaktamą, glioksalį ir glioksilio rūgštį išmetamam N_2O kiekiui nustatyti;

▼B

e) duomenis apie tai, kaip ir kokiu pajėgumu įrenginys eksploatuojamas esant kintamoms apkrovoms ir kokiu būdu atliekamas eksploatavimo valdymas;

f) iš kiekvieno taršos šaltinio išmetamo N_2O metinio kiekio ir atitinkamų $CO_{2(e)}$ verčių nustatymo metodą ir visas taikytas skaičiavimo formules;

g) informaciją apie proceso sąlygas, kurios nukrypsta nuo įprastos eksploatacijos sąlygų, informaciją apie galimą tokių sąlygų dažnumą ir trukmę, taip pat informaciją apie tokio nukrypimo metu, pvz., sutrikus išmetamųjų teršalų mažinimo įrangai, išmetamą N_2O kiekį;

6) išsamus perfluorangliavandenilių stebėsenos metodikos gaminant pirminį aliuminį aprašymas, prireikus pateikiamas kaip taikomų rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant šiuos dalykus:

a) jei taikoma, matavimų, atliekamų siekiant nustatyti konkretaus įrenginio $NITF_{CF4}$ arba VĮK, ir D_{C2F6}, išmetamųjų teršalų faktorius, datas ir tvarkaraštį, kada tie faktoriai bus iš naujo nustatomi;

b) jei taikoma, protokolą, kuriame aprašyta, kokios procedūros laikytasi siekiant nustatyti konkretaus įrenginio CF_4 ir C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktorius, ir įrodoma, kad matavimai buvo atlikti ir bus atliekami pakankamai ilgai iki matuojamos vertės suartės, bet kokiu atveju, ne mažiau kaip 72 valandas;

c) jei taikoma, pirminio aliuminio gamybos įrenginiuose naudojamą nevaldomai išmestų ŠESD surinkimo veiksmingumo nustatymo metodiką;

d) elektrolizės vonios tipo ir anodo tipo aprašymus;

7) išsamus stebėsenos metodikos aprašymas, jeigu atliekamas būdingojo CO_2 kaip kuro dalies perdavimas pagal 48 straipsnį arba CO_2 perdavimas pagal 49 straipsnį, kuris prireikus pateikiamas kaip taikomų rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant šiuos dalykus:

a) vamzdynų tinklo temperatūros ir slėgio matavimo įrangos buvimo vietą, jei tokia įranga naudojama;

b) jei taikomos, vamzdynų tinklo nuotėkio prevencijos, nustatymo ir nutekančio kiekio matavimo procedūras;

c) vamzdynų tinklų atveju procedūras, kuriomis veiksmingai užtikrinama, kad CO_2 būtų perduodamas tik į tuos įrenginius, kuriems suteiktas galiojantis leidimas išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas, arba kad bet koks išmetamas CO_2 kiekis būtų veiksmingai stebimas ir apskaitomas pagal 49 straipsnį;

d) priimančiojo ir perduodančiojo įrenginių identifikacijos kodus, pripažįstamus pagal Reglamentą (ES) Nr. 1193/2011;

e) jei taikomos, nuolatinio matavimo sistemų, naudojamų CO_2 perdavimo taškuose tarp CO_2 perduodančiojo ir priimančiojo įrenginių pagal 48 ar 49 straipsnius, aprašymą;

▼B

f) jei taikoma, apytikslio konservatyvaus nustatymo metodo, kuris naudojamas nustatant perduodamo CO_2 biomasės dalį pagal 48 arba 49 straipsnius, aprašymą;

g) jei taikoma, metodikas, kuriomis nustatoma, kiek ŠESD arba CO_2 būtų išmesta į vandens storymę, jeigu įvyktų nuotėkis, ir naudojamas bei galbūt pritaikytas metodikas, kuriomis nustatoma, kiek ŠESD arba CO_2 faktiškai išmetama į vandens storymę dėl nuotėkio, kaip nurodyta VI priedo 23 skirsnyje.

2. **Būtinas aviacijos išmetamųjų ŠESD stebėsenos planų turinys**

1. Visų orlaivių naudotojų stebėsenos planuose turi būti pateikta tokia informacija:

a) orlaivio naudotojo tapatybė, šaukinys ar kitas unikalusis oro eismo kontrolės tikslais naudojamas žymuo, orlaivio naudotojo ir orlaivio naudotojo įmonės atsakingojo asmens kontaktiniai duomenys, adresas ryšiams, administruojanti valstybė narė, administruojanti kompetentinga institucija;

b) orlaivių tipų, kurie yra orlaivių naudotojo orlaivių parke tuo metu, kai pateikiamas stebėsenos planas, pirminis sąrašas ir kiekvieno tipo orlaivių skaičius, taip pat papildomų orlaivių, kuriuos ketinama eksploatuoti, sąrašas, įskaitant, jei žinoma, kiekvieno tipo orlaivių apytikrį skaičių ir su kiekvieno orlaivio tipu susijusių sukėliklių (degalų tipų) skaičių;

c) procedūrų, sistemų ir atsakomybės, susijusių su tuo, kad išsamus taršos šaltinių sąrašas būtų nuolat per stebėsenos metus atnaujinamas, aprašymas siekiant užtikrinti nuosavų ir išsinuomotų orlaivių išmetamųjų ŠESD stebėsenos ir teikiamų ataskaitų išsamumą;

d) procedūrų, taikomų tikrinant skrydžių, atliktų pagal unikalų aerodromų poros kodą, sąrašo išsamumą ir procedūrų, taikomų nustatant, ar skrydžiams taikomos Direktyvos 2003/87/EB I priedo nuostatos, aprašymas, siekiant užtikrinti, kad būtų įtraukti visi skrydžiai ir išvengta dvigubos apskaitos;

e) su stebėsena ir ataskaitų teikimu susijusių užduočių paskirstymo procedūros ir atsakingų darbuotojų kompetencijų valdymo procedūros aprašymas;

f) stebėsenos plano tinkamumo reguliaraus vertinimo procedūros aprašymas, įskaitant visas galimas stebėsenos metodikos ir susijusių taikomų procedūrų tobulinimo priemones;

g) duomenų srauto veiklos rašytinių procedūrų, numatytų 57 straipsnyje, aprašymas, įskaitant diagramą, jeigu jos reikia dėl aiškumo;

h) pagal 58 straipsnį vykdomos kontrolės rašytinių procedūrų aprašymas;

i) jei taikoma, informacija apie svarbias sąsajas su veikla, vykdoma pagal EMAS, su sistemomis, kurioms taikomas darnusis standartas ISO 14001:2004, ir kitomis aplinkosaugos vadybos sistemomis, įskaitant informaciją apie procedūras ir kontrolę, susijusias su išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsena ir ataskaitų teikimu;

▼B

j) stebėsenos plano versijos numeris.

2. Į stebėsenos planą įtraukiama toliau nurodyta informacija apie orlaivių naudotojus, kurie pagal 54 straipsnio 1 dalį nelaikomi mažaisiais teršėjais arba neketina naudoti mažiesiems teršėjams skirtos priemonės pagal 54 straipsnio 2 dalį:

a) rašytinės procedūros, taikytinos nustatant papildomų orlaivių tipų, kuriuos veiklos vykdytojas ketina naudoti, stebėsenos metodiką, aprašymas;

b) kiekvieno orlaivio sunaudojamo degalų kiekio stebėsenos rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant:

i) pasirinktą sunaudoto degalų kiekio apskaičiavimo metodiką (A ar B metodas) ir, jeigu visų tipų orlaiviams taikomas ne tas pats metodas, to metodo pagrindimą ir sąrašą, kuriame nurodoma, kuris metodas naudojamas kokiomis sąlygomis;

ii) į bakus įpiltų degalų ir bakuose esančio degalų kiekio matavimo procedūras, įskaitant pasirinktas pakopas, naudojamų matavimo prietaisų aprašymą ir matavimų duomenų registravimo, suradimo, perdavimo ir laikymo procedūrų aprašymą, jei taikoma;

iii) pasirinktą tankio nustatymo metodą, jei taikoma;

iv) procedūrą, kuri taikoma siekiant užtikrinti, kad bendroji degalų matavimų neapibrėžtis atitiktų reikalaujamos pakopos reikalavimus, jeigu įmanoma remiantis nacionalinės teisės aktais, sutartyse su klientais numatytomis nuostatomis ar degalų tiekėjo tikslumo standartais;

c) nuokrypių nuo b punkte aprašytos bendrosios stebėsenos metodikos, kuriuos konkretiems aerodromams leidžiama taikyti, sąrašas, jeigu dėl ypatingų aplinkybių orlaivio naudotojas negali pateikti visų su taikytina stebėsenos metodika susijusių privalomų duomenų;

d) jei taikoma, į bakus įpiltų degalų ir bakuose esančių degalų tankio matavimo procedūros, įskaitant naudojamų matavimo prietaisų aprašymą, arba, jeigu matavimo atlikti neįmanoma, standartinė naudojama vertė ir tos metodikos pagrindimas;

e) kiekvienos rūšies degalų išmetamųjų teršalų faktoriai arba, alternatyvių degalų atveju, išmetamųjų teršalų faktorių nustatymo metodika, įskaitant ėminių ėmimo metodiką, analizės metodus, naudojamų laboratorijų aprašymą ir jų akreditacijos ir (arba) jų kokybės užtikrinimo procedūrų aprašymą;

f) metodo, taikytino nustatant pakaitinius duomenis, naudojamus vietoj trūkstamų duomenų pagal 65 straipsnio 2 dalį, aprašymas.

3. **Būtinas tonkilometrių duomenų stebėsenos plano turinys**

Tonkilometrių duomenų stebėsenos plane pateikiama ši informacija:

a) šio priedo 2 skirsnio 1 punkte išvardyti elementai;

▼B

b) rašytinių procedūrų, taikomų nustatant kiekvieno skrydžio tonkilometrių duomenis, aprašymas, įskaitant:

i) atstumo tarp kiekvienos aerodromo poros aerodromų nustatymo ir registravimo procedūras, atsakomybę, duomenų šaltinius ir apskaičiavimo formules;

ii) nustatant keleivių masę, įskaitant registruotą bagažą, naudojamą pakopą; jei taikoma 2 pakopa, pateikiamas procedūros, kuri naudojama nustatant keleivių ir bagažo masę, aprašymas;

iii) nustatant krovinio ir pašto masę naudojamų procedūrų aprašymą, jei taikoma;

iv) matavimo prietaisų, naudojamų matuojant atitinkamai keleivių, krovinių ir pašto masę, aprašymą.

▼B

II PRIEDAS

Įrenginiams taikomų skaičiavimu grindžiamų metodikų pakopų ribinės vertės (12 straipsnio 1 dalis)

1. **Veiklos duomenų pakopų apibrėžtys**

1 lentelėje pateiktos neapibrėžties ribinės vertės taikomos su veiklos duomenų reikalavimais susijusioms pakopoms pagal šio reglamento 28 straipsnio 1 dalies a punktą, 29 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą ir IV priedą. Neapibrėžties ribinės vertės laikytinos didžiausiomis leidžiamomis neapibrėžties vertėmis nustatant sukėliklių duomenis ataskaitiniu laikotarpiu.

Jei 1 lentelėje nėra Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytos veiklos rūšies ir masės balansas netaikomas, tos rūšies veiklai veiklos vykdytojas taiko 1 lentelės skiltyje „Kuro deginimas ir kaip proceso žaliava naudojamas kuras“ nurodytas pakopas.

1 lentelė.

Veiklos duomenų pakopos (didžiausia leidžiama kiekvienos pakopos neapibrėžtis)

Veikla / sukėliklio tipas	Parametras, kuriam taikoma neapibrėžtis	1 pakopa	2 pakopa	3 pakopa	4 pakopa
Kuro deginimas ir kaip proceso žaliava naudojamas kuras					
Komercinis standartinių rūšių kuras	Kuro kiekis [t] arba [Nm^3]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Kitų rūšių dujinis ir skystasis kuras	Kuro kiekis [t] arba [Nm^3]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Kietasis kuras	Kuro kiekis [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Fakelų deginimas	Fakelo dujų kiekis [Nm^3]	± 17,5 %	± 12,5 %	± 7,5 %	
Dujų plovimas: karbonatai (A metodas)	Sunaudotų karbonatų kiekis [t]	± 7,5 %			
Dujų plovimas: gipsas (B metodas)	Pagaminto gipso kiekis [t]	± 7,5 %			
Naftos perdirbimas					
Regeneravimas katalizinio krekingo įrenginiu (*)	Neapibrėžties reikalavimai taikomi atskirai kiekvienam taršos šaltiniui	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %
Vandenilio gamyba	Angliavandenilių žaliava [t]	± 7,5 %	± 2,5 %		
Kokso gamyba					
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Metalo rūdų deginimas ir kepinimas					
Karbonatų sąnaudos	Karbonato žaliava ir proceso liekanos [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %

▼B

Veikla / sukėliklio tipas	Parametras, kuriam taikoma neapibrėžtis	1 pakopa	2 pakopa	3 pakopa	4 pakopa
Geležies ir plieno gamyba					
Kuras kaip proceso žaliava	Kiekvienas masės srautas į įrenginį ir iš jo [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Cemento klinkerio gamyba					
Grindžiamas krosnies žaliava (A metodas)	Kiekvienos atitinkamos krosnies žaliava [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Klinkerio išeiga (B metodas)	Pagamintas klinkeris [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Cemento degimo krosnių dulkės	Cemento degimo krosnių dulkės arba pašalinės dulkės [t]	netaik. (**)	± 7,5 %		
Nekarbonatinė anglis	Kiekviena žaliava [t]	± 15 %	± 7,5 %		
Kalkių gamyba ir dolomitų bei magnezitų kalcinavimas					
Karbonatai (A metodas)	Kiekvienos atitinkamos krosnies žaliava [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Šarminių žemių metalų oksidas (B metodas)	Pagamintos kalkės [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Degimo krosnių dulkės (B metodas)	Degimo krosnių dulkės [t]	netaik. (**)	± 7,5 %		
Stiklo ir mineralinės vatos gamyba					
Karbonatai (žaliava)	Visos su išmetamu CO_2 kiekiu susijusios karbonatinės žaliavos arba priedai [t]	± 2,5 %	± 1,5 %		
Keramikos produktų gamyba					
Anglies sąnaudos (A metodas)	Visos su išmetamu CO_2 kiekiu susijusios karbonatinės žaliavos arba priedai [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Šarminių metalų oksidas (B metodas)	Bendra produkcija, įskaitant iš krosnių ir tiekiant atmestus produktus ir šukes [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Dujų plovimas	Sunaudoto sauso $CaCO_3$ kiekis [t]	± 7,5 %			
Celiuliozės ir popieriaus gamyba					
Sudėtinės cheminės medžiagos	$CaCO_3$ ir Na_2CO_3 kiekis [t]	± 2,5 %	± 1,5 %		
Suodžių gamyba					
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Amoniako gamyba					
Kuras kaip proceso žaliava	Kuro, naudoto kaip proceso žaliava, kiekis [t] arba [Nm^3]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %

▼B

Veikla / sukėliklio tipas	Parametras, kuriam taikoma neapibrėžtis	1 pakopa	2 pakopa	3 pakopa	4 pakopa
Vandenilio ar sintezės dujų gamyba					
Kuras kaip proceso žaliava	Kuro, naudoto kaip proceso žaliava gaminant vandenilį, kiekis [t] arba [Nm^3]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Biriųjų organinių cheminių medžiagų gamyba					
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Juodųjų ir spalvotųjų metalų, įskaitant antrinį aliuminį, gamyba ar apdirbimas					
Proceso metu išsiskiriančios ŠESD	Kiekviena žaliava ar proceso atliekos, naudotos kaip proceso žaliava [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Pirminio aliuminio gamyba					
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Išmetamas PFC kiekis (nuolydžio metodas)	Pirminio aliuminio gamyba [t], anodinio efekto trukmė [anodinių efektų skaičius / vonios diena] ir [anodinių efektų trukmė / atvejis]	± 2,5 %	± 1,5 %		
Išmetamas PFC kiekis (viršįtampio metodas)	Pirminio aliuminio gamyba [t], anodinio efekto viršįtampis [mV] ir srovės išnaudojimo koeficientas [-]	± 2,5 %	± 1,5 %		

(*) Vykdant išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną naftos perdirbimo įrenginiuose atliekant regeneravimą katalizinio krekingo įrenginiu (kitoks katalizinis regeneravimas ir „lanksčiojo“ koksavimo įrenginiai (angl. *flexi-cokers*)), privalomoji neapibrėžtis yra susijusi su viso iš to šaltinio išmetamo ŠESD kiekio bendrąja neapibrėžtimi.

(**) Naudojant sektoriaus geriausios patirties gaires apytiksliai nustatytas iš krosnies sistemos ataskaitiniu laikotarpiu išsiskiriantis cemento degimo krosnių dulkių kiekis [t] arba (atitinkamai) pašalinių dulkių kiekis.

2. **Pakopų, taikomų nustatant degimo metu išsiskiriančių ŠESD apskaičiavimo faktorius, apibrėžtys**

Veiklos vykdytojai visų tipų degimo procesų, susijusių su bet kuria Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta veikla arba pagal tos direktyvos 24 straipsnį į Sąjungos sistemą įtraukta veikla, metu išmetamo CO_2 kiekio stebėseną vykdo remdamiesi šiame skirsnyje nustatytomis pakopų apibrėžtimis. Jeigu kuras naudojamas kaip proceso žaliava, taikomos tos pačios taisyklės, kurios galioja degimo metu išsiskiriančioms ŠESD. Jeigu kuras laikomas masės balanso dalimi pagal šio reglamento 25 straipsnio 1 dalį, taikomos šio priedo 3 skirsnyje pateiktos masės balanso pakopų apibrėžtys.

Proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena, kai vykdomas išmetamųjų dujų plovimas, vykdoma pagal IV priedo C poskirsnio nuostatas.

2.1. *Išmetamųjų teršalų faktorių pakopos*

Jeigu nustatoma mišraus kuro ar medžiagos biomasės dalis, apibrėžtos pakopos siejamos su preliminariu išmetamųjų teršalų faktoriumi. Iškastinio kuro ir medžiagų pakopos siejamos su išmetamųjų teršalų faktoriumi.

▼B

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

a) VI priedo 1 skirsnyje išvardytus standartinius faktorius;

b) kitas pastovias vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d ar e punktą, jeigu VI priedo 1 skirsnyje nenurodyta jokia taikytina vertė.

2a pakopa. Veiklos vykdytojas atitinkamam kurui ar medžiagai taiko atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorius pagal 31 straipsnio 1 dalies b ir c punktus.

2b pakopa. Kuro išmetamųjų teršalų faktorius veiklos vykdytojas nustato remdamasis vienu iš toliau pateiktų nustatytų pakaitinių matų ir empirine koreliacija, nustatoma bent kartą per metus pagal 32–35 ir 39 straipsnius:

a) konkrečių naftos ar dujų rūšių, įskaitant įprastas naftos perdirbimo arba plieno pramonėje, tankio matavimu;

b) konkrečių anglių rūšių grynąja šilumingumo verte.

Veiklos vykdytojas užtikrina, kad koreliacija atitiktų geros inžinerinės praktikos reikalavimus ir būtų taikoma tik pakaitinio mato vertėms, atitinkančioms intervalą, kuriam jos buvo nustatytos.

3 pakopa. Veiklos vykdytojas išmetamųjų teršalų faktorių nustato pagal atitinkamas 32–35 straipsnių nuostatas.

2.2. *Grynojo šilumingumo vertės (GŠV) pakopos*

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

a) VI priedo 1 skirsnyje išvardytus standartinius faktorius;

b) kitas pastovias vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d ar e punktus, jeigu VI priedo 1 skirsnyje nenurodyta jokia taikytina vertė.

2a pakopa. Veiklos vykdytojas atitinkamam kurui taiko atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorius pagal 31 straipsnio 1 dalies b arba c punktą.

▼B

2b pakopa. Komercinio kuro grynojo šilumingumo vertė turi būti atitinkamo kuro pirkimo dokumentuose kuro tiekėjo nurodyta vertė, jei ji nustatyta remiantis pripažintais nacionaliniais ar tarptautiniais standartais.

3 pakopa. Veiklos vykdytojas grynojo šilumingumo vertę nustato pagal 32–35 straipsnius.

2.3. *Oksidacijos faktorių pakopos*

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko oksidacijos faktorių, kurio vertė 1.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko atitinkamo kuro oksidacijos faktorius pagal 31 straipsnio 1 dalies b arba c punktą.

3 pakopa. Kuro atveju veiklos vykdytojas nustato tam tikrai veiklai taikomus oksidacijos faktorius remdamasis pelenuose, nuotekose ir kitose atliekose bei šalutiniuose produktuose esančios anglies kiekiu, taip pat kitomis atitinkamomis ne iki galo oksidavusiomis dujinėmis išmestos anglies formomis, išskyrus CO. Sudėties duomenys nustatomi pagal 32–35 straipsnius.

2.4. *Biomasės dalies pakopos*

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš verčių, paskelbtų pagal 39 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą, arba vertę, nustatytą pagal 39 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą arba 39 straipsnio 3 dalį.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas konkrečius faktorius nustato pagal 39 straipsnio 1 dalį.

3. **Pakopų, kurios naudojamos nustatant masės balansui taikomus apskaičiavimo faktorius, apibrėžtys**

Jeigu veiklos vykdytojas masės balansą taiko pagal 25 straipsnį, jis turi taikyti šiame skirsnyje pateiktas pakopų apibrėžtis.

3.1. *Anglies kiekio pakopos*

Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šiame punkte nurodytų pakopų. Nustatydamas anglies kiekį pagal išmetamųjų teršalų faktorių, veiklos vykdytojas naudoja šias lygtis:

a) jei išmetamųjų teršalų faktoriai išreikšti t CO_2/TJ: C = (ITF × GŠV)/f

b) jei išmetamųjų teršalų faktoriai išreikšti t CO_2/t: C = ITF/f

▼B

Šiose lygtyse C – trupmena (tona anglies tonai produkto) išreikštas anglies kiekis, ITF – išmetamųjų teršalų faktorius, GŠV – grynojo šilumingumo vertė, o f – 36 straipsnio 3 dalyje nustatytas faktorius.

Jeigu siekiama nustatyti mišraus kuro ar medžiagos biomasės dalį, šiame skirsnyje apibrėžtos pakopos siejamos su bendru anglies kiekiu. Anglies biomasės dalis nustatoma naudojant šio priedo 2.4 skirsnyje apibrėžtas pakopas.

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

a) taikant VI priedo 1 ir 2 skirsniuose išvardytus standartinius faktorius nustatytą anglies kiekį;

b) kitas pastovias vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d ar e punktą, jeigu VI priedo 1 ir 2 skirsniuose nenurodyta jokia taikytina vertė.

2a pakopa. Veiklos vykdytojas anglies kiekį nustato taikydamas atitinkamo kuro ar medžiagos atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorius pagal 31 straipsnio 1 dalies b arba c punktą.

2b pakopa. Veiklos vykdytojas anglies kiekį nustato pagal kuro išmetamųjų teršalų faktorius, remdamasis vienu iš toliau pateiktų nustatytų pakaitinių dydžių ir empirine koreliacija, nustatoma bent kartą per metus pagal 32–35 straipsnius:

a) konkrečių naftos ar dujų rūšių, įprastų, pvz., naftos perdirbimo arba plieno pramonėje, tankio matavimu;

b) konkrečių anglių rūšių grynojo šilumingumo vertėmis.

Veiklos vykdytojas užtikrina, kad koreliacija atitiktų geros inžinerinės praktikos reikalavimus ir būtų taikoma tik pakaitinio mato vertėms, atitinkančioms intervalą, kuriam jos buvo nustatytos.

3 pakopa. Veiklos vykdytojas anglies kiekį nustato pagal atitinkamas 32–35 straipsnių nuostatas.

3.2. *Grynojo šilumingumo verčių pakopos*

Taikomos šio priedo 2.2 skirsnyje apibrėžtos pakopos.

▼B

4. **Pakopų, kurios naudojamos nustatant karbonatų irimo metu išsiskiriančių ŠESD kiekio apskaičiavimo faktorius, apibrėžtis**

Vykdant visų proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną, jeigu jos stebimos naudojant standartinę metodiką pagal 24 straipsnio 2 dalį, taikomos šios išmetamųjų teršalų faktorių pakopų apibrėžtys:

a) A metodo atveju pagal žaliavas – išmetamųjų teršalų faktorius ir veiklos duomenys, susiję su procesui naudojamų žaliavų kiekiu;

b) B metodo atveju pagal išeigą – išmetamųjų teršalų faktorius ir veiklos duomenys, susiję su proceso produkcijos išeiga.

4.1. *Išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopos naudojant A metodą*

1 pakopa. Atitinkamų karbonatų kiekis kiekvienoje atitinkamoje žaliavoje nustatomas pagal 32–35 straipsnius. Sudėties duomenims perskaičiuoti į išmetamųjų teršalų faktorius taikomi VI priedo 2 skirsnyje pateikti stechiometriniai koeficientai.

4.2. *Konversijos koeficiento pakopos naudojant A metodą*

1 pakopa. Naudojamas konversijos koeficientas, kurio vertė 1.

2 pakopa. Karbonatai ir kita anglis, pašalinami iš proceso, įvertinami taikant konversijos koeficientą, kurio vertė nuo 0 iki 1. Veiklos vykdytojas gali daryti prielaidą, kad vienos ar keleto žaliavos rūšių virsmas įvyksta visiškai, o nepakitusias medžiagas ar kitą anglį priskirti likusioms žaliavoms. Papildomi produktų atitinkami cheminiai parametrai nustatomi pagal 32–35 straipsnius.

4.3. *Išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopos naudojant B metodą*

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko standartinius VI priedo 2 skirsnio 3 lentelėje išvardytus faktorius.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorių taiko pagal 31 straipsnio 1 dalies b arba c punktą.

3 pakopa. Atitinkamų metalo oksidų, susidarančių yrant produkte esantiems karbonatams, kiekis nustatomas pagal 32–35 straipsnių nuostatas. Sudėties duomenis perskaičiuojant į išmetamųjų teršalų faktorius naudojami VI priedo 2 skirsnio 3 lentelėje nurodyti stechiometriniai koeficientai, darant prielaidą, kad visi atitinkami metalų oksidai buvo gauti iš atitinkamų karbonatų.

▼B

4.4. *Konversijos koeficiento pakopos naudojant B metodą*

1 pakopa. Naudojamas konversijos koeficientas, kurio vertė 1.

2 pakopa. Atitinkamų metalų ne karbonatų junginių kiekis žaliavose, įskaitant grįžtamąsias dulkes ar lakiuosius pelenus ar kitas jau kalcinuotas medžiagas, perteikiamas naudojant konversijos koeficientus, kurių vertė nuo 0 iki 1, kai vertė 1 atitinka visišką žaliavos karbonatų virtimą į oksidus. Papildomi proceso žaliavų atitinkami cheminiai parametrai nustatomi pagal 32–35 straipsnius.

▼B

III PRIEDAS

Aviacijos sektoriuje taikomos stebėsenos metodikos (52 ir 56 straipsniai)

1. **Aviacijos sektoriuje taikomos išmetamųjų ŠESD kiekio apskaičiavimo metodikos**

A Metodas

Orlaivio naudotojas taiko šią formulę:

Per kiekvieną skrydį faktiškai sunaudojamas degalų kiekis [t] = Degalų kiekis orlaivio bakuose, užbaigus degalų atsargų papildymą skrydžiui [t] – Degalų kiekis orlaivio bakuose, užbaigus degalų atsargų papildymą paskesniam skrydžiui [t] + Tam paskesniam skrydžiui įpiltų degalų kiekis [t]

Jeigu degalų atsargos nepapildomos skrydžiui ar paskesniam skrydžiui, orlaivio bakuose esantis degalų kiekis nustatomas trinkelių patraukimo metu ruošiantis skrydžiui ar paskesniam skrydžiui. Išskirtiniu atveju, kai orlaiviu vykdoma kita veikla negu skrydis, pavyzdžiui, atliekamas jo kapitalinis techninis aptarnavimas, kurio metu reikia ištuštinti bakus, po skrydžio, kurio metu sunaudotų degalų kiekį norima nustatyti, orlaivio naudotojas dydį „Degalų kiekis orlaivio bakuose, užbaigus degalų atsargų papildymą paskesniam skrydžiui + Tam paskesniam skrydžiui įpiltų degalų kiekis“ gali pakeisti dydžiu „Bakuose likusių degalų kiekis paskesnės orlaivio veiklos pradžioje“, užregistruotu techninės būklės žurnaluose.

B Metodas

Orlaivio naudotojas taiko šią formulę:

Per kiekvieną skrydį faktiškai sunaudojamas degalų kiekis [t] = Orlaivio bakuose likęs degalų kiekis trinkelių uždėjimo metu ankstesnio skrydžio pabaigoje [t] + Skrydžiui įpiltų degalų kiekis [t] – Bakuose esantis degalų kiekis trinkelių uždėjimo metu skrydžio pabaigoje [t]

Trinkelių uždėjimo momentas gali būti laikomas lygiaverčiu variklio išjungimo momentui. Jeigu orlaiviu neatliktas skrydis prieš skrydį, kurio metu sunaudotų degalų kiekį norima nustatyti, orlaivio naudotojas dydį „Orlaivio bakuose likęs degalų kiekis trinkelių uždėjimo metu ankstesnio skrydžio pabaigoje“ gali pakeisti dydžiu „Orlaivio bakuose likęs degalų kiekis ankstesnės orlaivio veiklos pabaigoje“, užregistruotu techninės būklės žurnaluose.

2. **Sunaudojamo degalų kiekio pakopos**

1 lentelė.

Vykdant aviacijos veiklą išmetamų ŠESD veiklos duomenų pakopų lygiai

	Pakopos lygis	
	1 pakopa	2 pakopa
Ataskaitiniu laikotarpiu orlaivio naudotojo sunaudoto bendro degalų kiekio (tonomis) didžiausia neapibrėžtis	± 5,0 %	± 2,5 %

▼B

3. **Standartinių degalų išmetamųjų teršalų faktoriai**

2 lentelė.

Aviacijos degalų CO_2 išmetamųjų teršalų faktoriai

Degalai	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO_2/t degalų)
Aviacinis benzinas (AvGas)	3,10
Reaktyvinis benzinas (Jet B)	3,10
Reaktyvinis žibalas (Jet A1 arba Jet A)	3,15

4. **Ortodrominio atstumo apskaičiavimas**

Atstumas [km] = Ortodrominis atstumas [km] + 95 km

Ortodrominis atstumas – tai trumpiausias atstumas tarp bet kurių dviejų Žemės paviršiaus taškų, kurie priartinami naudojant Čikagos konvencijos 15 priedo 3.7.1.1 straipsnyje nurodytą sistemą (WGS 84).

Aerodromų ilguma ir platuma paimama iš aerodromo vietovės duomenų, kurie skelbiami aeronautikos informacijos leidiniuose (AIL) pagal Čikagos konvencijos 15 priedą, arba iš šaltinio, kuris naudojasi tokiais AIL duomenimis.

Taip pat galima naudoti atstumus, kurie apskaičiuojami naudojantis programine įranga arba apskaičiuojami trečiosios šalies, jeigu ši apskaičiavimo metodika pagrįsta šiame skirsnyje pateikta formule, AIL duomenimis ir WGS 84 reikalavimais.

▼B

IV PRIEDAS

Konkrečiai įrenginiuose vykdomai veiklai taikomos stebėsenos metodikos (20 straipsnio 2 dalis)

1. **Konkrečios degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD stebėsenos taisyklės**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojai visų tipų degimo procesų, susijusių su bet kuria Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta veikla arba pagal tos direktyvos 24 straipsnį į Sąjungos sistemą įtraukta veikla, metu, įskaitant susijusius dujų plovimo procesus, išmetamo CO_2 kiekio stebėseną vykdo taikydami šiame priede nustatytas taisykles. Nepažeidžiant kitos ŠESD klasifikacijos, visos iš kuro, kuris naudojamas kaip proceso žaliava, išsiskiriančios ŠESD taikant stebėsenos ir ataskaitų teikimo metodikas laikomos degimo proceso metu išsiskiriančiomis ŠESD.

Veiklos vykdytojas nevykdo iš vidaus degimo variklių, kurie naudojami transportavimo tikslais, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsenos ir neteikia ataskaitų. Visas įrenginyje deginant kurą išsiskiriančias ŠESD veiklos vykdytojas priskiria tam įrenginiui, nepaisant kitiems įrenginiams perduodamos šilumos ar elektros energijos. Veiklos vykdytojas savo įrenginiui nepriskiria tų ŠESD, kurios susijusios su tos šilumos ar elektros energijos, kuri iš kitų įrenginių perduodama priimančiajam įrenginiui, gamyba.

Veiklos vykdytojas visų pirma į stebėseną įtraukia šiuos taršos šaltinius: katilus, degiklius, turbinas, šildytuvus, kūryklas, atliekų deginimo įrenginius, degimo krosnis, krosnis, džiovyklas, variklius, fakelus, dujų plautuvus (proceso metu išsiskiriančias ŠESD) ir bet kurią įrangą ar mašinas, kuriose naudojamas kuras, išskyrus įrangą ar mašinas su vidaus degimo varikliais, kurios naudojamos transportavimo tikslais.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Degimo procesų metu išsiskiriančių ŠESD kiekis apskaičiuojamas pagal 24 straipsnio 1 dalį, nebent kuras įtraukiamas į masės balansą pagal 25 straipsnį. Taikomos II priedo 2 skirsnyje apibrėžtos pakopos. Be to, proceso metu išsiskiriančių ŠESD, gaunamų plaunant kaminų dujas, kiekio stebėsena vykdoma taikant C poskirsnio nuostatas.

Degant fakelams išsiskiriančioms ŠESD taikomi specialūs šio skirsnio D poskirsnyje nustatyti reikalavimai.

Degimo procesų, vykstančių dujų apdorojimo terminaluose, stebėseną galima vykdyti naudojant masės balansą pagal 25 straipsnį.

C) *Kaminų dujų plovimas*

Proceso, kai karbonatas naudojamas rūgščiosioms dujoms iš kaminų dujų debito plauti, metu išsiskiriantis CO_2 kiekis apskaičiuojamas pagal 24 straipsnio 2 dalį remiantis sunaudoto karbonato kiekiu (toliau pateikiamas A metodas) ar pagaminto gipso kiekiu (toliau pateikiamas B metodas).

▼B

A metodas. Išmetamųjų teršalų faktorius

1 pakopa. Išmetamųjų teršalų faktorius nustatomas remiantis VI priedo 2 skirsnyje nustatytais stechiometriniais koeficientais. Atitinkamoje žaliavoje esančio $CaCO_3$ ir $MgCO_3$ kiekis nustatomas pagal sektoriaus geriausios patirties gaires.

B metodas. Išmetamųjų teršalų faktorius

1 pakopa. Išmetamųjų teršalų faktorius yra sauso gipso ($CaSO_4 \times 2H_2O$) ir išmesto CO_2 stechiometrinis koeficientas – 0,2558 t CO_2/t gipso.

D) *Fakelai*

Apskaičiuodamas degant fakelams išmetamą ŠESD kiekį veiklos vykdytojas įtraukia įprastinį nesunaudotų dujų deginimą fakelu ir eksploatacinį nesunaudotų dujų deginimą fakelu (sujungimas, paleidimas ir sustabdymas, taip pat avarinis išleidimas). Veiklos vykdytojas taip pat įtraukia būdingąjį CO_2 pagal 48 straipsnį.

Nukrypstant nuo II priedo 2.1 skirsnio nuostatų, išmetamųjų teršalų faktoriaus 1 ir 2b pakopos apibrėžiamos taip:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas naudoja pamatinį išmetamųjų teršalų faktorių 0,00393 t CO_2/Nm^3, nustatytą remiantis sudegusio gryno etano kiekiu, kuriuo remiamasi kaip pakaitiniu konservatyviai nustatytu fakelo dujų matu.

2b pakopa. Konkrečiam įrenginiui skirti išmetamųjų teršalų faktoriai gaunami įvertinus fakelo srauto molekulinę masę modeliuojant procesą pagal standartinius pramonės modelius. Įvertinant atitinkamas kiekvieno iš sudėtinių srautų santykines dalis ir molekulinę masę gaunama fakelo dujų masės svertinio metinio vidurkio vertė.

Nukrypstant nuo II priedo 2.3 skirsnio nuostatų, fakelų oksidacijos faktoriui taikomos tik 1 ir 2 pakopos.

2. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytas naftos perdirbimas**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas vykdo viso vykstant degimo ir gamybos procesams naftos perdirbimo gamyklose išmetamo CO_2 kiekio stebėseną ir teikia ataskaitas.

▼B

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: katilus, technologinius šildytuvus ir (arba) perdirbimo įrenginius, vidaus degimo variklius ir (arba) turbinas, katalitinio ir šiluminio oksidavimo įrenginius, kokso išdeginimo krosnis, vandens siurblius, skirtus gaisrui gesinti, avarinius ir (arba) atsarginius generatorius, fakelus, atliekų deginimo įrenginius, krekingo įrenginius, vandenilio gamybos įrenginius, Klauso proceso įrenginius, katalizinio regeneravimo įrenginius (katalizinio krekingo ir kitų katalizinių procesų) ir koksavimo įrenginius („lanksčiojo“ koksavimo įrenginius, uždelstojo koksavimo įrenginius).

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Naftos perdirbimo veiklos stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnio nuostatas, taikomas degimo proceso metu išsiskiriančioms ŠESD, įskaitant kaminų dujų plovimą. Veiklos vykdytojas gali rinktis masės balanso metodiką pagal 25 straipsnį taikyti visai naftos perdirbimo gamyklai ar pavieniams gamybos vienetams, pvz., mazuto dujinimo ar kalcinavimo įrenginiams. Jeigu naudojamas standartinės metodikos ir masės balanso derinys, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai pateikia įrodymus, kad bus vykdoma viso išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsena ir bus išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

Nukrypstant nuo 24 ir 25 straipsnio nuostatų, regeneravimo katalizinio krekingo įrenginių bei kitokio katalizinio regeneravimo ir „lanksčiųjų“ koksavimo įrenginių išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsena vykdoma naudojant masės balansą, atsižvelgiant į paduodamo oro ir kaminų dujų būseną. Visas kaminų dujose esančios anglies monoksido (CO) kiekis turi būti apskaitomas kaip CO_2 taikant masės santykį: t CO_2 = t CO * 1,571. Paduodamo oro ir kaminų dujų analizė atliekama ir pakopos pasirenkamos pagal 32–35 straipsnius. Konkreti skaičiavimo metodika turi būti patvirtina kompetentingos institucijos.

Nukrypstant nuo 24 straipsnio nuostatų, gaminant vandenilį išmetamų ŠESD kiekis apskaičiuojamas kaip veiklos duomenys (išreikšti žaliavinių angliavandenilių tonomis), padauginti iš išmetamųjų teršalų faktoriaus (išreikšto žaliavinio t CO_2/t žaliavos). Išmetamųjų teršalų faktoriui nustatomos šios pakopos:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas tonai perdirbtos žaliavos taiko konservatyvią 2,9 t CO_2 pamatinę vertę, grindžiamą etanu.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas naudoja su konkrečia veikla susijusį išmetamųjų teršalų faktorių, apskaičiuotą atsižvelgiant į žaliavinėse dujose esantį anglies kiekį, nustatomą pagal 32–35 straipsnius.

3. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta kokso gamyba**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: žaliavas (įskaitant anglis arba naftos koksą), įprastą kurą (įskaitant gamtines dujas), procesų dujas (įskaitant aukštakrosnių dujas (AKD), kitą kurą ir išmetamųjų dujų plovimą.

▼B

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Vykdydamas gaminant koksą išmetamų ŠESD kiekio stebėseną veiklos vykdytojas gali rinktis naudoti masės balansą pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį arba taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir II priedo 2 ir 4 skirsnius.

4. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytas metalų rūdos apdeginimas ir sukepinimas**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: žaliavas (kalkakmenio, dolomito ir karbonatinių geležies rūdų, įskaitant $FeCO_3$, kalcinavimas), įprastą kurą (įskaitant gamtines dujas ir koksą arba kokso anglių dulkes), procesų dujas (įskaitant koksavimo dujas (KD) ir aukštakrosnių dujas (AKD)), proceso atliekas, naudojamas kaip žaliavos, įskaitant iš sukepinimo įrenginio, konverterio ir aukštakrosnių išfiltruotas dulkes, kitą kurą ir kaminų dujų plovimą.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Vykdydamas apdeginant metalo rūdą, ją sukepinant ir granuliuojant išmetamų ŠESD kiekio stebėseną veiklos vykdytojas gali rinktis naudoti masės balansą pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį arba taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir II priedo 2 ir 4 skirsnius.

5. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta luitinio ketaus ir plieno gamyba**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: žaliavas (kalkakmenio, dolomito ir karbonatinių geležies rūdų, įskaitant $FeCO_3$, kalcinavimą), įprastą kurą (gamtines dujas, anglis ir koksą), redukcinius reagentus (įskaitant koksą, anglis, plastikus), procesų dujas (koksavimo dujas (KD), aukštakrosnių dujas (AKD) ir pagrindinių deguoninių krosnių dujas (PDKD)), sunaudojamus grafito elektrodus, kitą kurą ir išmetamųjų dujų plovimą.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Vykdydamas gaminant luitinį ketų ir plieną išmetamų ŠESD kiekio stebėseną veiklos vykdytojas gali rinktis bent daliai sukėliklių naudoti masės balansą pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį arba taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir II priedo 2 ir 4 skirsnius užtikrindamas, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

Nukrypstant nuo II priedo 3.1 skirsnio nuostatų, anglies kiekiui taikoma 3 pakopa apibrėžiama taip:

3 pakopa. Veiklos vykdytojas sąnaudų ir išeigos srautų anglies kiekį nustato laikydamasis 32–35 straipsnių nuostatų dėl kuro, produktų bei šalutinių produktų tipinių ėminių ėmimo ir anglies kiekio bei biomasės dalies juose nustatymo. Anglies kiekį produktuose ar pusfabrikačiuose veiklos

▼B

vykdytojas pagrindžia pagal šio reglamento 32–35 straipsnių nuostatas atliktomis metinėmis analizėmis arba jį nustato pagal vidutinio intervalo sudėties vertes, nurodytas atitinkamuose tarptautiniuose ar nacionaliniuose standartuose.

6. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta juodųjų ir spalvotųjų metalų gamyba arba apdirbimas**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas šio skirsnio nuostatų netaiko gaminant luitinį ketų, plieną ir pirminį aliuminį išmetamo CO_2 kiekio stebėsenai ir ataskaitų teikimui.

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: įprastą kurą; alternatyvų kurą, įskaitant granuliuotą plastiką iš pjaustymo įrenginių; redukcinius agentus, įskaitant koksą ir grafito elektrodus; žaliavas, įskaitant kalkakmenį ir dolomitą; anglies turinčias metalų rūdas ir koncentratus; antrines žaliavas.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Jeigu anglis, susidaranti iš šiame įrenginyje naudojamo kuro ar žaliavų, išlieka produkte ar kitoje gamybos išeigoje, veiklos vykdytojas taiko masės balansą pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį. Jeigu taip nėra, veiklos vykdytojas degimo metu ir procesų metu išmetamų ŠESD kiekį apskaičiuoja atskirai taikydamas standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir II priedo 2 ir 4 skirsnius.

Jeigu taikomas masės balansas, veiklos vykdytojas gali pasirinkti degimo procesų metu išmetamas ŠESD įtraukti į masės balansą arba daliai sukėliklių taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį, užtikrindamas, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

7. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytos pirminio aliuminio gamybos ar jo apdirbimo metu išmetamas CO_2 kiekis**

A) *Taikymo sritis*

Šio skirsnio nuostatas veiklos vykdytojas taip pat taiko vykdydamas gaminant elektrodus, naudojamus atliekant priminio aliuminio lydymą, įskaitant pavienius šių elektrodų gamybos įrenginius, išmetamo CO_2 kiekio stebėseną ir teikdamas ataskaitas.

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: šilumos ar garo gamybai naudojamą kurą, elektrodų gamybą, Al_2O_3 redukciją vykstant elektrolizei, kuriai naudojami elektrodai, natrio karbonato ar kitų karbonatų naudojimą plaunant išmetamąsias dujas.

Dėl anodinių efektų išmetamo perfluorangliavandenilių (PFC) kiekio, įskaitant nevaldomai išmetamą jų kiekį, stebėsena vykdoma pagal šio priedo 8 skirsnį.

▼B

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Gaminant pirminį aliuminį ir jį apdirbant išmetamą CO_2 kiekį veiklos vykdytojas nustato taikydamas masės balanso metodiką pagal 25 straipsnį. Taikant masės balanso metodiką turi būti įvertinama visa žaliavose, atsargose, produktuose ir kituose maišant, formuojant, kepant ir perdirbant elektrodus, taip pat elektrolizei naudojant elektrodus iš įrenginio išeinančiuose srautuose esanti anglis. Jeigu naudojami iš anksto sukepinti anodai, jų gamybą ir naudojimą galima apskaičiuoti atskirai taikant masės balanso metodiką arba apskaičiuoti bendrai visą elektrodų gamybos ir naudojimo masės balansą. Sioderbergo elektrolizės vonių atveju veiklos vykdytojas apskaičiuoja vieną bendrą masės balansą.

Veiklos vykdytojas gali pasirinkti degimo procesų metu išsiskiriančias ŠESD įtraukti į masės balansą arba bent daliai sukėliklių taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį siekdamas užtikrinti, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

8. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytos pirminio aliuminio gamybos ar jo apdirbimo metu išmetamas PFC kiekis**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas šias nuostatas taiko dėl anodinio efekto išmetamam perfluorangliavandenilių (PFC) kiekiui, įskaitant nevaldomai išmetamą PFC kiekį. Susijusiam išmetamam CO_2 kiekiui, įskaitant gaminant elektrodus išmetamą ŠESD kiekį, veiklos vykdytojas taiko šio priedo 7 skirsnio nuostatas.

B) *Išmetamo perfluorangliavandenilių (PFC) kiekio nustatymas*

Išmetamųjų PFC teršalų kiekis apskaičiuojamas prie išmetamo kiekio, išmatuojamo dujotakiuose arba kaminuose (taškiniuose taršos šaltiniuose), pridedant nevaldomai išmestą PFC kiekį, kuris nustatomas pagal dujotakio surinkimo efektyvumą:

Išmetamas PFC kiekis (bendras) = Išmetamas PFC kiekis (dujotakio) / Surinkimo efektyvumas.

Surinkimo efektyvumas išmatuojamas, kai nustatomi konkretaus įrenginio išmetamųjų teršalų faktoriai. Juos nustatant turi būti naudojamasi naujausia rekomendacijų, nurodytų 2006 m. TKKK gairių 4.4.2.4 skirsnio 3 pakopai skirtoje dalyje, versija.

Veiklos vykdytojas per dujotakį arba kaminą išmetamus CF_4 ir C_2F_6 teršalus apskaičiuoja taikydamas vieną iš šių metodų:

a) A skaičiavimo metodas taikomas, kai registruojama anodinio efekto trukmė minutėmis vienoje elektrolizės vonioje per dieną;

b) B metodas taikomas, kai registruojamas anodinio efekto viršįtampis.

▼B

A skaičiavimo metodas. Nuolydžio metodas

Nustatydamas išmetamą PFC kiekį veiklos vykdytojas taiko šias lygtis:

išmetamas CF_4 kiekis [t] = AEM × ($NITF_{CF4}$/1 000) × P_{Al}

išmetamas C_2F_6 kiekis [t] = išmetamas CF_4 kiekis * D_{C2F6}

kur:

AEM = anodinio efekto trukmė minutėmis vienoje elektrolizės vonioje per dieną;

$NITF_{CF4}$ = išmetamųjų teršalų faktorius pagal nuolydžio metodą [(kg CF_4/t pagaminto Al) / (anodinio efekto trukmės minutėmis vienoje elektrolizės vonioje per dieną)]. Naudojant skirtingų tipų elektrolizės vonias prireikus galima taikyti skirtingą išmetamųjų teršalų faktorių pagal nuolydžio metodą.

P_{Al} = per metus pagaminamas pirminio aliuminio kiekis [t];

D_{C2F6} = C_2F_6 svorio dalis (t C_2F_6/t CF_4).

Anodinio efekto trukmė minutėmis vienoje elektrolizės vonioje per dieną išreiškiamas anodinio efekto dažnumas (anodo efektų skaičius vienoje elektrolizės vonioje per dieną), padaugintas iš vidutinės anodinio efekto trukmės (anodinio efekto minutės / įvykis):

AEM = dažnumas × vidutinė trukmė

Išmetamųjų teršalų faktorius.	CF_4 išmetamųjų teršalų faktoriumi (išmetamųjų teršalų faktoriumi pagal nuolydžio metodą, $NITF_{CF4}$) išreiškiamas išmestas CF_4 kiekis [kg] vienai pagaminto aliuminio tonai / anodinio efekto minutei / elektrolizės voniai per dieną. C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktoriumi (svorio dalimi D_{C2F6}) išreiškiamas išmetamas C_2F_6 kiekis [t] kaip išmesto CF_4 kiekio [t] proporcija.
1 pakopa.	Veiklos vykdytojas taiko IV priedo šio skirsnio 1 lentelėje nustatytus konkrečių technologijų išmetamųjų teršalų faktorius.
2 pakopa.	Veiklos vykdytojas naudoja konkrečių įrenginių CF_4 ir C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktorius, kurie nustatyti atliekant nuolatinius arba pertraukiamus

▼B

matavimus. Nustatydamas šiuos išmetamųjų teršalų faktorius veiklos vykdytojas naudojasi naujausia 2006 m. TKKK gairių ([1]) 4.4.2.4 skirsnio 3 pakopai skirtoje dalyje nurodytų rekomendacijų versija. Kiekvieną išmetamųjų teršalų faktorių veiklos vykdytojas nustato su ne didesne kaip ± 15 % neapibrėžtimi.

Veiklos vykdytojas išmetamųjų teršalų faktorius nustato bent kas trejus metus arba dažniau, jei to reikia dėl susijusių pakeitimų įrenginyje. Susiję pakeitimai apima anodinio efekto trukmės pasiskirstymo pasikeitimus, kontrolinio algoritmo, nuo kurio priklauso anodinio efekto tipų derinys, pasikeitimus arba anodinio efekto užbaigimo praktikos pobūdžio pasikeitimus.

1 lentelė. Su nuolydžio metodo veiklos duomenimis susiję konkrečių technologijų išmetamųjų teršalų faktoriai

Technologija	CF_4 išmetamųjų teršalų faktorius ($NITF_{CF4}$) [(kg CF_4/t Al)/(AE min/elektrolizės vonioje per dieną)]	C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktorius (D_{C2F6}) [t C_2F_6/t CF_4]
Tiekimas į vonių su termiškai apdorotais perforuotais anodais centrą (CWPB)	0,143	0,121
Sioderbergo vonia su vertikaliais strypais (VSS)	0,092	0,053

B skaičiavimo metodas. Viršįtampio metodas

Jeigu matuojamas anodinio efekto viršįtampis, apskaičiuodamas išmetamą PFC kiekį veiklos vykdytojas taiko toliau pateiktas formules:

išmetamas CF_4 kiekis [t] = VĮK × (AEV/EN) × P_{Al} × 0,001

išmetamas C_2F_6 kiekis [t] = išmetamas CF_4 kiekis × F_{C2F6}

kur:

VĮK = viršįtampio koeficientas („išmetamųjų teršalų faktorius“), išreikštas CF_4 kilogramais / vienai pagaminto aliuminio tonai / vienam mV viršįtampio;

AEV = vienos elektrolizės vonios anodinio efekto viršįtampis [mV], nustatomas kaip integralas (laikas × didesnė nei numatyta įtampa), padalytas iš duomenų rinkimo laiko (trukmės);

EN = vidutinis aliuminio gamybos esamas našumas [%];

P_{Al} = per metus pagaminamas pirminio aliuminio kiekis [t];

([1]) Tarptautinis aliuminio institutas; *The Aluminium Sector Greenhouse Gas Protocol*; 2006 m. spalio mėn.; JAV Aplinkos apsaugos agentūra ir Tarptautinis aliuminio institutas; gaminant pirminį aliuminį išmetamo tetrafluormetano (CF_4) ir heksafluoretano (C_2F_6) kiekio matavimas; 2008 m. balandžio mėn.

▼B

F_{C2F6} = C_2F_6 svorio dalis (t C_2F_6/t CF_4);

Terminu AEV/EN (anodinio efekto viršįtampis / esamas našumas) išreiškiamas vidutinis anodinio efekto viršįtampis [mV viršįtampis] atsižvelgiant į laiką ir esant vidutiniam esamam našumui [%].

Išmetamųjų teršalų faktorius. CF_4 išmetamųjų teršalų faktoriumi („viršįtampio koeficientas“ VĮK) išreiškiamas išmestas CF_4 kiekis [kg] vienai pagaminto aliuminio tonai / vienam viršįtampio milivoltui [mV]. C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktoriumi (svorio dalis D_{C2F6}) išreiškiamas išmetamas C_2F_6 kiekis [t] kaip išmesto CF_4 kiekio [t] proporcija.

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko IV priedo šio skirsnio 2 lentelėje nustatytus konkrečių technologijų išmetamųjų teršalų faktorius.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas naudoja nuolatiniu arba pertraukiamu matavimu nustatytus konkrečių įrenginių CF_4 [(kg CF_4/t Al)/(mV)] ir C_2F_6 [t C_2F_6/t CF_4] išmetamųjų teršalų faktorius. Nustatydamas šiuos išmetamųjų teršalų faktorius veiklos vykdytojas naudojasi naujausia 2006 m. TKKK gairių 4.4.2.4 skirsnio 3 pakopai skirtoje dalyje nurodytų rekomendacijų versija. Veiklos vykdytojas kiekvieną išmetamųjų teršalų faktorių nustato su ne didesne kaip ± 15 % neapibrėžtimi.

Veiklos vykdytojas išmetamųjų teršalų faktorius nustato bent kas trejus metus arba dažniau, jei to reikia dėl susijusių pakeitimų įrenginyje. Susiję pakeitimai apima anodinio efekto trukmės pasiskirstymo pasikeitimus, kontrolinio algoritmo, nuo kurio priklauso anodinio efekto tipų derinys, pasikeitimus arba anodinio efekto užbaigimo praktikos pobūdžio pasikeitimus.

2 lentelė. Konkrečių technologijų išmetamieji teršalų faktoriai, susiję su viršįtampio veiklos duomenimis

Technologija	CF_4 išmetamųjų teršalų faktorius [(kg CF_4/t Al)/mV]	C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktorius [t C_2F_6/t CF_4]
Tiekimas į vonių su termiškai apdorotais perforuotais anodais centrą (CWPB)	1,16	0,121
Sioderbergo vonia su vertikaliais strypais (VSS)	netaikoma	0,053

▼B

C) *Išmetamo $CO_{2(e)}$ kiekio nustatymas*

Veiklos vykdytojas išmestų CF_4 ir C_2F_6 $CO_{2(e)}$ ekvivalentą apskaičiuoja taikydamas VI priedo 3 skirsnio 6 lentelėje išvardytus visuotinio atšilimo potencialus:

išmetamų PFC kiekis [t $CO_{2(e)}$] = išmetamo CF_4 kiekis [t] * VAP_{CF4} + išmetamas C_2F_6 kiekis [t] * VAP_{C2F6}

9. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta cemento klinkerio gamyba**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: žaliavose esančio kalkakmenio kalcinavimą, tradicinį iškastinį degimo krosnių kurą, alternatyvų iškastinį krosnių kurą ir žaliavas, biomasės degimo krosnių kurą (biomasės atliekas), ne degimo krosnių kurą, kalkakmenio ir skalūnų organinės kilmės anglį bei išmetamųjų dujų plovimui naudojamas žaliavas.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį. Proceso metu iš žaliavinio mišinio sudedamųjų dalių išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal II priedo 4 skirsnį remiantis karbonatų kiekiu proceso žaliavoje (A apskaičiavimo metodas) arba pagaminto klinkerio kiekiu (B apskaičiavimo metodas). Karbonatai, į kuriuos privaloma atsižvelgti, yra bent $CaCO_3$, $MgCO_3$ ir $FeCO_3$.

Su dulkėmis, kurios šalinamos iš proceso, ir su žaliavose esančia organine anglimi susijęs išmetamas CO_2 kiekis yra pridedamas pagal IV priedo šio skirsnio C ir D poskirsnius.

A apskaičiavimo metodas pagal krosnies sąnaudas

Jeigu cemento degimo krosnių dulkės (CDKD) ir pašalinės dulkės palieka krosnies sistemą, veiklos vykdytojas susijusių žaliavų neturi laikyti proceso žaliavomis ir CDKD išmetamųjų ŠESD kiekius apskaičiuoti pagal C poskirsnį.

Jeigu žaliavinis mišinys nėra apibūdinamas, veiklos vykdytojas veiklos duomenims nustatytus neapibrėžties reikalavimus taiko atskirai kiekvienai anglies turinčiai krosnies žaliavai, siekdamas išvengti dvigubos apskaitos ir nepraleisdamas į procesą grąžinamų arba šalutinių medžiagų. Jeigu veiklos duomenys nustatomi atsižvelgiant į pagaminto klinkerio kiekį, grynąjį žaliavinio mišinio kiekį galima nustatyti remiantis konkrečiai vietai skirtu empiriškai nustatytu žaliavinio mišinio ir klinkerio santykiu. Šis santykis ne rečiau kaip kartą per metus iš naujo nustatomas taikant sektoriaus geriausios praktikos gaires.

B apskaičiavimo metodas grindžiamas pagaminto klinkerio kiekiu

Veiklos vykdytojas vienu iš toliau nurodytų būdų nustato veiklos duomenis, kurie atitinka ataskaitiniu laikotarpiu pagamintą klinkerio kiekį [t]:

a) tiesiogiai pasveria klinkerį;

▼B

b) remdamasis pristatytu cemento kiekiu ir atsižvelgdamas į išsiųstą klinkerio kiekį, gautą klinkerį ir klinkerio atsargų pokytį, nustatydamas medžiagos balansą pagal šią formulę:

pagamintas klinkeris [t] = ((pristatytas cementas [t] – cemento atsargų pokytis [t]) * klinkerio ir cemento santykis [t klinkerio/t cemento]) – (gautas klinkeris [t]) + (išsiųstas klinkeris [t]) – (klinkerio atsargų pokytis [t])

Veiklos vykdytojas cemento ir klinkerio santykį nustato atskirai skirtingiems cemento produktams pagal 32–35 straipsnius arba apskaičiuoja santykį atsižvelgdamas į pristatyto cemento kiekio, atsargų pokyčių ir visų į cementą dedamų medžiagų, įskaitant pašalines dulkes ir cemento degimo krosnių dulkes, skirtumą.

Nukrypstant nuo II priedo 4 skirsnio nuostatų, išmetamųjų dujų faktoriaus 1 pakopa apibrėžiama taip:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko 0,525 t CO_2/t klinkerio išmetamųjų teršalų faktorių.

C) *Su pašalinamomis dulkėmis susijusios išmetamosios ŠESD*

Veiklos vykdytojas sudeda CO_2 kiekius, kurie išsiskiria iš krosnies sistemą paliekančių pašalinių dujų ar cemento degimo krosnių dulkių (CDKD), ir pakoreguoja atsižvelgdamas į CDKD dalinio kalcinavimo santykį, apskaičiuotą kaip proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekis pagal 24 straipsnio 2 dalį. Nukrypstant nuo II priedo 4 skirsnio nuostatų, išmetamųjų dujų faktoriaus 1 ir 2 pakopos apibrėžiamos taip:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko 0,525 t CO_2/t dulkių išmetamųjų teršalų faktorių.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas bent kartą per metus nustato išmetamųjų teršalų faktorių (ITF) pagal 32–35 straipsnius ir naudodamas šią formulę:

$$\mathrm{ITF}_{CDKD} = \frac{\frac{ITF_{kli}}{1 + ITF_{kli}} * \text{ lygis}}{1 - \frac{ITF_{kli}}{1 + ITF_{kli}} * \text{ Ílygis}}$$

kur:

ITF_{CDKD} = iš dalies kalcinuotų cemento degimo krosnių dulkių išmetamųjų teršalų faktorius [t CO_2/t CDKD]

ITF_{kli} = konkretaus įrenginio klinkerio išmetamųjų teršalų faktorius [t CO_2/t klinkerio];

lygis = CDKD kalcinavimo laipsnis (išmestas CO_2, išreikštas kaip bendro karbonato kiekio CO_2 žaliaviniame mišinyje procentinė dalis).

3 pakopa išmetamųjų teršalų faktoriui netaikoma.

▼B

D) *Iš žaliaviniame mišinyje esančios nekarbonatinės anglies išsiskiriančios ŠESD*

Veiklos vykdytojas nustato iš nekarbonatinės anglies išsiskiriantį ŠESD kiekį (bent iš kalkakmenio, skalūnų ar pakaitinių žaliavų (pvz., lakiųjų pelenų), naudojamų krosnies žaliaviniame mišinyje) pagal 24 straipsnio 2 dalį.

Taikomos šios išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopos apibrėžtys:

1 pakopa. Nekarbonatinės anglies kiekis atitinkamoje žaliavoje įvertinamas pagal sektoriaus geriausios patirties gaires.

2 pakopa. Nekarbonatinės anglies kiekis atitinkamoje žaliavoje įvertinamas ne rečiau nei kartą per metus pagal 32–35 straipsnius.

Taikomos šios išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopos apibrėžtys:

1 pakopa. Naudojamas konversijos koeficientas, kurio vertė 1.

2 pakopa. Konversijos koeficientas apskaičiuojamas pagal sektoriaus geriausios patirties gaires.

10. **Kalkių gamyba arba dolomito ar magnezito kalcinavimas, kaip nurodyta Direktyvos 2003/87/EB I priede**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: žaliavose esančio kalkakmenio, dolomito ar magnezito kalcinavimą, įprastą iškastinį degimo krosnių kurą, alternatyvų iškastinį degimo krosnių kurą ir žaliavas, biomasės degimo krosnių kurą (biomasės atliekas) ir kitą kurą.

Jeigu degtos kalkės ir iš kalkakmenio išsiskyręs CO_2 valymo procesams naudojamos taip, kad apytiksliai toks pats CO_2 kiekis vėl sunaudojamas, karbonatų irimo ir minėto valymo proceso nebūtina atskirai įtraukti į įrenginio stebėsenos planą.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį. Proceso metu iš žaliavų išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal II priedo 4 skirsnį. Visada turi būti atsižvelgiama į kalcio ir magnio karbonatus. Jei reikia, atsižvelgiama ir į kitus žaliavoje esančius karbonatus ir organinę anglį.

Jeigu taikoma sąnaudomis grindžiama metodika, karbonatų kiekio vertės patikslinamos atsižvelgiant į drėgmės ir uolienų priemaišų kiekį medžiagoje. Jeigu gaminamas magnio oksidas, prireikus turi būti atsižvelgiama į kitus nei karbonatai magnio turinčius mineralus.

▼B

Turi būti vengiama praleidimų ir dvigubos apskaitos, susijusių su grąžintomis ar šalutinėmis medžiagomis. Taikant B metodą, prireikus kalkių degimo krosnies dulkės laikomos atskiru sukėlikliu.

Jeigu CO_2 naudojamas įrenginyje ar perduodamas į kitą įrenginį, kur iš jo gaminamas nusodinto kalcio karbonatas (NKK), tas CO_2 kiekis laikomas gaminančio įrenginio išmestu CO_2.

11. **Stiklo, stiklo pluošto ar mineralinės izoliavimo vatos gamyba kaip nurodyta Direktyvos 2003/87/EB I priede**

A) *Taikymo sritis*

Šio skirsnio nuostatas veiklos vykdytojas taip pat taiko tirpiojo stiklo ir akmens vatos gamybos įrenginiams.

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: žaliavose esančių šarminių ir žemės šarminių metalų karbonatų skilimą lydant žaliavą, įprastą iškastinį kurą, alternatyvų iškastinį kurą ir žaliavas, biomasės kurą (biomasės atliekas), kitą kurą, priedus, kurių sudėtyje yra anglies, įskaitant koksą, anglių dulkes ir grafitą, kaminų dujų sudeginimą ir kaminų dujų plovimą.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Degimo metu, įskaitant kaminų dujų plovimą, išsiskiriančių ŠESD kiekio ir iš proceso medžiagų, įskaitant koksą, grafitą ir anglių dulkes, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį. Proceso metu iš žaliavų išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal II priedo 4 skirsnį. Turi būti atsižvelgiama bent į šiuos karbonatus: $CaCO_3$, $MgCO_3$, Na_2CO_3, $NaHCO_3$, $BaCO_3$, Li_2CO_3, K_2CO_3, ir $SrCO_3$. Taikytinas tik A metodas.

Taikomos šios išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopų apibrėžtys:

1 pakopa. Taikomi VI priedo 2 skirsnyje išvardyti stechiometriniai koeficientai. Atitinkamų sunaudojamų žaliavų grynumas nustatomas pagal geriausią sektoriaus praktiką.

2 pakopa. Tam tikrų karbonatų kiekis kiekvienoje atitinkamoje žaliavoje nustatomas pagal 32–35 straipsnius.

Konversijos faktoriui taikoma tik 1 pakopa.

▼B

12. **Keramikos produktų gamyba, kaip nurodyta Direktyvos 2003/87/EB I priede**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: krosnių kurą, žaliavoje esančio kalkakmenio (dolomito) ir kitų karbonatų kalcinavimą, kalkakmenį ir kitus karbonatus oro teršalams mažinti bei kitoms kūryklų dujoms valyti, iškastinius ir (arba) biomasės priedus, naudojamus siekiant didesnio akytumo, įskaitant polistirolą, popieriaus gamybos liekanas ar pjuvenas, iškastines organines medžiagas molyje ir kitose žaliavose.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį. Proceso metu iš žaliavinio mišinio sudedamųjų dalių išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal II priedo 4 skirsnį. Keramikos produktams, pagamintiems iš valyto ar sintetinio molio, veiklos vykdytojas gali taikyti A metodą arba B metodą. Keramikos produktams, pagamintiems iš neapdoroto molio, jeigu naudojamas molis ar priedai, kuriuose yra didelis organinių medžiagų kiekis, veiklos vykdytojas taiko A metodą. Visada turi būti atsižvelgiama į kalcio karbonatus. Jei reikia, atsižvelgiama į kitus žaliavoje esančius karbonatus ir organinę anglį.

Nukrypstant nuo II priedo 4 skirsnio nuostatų, proceso metu išsiskiriančių ŠESD išmetamųjų teršalų faktoriams taikomos šios pakopų apibrėžtys:

A metodas (grindžiamas sąnaudomis)

1 pakopa. Apskaičiuojant išmetamųjų teršalų faktorių vietoje analizės rezultatų taikoma 0,2 tonos $CaCO_3$ konservatyvi vertė (atitinkanti 0,08794 tonos CO_2) sauso molio tonai.

2 pakopa. Kiekvieno sukėliklio išmetamųjų teršalų faktorius nustatomas ir atnaujinamas bent kartą per metus šiuo tikslu naudojant sektoriaus geriausią patirtį, atitinkančią konkrečias vietos sąlygas ir įrenginyje naudojamą produktų mišinį.

3 pakopa. Atitinkamų žaliavų sudėtis nustatoma pagal 32–35 straipsnius.

B metodas (grindžiamas išeiga)

1 pakopa. Apskaičiuojant išmetamųjų teršalų faktorių vietoje analizės rezultatų taikoma 0,123 tonos CaO konservatyvi vertė (atitinkanti 0,09642 tonos CO_2) produkto tonai.

▼B

2 pakopa. Išmetamųjų teršalų faktorius nustatomas ir atnaujinamas ne rečiau kaip kartą per metus taikant geriausią sektoriaus praktiką, atitinkančią konkrečias vietos sąlygas bei įrenginyje naudojamą produktų mišinį.

3 pakopa. Atitinkamų produktų sudėtis nustatoma pagal 32–35 straipsnius.

Nukrypstant nuo šio priedo 1 skirsnio nuostatų, plaunant kaminų dujas išmetamųjų teršalų faktoriui taikoma ši pakopa:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko $CaCO_3$ stechiometrinį koeficientą, kaip nurodyta VI priedo 2 skirsnyje.

Dujų plovimui netaikoma nei jokia kita pakopa, nei konversijos koeficientas. Panaudotas kalkakmenis, kuris tame pačiame įrenginyje perdirbamas kaip žaliava, neturi būti apskaitomas du kartus.

13. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta gipso produktų ir gipso kartoninių plokščių gamyba**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent CO_2 kiekius, kurie išmetami vykdant visų tipų degimo veiklą.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį.

14. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta plaušienos ir popieriaus gamyba**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: katilus, dujų turbinas ir kitus deginimo įrenginius, kuriuose gaminamas garas ar elektra, išgavimo katilus ir kitus įrenginius, kūrenamus sunaudotomis celiuliozės perdirbimo nuoviromis, atliekų deginimo krosnis, kalkių degimo krosnis ir kalcinavimo įrenginius, išmetamųjų dujų plovimą ir kuru kūrenamas džiovyklas (pvz., infraraudonųjų spindulių džiovyklas).

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Degimo procesų metu, įskaitant kaminų dujų plovimą, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį.

Proceso metu iš žaliavų, kurios naudojamos kaip sudėtinės pradinės cheminės medžiagos, įskaitant bent klintis ir natrio karbonatą, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsena vykdoma taikant A metodą pagal II priedo 4 skirsnį. CO_2 kiekis, išsiskiriantis išgaunant kalkių defekatą celiuliozės gamyboje, laikomas iš perdirbtos biomasės išsiskyrusiu CO_2. Laikoma, kad tik tas CO_2 kiekis, kuris proporcingas sudėtinių pradinių cheminių medžiagų sąnaudoms, yra deginant iškastinį kurą išskiriantis CO_2.

▼B

Jeigu CO_2 naudojamas įrenginyje ar perduodamas į kitą įrenginį, kur iš jo gaminamas nusodinto kalcio karbonatas (NKK), tas CO_2 kiekis laikomas gaminančiojo įrenginio išmestu CO_2.

Iš sudėtinių pradinių cheminių medžiagų išsiskiriančių ŠESD išmetamųjų teršalų faktoriui taikomos šios pakopų apibrėžtys:

1 pakopa. Taikomi VI priedo 2 skirsnyje išvardyti stechiometriniai koeficientai. Atitinkamų sunaudojamų žaliavų grynumas nustatomas pagal geriausią sektoriaus praktiką. Gautos vertės perskaičiuojamos pagal naudojamų karbonatinių medžiagų drėgnumą ir uolienų priemaišų kiekį.

2 pakopa. Atitinkamų karbonatų kiekis kiekvienoje atitinkamoje žaliavoje nustatomas pagal 32–35 straipsnius.

Konversijos faktoriui taikoma tik 1 pakopa.

15. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta suodžių gamyba**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną kaip CO_2 išmetimo šaltinius įtraukia bent degimo procesams naudojamą visų rūšių kurą ir tą kurą, kuris naudojamas kaip proceso medžiaga.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Gaminant suodžius išmetamų ŠESD kiekio stebėseną galima vykdyti kaip degimo proceso, įskaitant kaminų dujų plovimą, stebėseną pagal šio priedo 1 skirsnio nuostatas, arba taikant masės balanso metodiką pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį.

16. **Į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtrauktos azoto rūgšties, adipo rūgšties, kaprolaktamo, glioksalio ir glioksilo rūgšties gamybos metu išmetamo azoto suboksido (N_2O) kiekio nustatymas**

A) *Taikymo sritis*

Kiekvienas veiklos vykdytojas, vykdantis bet kokią veiklą, kurią vykdant išmetamas N_2O, į stebėseną įtraukia visus šaltinius, iš kurių išmetamas N_2O vykstant gamybos procesams, įskaitant tuo atveju, jeigu gamybos metu išmestas N_2O perleidžiamas per bet kokią išmetamųjų teršalų kiekį mažinančią įrangą. Tai apima:

a) azoto rūgšties gamybą, kurios metu kataliziškai oksiduojant amoniaką išmetamas N_2O ir (arba) iš NO_x/N_2O teršalų mažinimo įrenginių išmetamas N_2O;

b) adipo rūgšties gamybą, kurios metu išmetamas N_2O, įskaitant tą N_2O, kuris išsiskiria vykstant oksidacijos reakcijai, bet kuriam tiesioginiam dujų išleidimo procesui ir (arba) naudojant bet kurią išmetamųjų teršalų kontrolės įrangą;

▼B

c) glioksalio ir glioksilo rūgšties gamybą, kurios metu išmetamas N_2O, įskaitant tą N_2O, kuris išsiskiria proceso metu vykstant įvairioms reakcijoms, bet kuriam tiesioginiam dujų išleidimo procesui ir (arba) naudojant bet kurią išmetamųjų teršalų kontrolės įrangą;

d) kaprolaktamo gamybą, kurios metu išmetamas N_2O, įskaitant tą N_2O, kuris išsiskiria proceso metu vykstant įvairioms reakcijoms, bet kuriam tiesioginiam dujų išleidimo procesui ir (arba) naudojant bet kurią išmetamųjų teršalų kontrolės įrangą.

Šios nuostatos netaikomos jokiam kurą deginant išmetamam N_2O.

B) *Išmetamo N_2O kiekio nustatymas*

B.1. Metinis išmetamas N_2O kiekis

Stebėdamas gaminant azoto rūgštį išmetamą N_2O kiekį veiklos vykdytojas taiko nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo metodą. Veiklos vykdytojas gaminant adipo rūgštį, kaprolaktamą, glioksalį ir glioksilo rūgštį išmetamo N_2O kiekio stebėseną vykdo naudodamas matavimu grindžiamą metodiką, jeigu naudojama išmetamųjų teršalų mažinimo įranga, ir apskaičiavimu grindžiamą metodiką (grindžiamą masės balanso metodu), jeigu vykdoma atsitiktinai išmetamo valymo įranga neapdoroto N_2O stebėsena.

Veiklos vykdytojas kiekvieno taršos šaltinio, kuriam taikomas nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo metodas, bendrą metinį išmetamųjų ŠESD kiekį laiko visų valandinių išmestų ŠESD kiekių suma pagal šią formulę:

$$\text{Išmestas } N_2O \text{ kiekis}_{\text{metinis}}\ [t] = \Sigma\ [N_2O \text{ konc}_{\text{valandinis}}\ [mg/Nm^3] * \text{kaminų dujų debitas}_{\text{valandinis}}\ [Nm^3/h]]\ *\ 10^{-9}$$

kur:

Išmestas N_2O kiekis$_{\text{metinis}}$ = bendras metinis iš taršos šaltinio išmestas N_2O kiekis tonomis

N_2Okonc$_{\text{valandinis}}$ = įrenginiui veikiant išmatuota valandinė išmetamų kaminų dujų debito N_2O mg/Nm^3 koncentracija

Kaminų dujų debitas = kiekvienos valandinės koncentracijos vertės išmetamų kaminų dujų debitas (Nm^3/h)

B.2. Valandinis išmetamas N_2O kiekis

Veiklos vykdytojas kiekvieno taršos šaltinio, kuriam taikomas nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo metodas, metinį vidutinį valandinį išmetamo N_2O kiekį apskaičiuoja pagal šią lygtį:

$$\text{Išmestas } N_2O \text{ kiekis}_{\text{vid valandinis}}[kg/h] = \frac{\sum \left(\begin{array}{c} N_2O \text{ konc}_{\text{valandinė}}[mg/Nm^3] \ * \ \text{kaminų dujų} \\ \text{debitas}[Nm^3/h] \ * \ 10^{-6} \end{array} \right)}{\text{veikimo valandos}[h]}$$

kur:

Išmestas N_2O kiekis$_{\text{vid valandinis}}$ = metinis vidutinis valandinis iš taršos šaltinio išmetamo N_2O kiekis (kg/h);

N_2O konc$_{\text{valandinė}}$ = vykdant veiklą išmatuota valandinė išmetamų kaminų dujų debito N_2O koncentracija (mg/Nm^3);

Kaminų dujų debitas = kiekvienos valandinės koncentracijos vertės išmetamų kaminų dujų debitas (Nm^3/h).

▼B

Veiklos vykdytojas valandines N_2O koncentracijas [mg/Nm^3] kiekvieno taršos šaltinio kaminų dujose nustato reprezentatyviuose taškuose taikydamas matavimu grindžiamą metodiką po to, kai šios dujos apdorojamos NO_x/N_2O šalinimo įranga (jeigu ji taikoma). Veiklos vykdytojas turi taikyti metodikas, tinkamas išmatuoti iš visų taršos šaltinių išmetamo N_2O koncentracijas, jeigu naudojama išmetamųjų teršalų kiekį mažinanti įranga ir tuo atveju, kai ji nenaudojama. Jeigu šiais laikotarpiais padidėja neapibrėžtys, veiklos vykdytojas atsižvelgia į jas neapibrėžties vertinime.

Veiklos vykdytojas visus matavimus prireikus patikslina naudodamas sausų dujų vertę ir nuolat juos pateikia ataskaitose.

B.3. Kaminų dujų debito nustatymas

Veiklos vykdytojas šio reglamento 43 straipsnio 5 dalyje nurodytus kaminų dujų debito stebėsenos metodus naudoja kaminų dujų debito N_2O kiekiui nustatyti. Gamindamas azoto rūgštį veiklos vykdytojas taiko 43 straipsnio 5 dalies a punkte nurodytą metodą, nebent jo techniškai neįmanoma taikyti. Tokiu atveju, gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, veiklos vykdytojas taiko alternatyvų metodą, įskaitant pagal masės balanso metodiką, grindžiamą reikšminiais parametrais (pvz., procesui naudojamo amoniako kiekiu), arba srautą išmatuoja taikydamas nuolatinio išmetamųjų ŠESD srauto matavimo sistemą.

Kaminų dujų debitas apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$V_{\text{kaminų dujų debitas}}\ [Nm^3/h] = V_{oro} * (1 - O_{2,\ oro})/(1 - O_{2,\ \text{kaminų dujų}})$$

kur:

V_{oro} = bendras oro srautas Nm^3/h įprastomis sąlygomis;

$O_{2,\ oro}$ = O_2 tūrio dalis sausame ore [= 0,2095];

$O_{2,\ \text{kaminų dujų}}$ = O_2 tūrio dalis kaminų dujose.

V_{oro} apskaičiuojamas sudėjus visų oro srautų, patenkančių į azoto rūgšties gamybos vienetą, vertes.

Jeigu stebėsenos plane nenurodyta kitaip, veiklos vykdytojas taiko šią formulę:

$$V_{oro} = V_{pirm} + V_{antrin} + V_{sandar}$$

kur:

V_{pirm} = pirminis tiekiamo oro srautas (Nm^3/h) įprastomis sąlygomis;

V_{antr} = antrinis tiekiamo oro srautas (Nm^3/h) įprastomis sąlygomis;

V_{sandar} = tiekiamas sandarinimo oro srautas (Nm^3/h) įprastomis sąlygomis.

Veiklos vykdytojas V_{pirm} nustato nuolat matuodamas srautą prieš srautui susimaišant su amoniaku. Veiklos vykdytojas V_{antrin} nustato nuolat matuodamas srautą, pvz., prieš srautui patenkant į šilumos atgavimo įrenginį. V_{sandar} veiklos vykdytojas laiko išvalytą oro srautą, susijusį su azoto rūgšties gamyba.

▼B

Jeigu visos tiekiamo oro srovės sudaro mažiau nei 2,5 % bendro oro srauto, kompetentinga institucija gali leisti oro srautą įvertinti taikant oro srauto tūrio įvertinimo metodus, kuriuos veiklos vykdytojas pasiūlo remdamasis geriausia sektoriaus patirtimi.

Veiklos vykdytojas pateikia normaliomis įrenginio eksploatavimo sąlygomis atliktus matavimus, kuriais įrodoma, kad išmatuotas kaminų dujų debitas pakankamai vienalytis, kad būtų galima taikyti siūlomą matavimo metodą. Jeigu šiais matavimais patvirtinama, kad dujų debitas nėra vienalytis, veiklos vykdytojas atsižvelgia į šį faktą pasirinkdamas tinkamus stebėsenos metodus ir apskaičiuodamas išmesto N_2O kiekio neapibrėžtį.

Veiklos vykdytojas visus matavimus patikslina naudodamas sausųjų dujų vertę ir nuolat juos pateikia ataskaitose.

B.4. Deguonies (O_2) koncentracijos

Veiklos vykdytojas išmatuoja deguonies koncentraciją kaminų dujų debite, jei to reikia kaminų dujų debitui apskaičiuoti pagal IV priedo šio skirsnio B.3 poskirsnį. Matuodamas veiklos vykdytojas laikosi 41 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų koncentracijos matavimo reikalavimų. Nustatydamas išmetamo N_2O kiekio neapibrėžtį veiklos vykdytojas atsižvelgia į O_2 koncentracijos matavimų neapibrėžtį.

Veiklos vykdytojas visus matavimus prireikus patikslina naudodamas sausų dujų vertę ir nuolat juos pateikia ataskaitose.

B.5. Išmetamo N_2O kiekio apskaičiavimas

Jeigu gaminant adipo rūgštį, kaprolaktamą, glioksalį ir glioksilo rūgštį tam tikrais periodais išmetami valymo įranga neapdoroto N_2O kiekiai (įskaitant valymo įranga neapdorotus teršalus, išmetamus saugumo tikslais išleidžiant dujas ir (arba) tais atvejais, jeigu sugenda teršalų apdorojimo įrenginys) ir jeigu nuolatinis išmetamo N_2O kiekio stebėjimas techniškai neįmanomas, veiklos vykdytojas gali išmetamą N_2O kiekį apskaičiuoti taikydamas masės balanso metodiką, jei tą konkrečią metodiką patvirtina kompetentinga institucija. Šiuo tikslu bendroji neapibrėžtis turi būti panaši į tą rezultatą, kuris gaunamas taikant 41 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus pakopų reikalavimus. Veiklos vykdytojas skaičiavimo metodą grindžia teršalų išmetimo proceso metu vykstant cheminei reakcijai išsiskiriančio N_2O didžiausiu galimu kiekiu.

Nustatydamas taršos šaltinio metinę vidutinę valandinę neapibrėžtį veiklos vykdytojas atsižvelgia į bet kurio tam tikro taršos šaltinio apskaičiuoto teršalų kiekio neapibrėžtį.

B.6. Su konkrečia veikla susijusios gamybos apimties nustatymas

Gamybos apimtis apskaičiuojama remiantis kasdienės gamybos ataskaitomis ir eksploatavimo valandų skaičiumi.

▼B

B.7. Ėminių ėmimo dažnumas

Pagal 44 straipsnį apskaičiuojami šie galiojantys valandiniai vidurkiai ar trumpesnių ataskaitinių laikotarpių vidurkiai:

a) N_2O koncentracija kaminų dujose;

b) bendras kaminų dujų srautas, jei reikia ir jei jis matuojamas tiesiogiai;

c) visi dujų debitai ir deguonies koncentracijos, kurių reikia bendram kaminų dujų debitui nustatyti netiesioginiu būdu.

C) *Metinio CO_2 ekvivalento ($CO_{2(e)}$) nustatymas*

Veiklos vykdytojas bendrą metinį iš visų taršos šaltinių išmetamą N_2O kiekį (matuojamas tonomis tūkstantųjų tikslumu) paverčia metiniu $CO_{2(e)}$ išmetamųjų teršalų kiekiu (vertė suapvalinama iki tonų) naudodamas VI priedo 3 skirsnyje pateiktas visuotinio atšilimo potencialo (VAP) vertes ir šią formulę:

$$CO_{2(e)}\ [t] = N_2O_{metinis}[t] * VAP_{N2O}$$

Bendras metinis iš visų taršos šaltinių išmetamo $CO_{2(e)}$ kiekis bei visi iš kitų taršos šaltinių (jeigu jie nurodyti leidime išmesti ŠESD) tiesiogiai išmetami CO_2 kiekiai pridedami prie bendro metinio iš įrenginio išmetamo CO_2 kiekio ir naudojami teikiant ataskaitas bei atsisakant apyvartinių taršos leidimų.

Bendras metinis N_2O išmetamųjų teršalų kiekis ataskaitose nurodomas tonomis tūkstantųjų tikslumu ir suapvalintomis $CO_{2(e)}$ tonomis.

17. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta amoniako gamyba**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: kuro deginimas siekiant tiekti šilumą riformingui arba dalinei oksidacijai, kuras, naudojamas kaip proceso žaliava gaminant amoniaką (riformingas ar dalinė oksidacija), kuras, naudojamas kitiems degimo procesams, įskaitant karšto vandens ar garo ruošimą.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Degimo procesų metu išsiskiriančių ir iš kuro, kuris naudojamas kaip proceso žaliava, išsiskiriančių ŠESD stebėsena vykdoma taikant standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį.

Jeigu gaminant amoniaką išsiskyręs CO_2 naudojamas kaip karbamido ar kitų cheminių medžiagų gamybos žaliava arba jeigu jis iš įrenginio perduodamas, kad būtų naudojamas bet kuria kita į 49 straipsnio 1 dalį neįtraukta paskirtimi, atitinkamas CO_2 kiekis laikomas išmestu iš to įrenginio, kuriame jis susidarė.

▼B

18. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta biriųjų organinių cheminių medžiagų gamyba**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: krekingą (katalizinį ir nekatalizinį), riformingą, dalinę ar visišką oksidaciją, panašius procesus, kuriems vykstant CO_2 išmetamas iš anglies, esančios žaliavose, kurių pagrindas angliavandeniliai, išmetamųjų dujų ir fakelų deginimą bei kuro deginimą vykdant kitus deginimo procesus.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Jeigu biriųjų organinių cheminių medžiagų gamyba techniškai yra integruota naftos perdirbimo įmonėje, tokio įrenginio veiklos vykdytojas taiko atitinkamas šio priedo 2 skirsnio nuostatas.

Nepaisydamas pirmos pastraipos, veiklos vykdytojas degimo procesų metu išmetamų ŠESD kiekio stebėseną, jeigu naudojamas kuras nėra susijęs su biriųjų organinių cheminių medžiagų gamybos reakcijomis ir jeigu jis nėra gautas vykstant šioms cheminėms reakcijoms, vykdo naudodamas standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį. Visais kitais atvejais veiklos vykdytojas gali pasirinkti gaminant biriąsias chemines medžiagas išmetamų ŠESD stebėseną vykdyti taikydamas balanso metodiką pagal 25 straipsnį arba standartinę metodiką pagal 24 straipsnį. Jeigu veiklos vykdytojas naudoja standartinę metodiką, jis kompetentingai institucijai pateikia įrodymus, kad pasirinkta metodika apima visas susijusias išmetamas ŠESD, kurioms taip pat būtų taikoma masės balanso metodika.

Nustatant anglies kiekį pagal 1 pakopos reikalavimus, taikomi VI priedo 5 lentelėje išvardyti pamatiniai išmetamųjų teršalų faktoriai. Anglies kiekį VI priedo 5 lentelėje ar kituose šio reglamento skirsniuose neišvardytose cheminėse medžiagose veiklos vykdytojas apskaičiuoja pagal stechiometrinį anglies kiekį grynoje medžiagoje ir cheminės medžiagos koncentraciją sąnaudų ir išeigos srautuose.

19. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta vandenilio ir sintezės dujų gamyba**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į ŠESD stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: vandenilio ar sintezės dujų gamybos procesui naudojamą kurą (riformingas arba dalinė oksidacija) ir kitiems degimo procesams, įskaitant karšto vandens ar garo ruošimą, naudojamą kurą. Pagamintos sintezės dujos pagal masės balanso metodiką laikomos sukėlikliu.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Vykdant degimo procesų metu išsiskiriančių ir iš kuro, kuris gaminant vandenilį naudojamas kaip proceso žaliava, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną taikoma standartinė metodika pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį.

Vykdant ŠESD, kurios išmetamos gaminant sintezės dujas, kiekio stebėseną taikoma masės balanso metodika pagal 25 straipsnį. Atskirų degimo procesų metu išsiskiriančias ŠESD veiklos vykdytojas gali pasirinkti įtraukti į masės balansą arba bent daliai sukėliklių taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį siekdamas užtikrinti, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

▼B

Jeigu vandenilis ir sintezės dujos gaminami tame pačiame įrenginyje, veiklos vykdytojas išmestą CO_2 kiekį apskaičiuoja vandeniliui ir sintezės dujoms taikydamas skirtingus metodus, kaip nurodyta šio poskirsnio pirmose dviejose pastraipose, arba apskaičiuodamas vieną bendrą masės balansą.

20. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta natrio karbonato ir natrio vandenilio karbonato gamyba**

A) *Taikymo sritis*

Natrio karbonato ir natrio vandenilio karbonato gamybos įrenginių CO_2 taršos šaltiniai ir sukėlikliai apima šiuos dalykus:

a) degimo procesams naudojamą kurą, įskaitant kurą, naudojamą siekiant gauti karštą vandenį arba garus;

b) žaliavas, įskaitant kalcinuojant kalkakmenį išleidžiamas dujas, kurios nenaudojamos saturavimui;

c) išmetamąsias dujas, susidarančias po saturavimo atliekamo plovimo arba filtravimo metu, kurios nenaudojamos saturavimui.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Vykdydamas gaminant natrio karbonatą ir natrio vandenilio karbonatą išmetamų ŠESD kiekio stebėseną veiklos vykdytojas taiko masės balansą pagal 25 straipsnį. Degimo procesų metu išsiskiriančias ŠESD veiklos vykdytojas gali pasirinkti įtraukti į masės balansą arba bent daliai sukėliklių taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį siekdamas užtikrinti, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

Jeigu gaminant natrio karbonatą išsiskyręs CO_2 naudojamas gaminant natrio vandenilio karbonatą, iš natrio karbonato išsiskyręs CO_2, kuris naudojamas gaminant natrio vandenilio karbonatą, laikomas išmestu iš įrenginio, kuriame susidarė.

21. **Vykdant CO_2 surinkimo veiklą, kuria CO_2 siekiama transportuoti į Direktyva 2009/31/EB leidžiamą geologinio saugojimo vietą ir joje saugoti, išsiskiriančių ŠESD kiekio nustatymas**

A) *Taikymo sritis*

CO_2 renkamas tam skirtame atskirame įrenginyje, į kurį perduodamas CO_2 iš vieno ar daugiau kitų įrenginių, arba jis renkamas tame pačiame įrenginyje, kuriame vykdoma veikla, dėl kurios išmetamas CO_2, ir kuriam taikomas tas pats leidimas išmesti ŠESD. Visos įrenginio, susijusio su CO_2 surinkimu, tarpiniu laikymu, perdavimu į CO_2 vamzdynų tinklą arba CO_2 ŠESD geologinio saugojimo vietą, dalys įtraukiamos į leidimą išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas. Jeigu įrenginyje vykdoma kita veikla, kuriai taikoma Direktyva 2003/87/EB, ją vykdant išmestų ŠESD kiekio stebėsena vykdoma pagal atitinkamus šio priedo skirsnius.

CO_2 surinkimo veiklą vykdantis veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius:

a) CO_2 surinkimo įrenginiams perduotas CO_2;

▼B

b) su CO_2 surinkimu susijusi įrenginyje vykdoma deginimo ir kita susijusi veikla įskaitant kuro ir žaliavų naudojimą.

B) *Perduoto ir išmesto CO_2 kiekio nustatymas*

B.1. Kiekybinis įrenginio lygio nustatymas

Kiekvienas veiklos vykdytojas ŠESD kiekį apskaičiuoja, atsižvelgdamas į CO_2 kiekį, kuris gali būti išmetamas vykdant visus atitinkamus procesus įrenginyje, ir į surinktą bei į vamzdynų tinklą perduotą CO_2 kiekį pagal šią formulę:

$$Išm_{surink.įrenginio} = CO_{2perduotas} + Išm_{be\ surinkimo} - CO_{2saugomas}$$

kur:

$Išm_{surink.įrenginio}$ = bendras surinkimo įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekis;

$CO_{2perduotas}$ = į surinkimo įrenginį perduotas CO_2 kiekis, kuris nustatomas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį;

$Išm_{be\ surinkimo}$ = ŠESD kiekis, kuris būtų išmestas iš įrenginio, jei CO_2 nebūtų surinktas, t. y. visų vykdant visų kitų rūšių veiklą įrenginyje išmestų ŠESD kiekių, nustatytų vykdant stebėseną pagal atitinkamus IV priedo skirsnius, suma;

$CO_{2saugomas}$ = į vamzdynų tinklą ar saugojimo vietą perduotas CO_2 kiekis, nustatytas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį.

Tais atvejais, kai CO_2 surenkamas tame pačiame įrenginyje, kuriame jis išmetamas, veiklos vykdytojas dydžiui $CO_{2perduotas}$ naudoja vertę 0.

Jeigu surinkimo įrenginys yra atskiras, veiklos vykdytojas laiko, kad $Išm_{be\ surinkimo}$ atitinka tą ŠESD kiekį, kuris išmetamas iš kitų šaltinių nei CO_2 perdavimas į surinkimo įrenginį. Veiklos vykdytojas tokių išmetamųjų ŠESD kiekį nustato pagal šio reglamento nuostatas.

Jeigu CO_2 rinkimo įrenginys yra atskiras, įrenginio, kuris CO_2 perduoda surinkimo įrenginiui, veiklos vykdytojas iš savo įrenginio išmestų ŠESD kiekio atima $CO_{2perduotas}$ kiekį pagal 49 straipsnio nuostatas.

B.2. Perduoto CO_2 kiekio nustatymas

Kiekvienas veiklos vykdytojas iš surinkimo įrenginio perduotą CO_2 kiekį ir į šį įrenginį perduotą CO_2 kiekį nustato pagal 49 straipsnį taikydamas matavimu grindžiamas metodikas pagal 40–46 straipsnius.

Tik tuo atveju, jei įrenginio, iš kurio CO_2 perduodamas į surinkimo įrenginį, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai tinkamai įrodo, kad į surinkimo įrenginį perduodamas visas CO_2 ir bent lygiaverčiu tikslumu, kompetentinga institucija gali tam veiklos vykdytojui leisti perduoto CO_2 kiekį ($CO_{2perduotas}$) nustatyti skaičiavimu grindžiama metodika pagal 24 arba 25 straipsnį, t. y. nereikalauti naudoti matavimu grindžiamas metodikas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį.

▼B

22. **Vamzdynu perduodant CO_2 į geologinę saugyklą, kurią leidžiama naudoti Direktyva 2009/31/EB, išsiskiriančių ŠESD kiekio nustatymas**

A) *Taikymo sritis*

Transportuojant CO_2 vamzdynais, įskaitant visus su vamzdynų tinklu funkciškai susijusius įrenginius, tokius kaip slėginės ir šildytuvai, išmetamo CO_2 kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo ribos nustatomos vamzdynų tinklo leidime išmesti ŠESD. Kiekviename vamzdynų tinkle turi būti bent vienas pradinis ir vienas galinis taškas; abu jie turi būti sujungti su kitais įrenginiais, kuriuose vykdoma vienos ar daugiau čia paminėtų rūšių veikla: CO_2 surinkimas, transportavimas arba geologinis saugojimas. Pradinis ir galinis taškas gali būti prie vamzdynų tinklo išsišakojimo (į dvi dalis) ar valstybių pasienyje. Leidime išmesti ŠESD nurodomas pradinis bei galinis taškas ir įrenginiai, su kuriais jie sujungti.

Kiekvienas veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: degimo ir kitus procesus įrenginiuose, kurie funkciškai susiję su vamzdynų tinklu, įskaitant slėgines; iš vamzdynų tinklo nevaldomai išmetamos ŠESD; iš vamzdynų tinklo apgalvotai išleidžiamos ŠESD ir vamzdynų tinkle įvykus nuotėkiui išmetamos ŠESD.

B) *Kiekybinio CO_2 įvertinimo metodikos*

Vamzdynų tinklų veiklos vykdytojas išmestą ŠESD kiekį nustato taikydamas vieną iš šių metodų:

a) A metodą (visų sąnaudų ir išeigos srautų bendrasis masės balansas), išdėstytą B.1 poskirsnyje;

b) B metodą (atskirų sukėliklių stebėsena), išdėstytą B.2 poskirsnyje.

Rinkdamasis, kurį metodą (A ar B) taikyti, veiklos vykdytojas, teikdamas leidimo išmesti ŠESD ir stebėsenos plano patvirtinimo prašymą, kompetentingai institucijai įrodo, kad, remiantis geriausiais esamais metodais ir žiniomis, pasirinktąja metodika bus gauti patikimesni rezultatai, t. y. bendras ŠESD kiekis bus nustatytas su mažesne neapibrėžtimi ir nepatiriant nepagrįstai didelių išlaidų. Jei veiklos vykdytojas pasirenka B metodą, jis kompetentingai institucijai tinkamai įrodo, kad bendras metinis iš veiklos vykdytojo vamzdynų tinklo išmetamų ŠESD kiekis bus apskaičiuotas su ne didesne kaip 7,5 % neapibrėžtimi.

B metodą naudojantis veiklos vykdytojas iš kito įrenginio, turinčio leidimą pagal Direktyvą 2003/87/EB, gauto CO_2 kiekio neprideda prie savo apskaičiuoto išmetamųjų ŠESD lygio ir iš savo apskaičiuoto išmetamųjų ŠESD lygio neatima jokio CO_2 kiekio, perduoto į kitą įrenginį, turintį leidimą pagal Direktyvą 2003/87/EB.

Kiekvienas vamzdynų tinklo veiklos vykdytojas bent kartą per metus naudodamas A metodą patvirtina B metodu nustatytų rezultatų patikimumą. Naudodamas A metodą tokiam patvirtinimui atlikti, veiklos vykdytojas gali taikyti žemesnes pakopas.

▼B

B.1) A metodas

Kiekvienas veiklos vykdytojas išmetamųjų ŠESD kiekį nustato pagal tokią formulę:

$$\text{ŠESD kiekis}[t\ CO_2] = K_{\text{sava veikla}} + \sum_i Perd_{Į,i} - \sum_i Perd_{IŠ,j}$$

kur:

ŠESD kiekis = bendras iš vamzdynų tinklo išmestas CO_2 kiekis [t CO_2];

$K_{\text{sava veikla}}$ = vykdant su vamzdynų tinklu susijusią veiklą išmetamo CO_2 kiekis, t. y. ne transportuojant išmestas CO_2 kiekis, bet įskaitant ŠESD, išmestas deginant kurą slėginėse, kurių kiekis nustatomas pagal atitinkamus IV priedo skirsnius;

$Perd_{Į,i}$ = CO_2 kiekis, perduotas į vamzdynų tinklą pradiniame taške *i*, nustatytas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį;

$Perd_{IŠ,j}$ = CO_2 kiekis, perduotas iš vamzdynų tinklo galiniame taške *j*, nustatytas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį.

B.2) B metodas

Kiekvienas veiklos vykdytojas išmetamųjų ŠESD kiekį nustato atsižvelgdamas į visus su ŠESD išmetimu susijusius procesus įrenginyje ir į surinktą bei į perdavimo įrenginį perduotą CO_2 kiekį pagal šią formulę:

$$\text{ŠESD kiekis } [t\ CO_2] = CO_{2\ \text{nevaldomas}} + CO_{2\ \text{apgalvotas}} + CO_{2\ \text{nuotėkio}} + CO_{2\ \text{įrenginių}}$$

kur:

ŠESD kiekis = bendras iš vamzdynų tinklo išmestas CO_2 kiekis [t CO_2];

$CO_{2\ \text{nevaldomas}}$ = iš vamzdynų tinklo, kuriuo transportuojamas CO_2, išmestas nevaldomojo CO_2 kiekis [t CO_2], įskaitant per sandariklius, vožtuvus, tarpines kompresorių stotis ir tarpinius saugojimo įrenginius prasiskverbusį CO_2;

$CO_{2\ \text{apgalvotas}}$ = iš vamzdynų tinklo, kuriuo transportuojamas CO_2, apgalvotai išleistas CO_2 kiekis [t CO_2];

$CO_{2\ \text{nuotėkio}}$ = vamzdynų tinklu perduodant CO_2 dėl vienos ar daugiau šio tinklo sudedamųjų dalių gedimo išmesto CO_2 kiekis [t CO_2];

$CO_{2\ \text{įrenginių}}$ = CO_2, išmetamo vykstant degimo procesams, funkciškai susijusiems su CO_2 perdavimu vamzdynais vamzdynų tinkle, kiekis [t CO_2], nustatomas pagal IV priedo atitinkamų skirsnių nuostatas.

B.2.1. Iš vamzdynų tinklo nevaldomai išmestų ŠESD kiekis

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia iš šių tipų įrangos nevaldomai išmestas ŠESD:

a) sandariklių;

b) matavimo prietaisų;

c) vožtuvų;

d) tarpinių kompresorių stočių;

e) tarpinių saugojimo įrenginių.

▼B

Eksploatacijos pradžioje ir vėliausiai pirmų ataskaitinių metų, kuriais vamzdynų tinklas eksploatuojamas, pabaigoje veiklos vykdytojas nustato kiekvieno įrenginio ir atvejo, kai gali būti nevaldomai išmetamos ŠESD, vidutinius išmetamųjų teršalų faktorius *ITF* (išreiškiamus CO_2 g per laiko vienetą). Atsižvelgdamas į geriausias esamas technologijas ir žinias veiklos vykdytojas šiuos faktorius persvarsto bent kas 5 metus.

Veiklos vykdytojas nevaldomai išmestą ŠESD kiekį apskaičiuoja kiekvienos kategorijos įrenginių skaičių daugindamas iš išmetamųjų teršalų faktoriaus ir sudėdamas kiekvienos kategorijos rezultatus, kaip parodyta toliau pateiktoje lygtyje:

$$\text{Nevaldomos ŠESD } [tCO_2] = \left(\sum_{\text{Kategorija}} ITF[gCO_2/atvejis] * \text{atvejų skaičius}\right)/1\,000\,000$$

Atvejų skaičius yra konkrečios kategorijos įrengimų skaičius, padaugintas iš laiko vienetų per metus skaičiaus.

B.2.2. Dėl nuotėkio išmetamas ŠESD kiekis

Vamzdynų tinklo veiklos vykdytojas pateikia tinklo vientisumo įrodymą pasitelkdamas reprezentatyviuosius (erdvės ir laiko) temperatūros ir slėgio duomenis. Jei duomenys rodo, kad įvyko nuotėkis, veiklos vykdytojas apskaičiuoja nutekėjusio CO_2 kiekį pagal tinkamą stebėsenos plane dokumentuotą metodiką, pagrįstą sektoriaus geriausios patirties gairėmis, be kita ko, pasinaudodamas skirtumu, gautu palyginus temperatūros ir slėgio duomenis su vidutinėmis temperatūros ir slėgio vertėmis, naudotomis vientisumui įrodyti.

B.2.3. Apgalvotai išmestas ŠESD kiekis

Kiekvienas veiklos vykdytojas stebėsenos plane pateikia galimų situacijų, kai ŠESD būtų išmetamos apgalvotai, įskaitant techninės priežiūros ar avarijų atvejus, analizę ir tinkamą dokumentais pagrįstą apgalvotai išmesto CO_2 kiekio nustatymo metodiką, kuri būtų pagrįsta sektoriaus geriausios patirties gairėmis.

23. **CO_2 geologinis saugojimas Direktyva 2009/31/EB leidžiamoje saugykloje**

A) *Taikymo sritis*

Remdamasi pagal Direktyvą 2009/31/EB išduotame leidime nurodytomis saugyklos ir saugyklos komplekso ribomis, kompetentinga institucija kiekvienai CO_2 geologinei saugyklai nustato konkrečias joje saugomo CO_2 išmetimo stebėsenos ir ataskaitų teikimo ribas. Jei nustatoma, kad saugykloje įvyko nuotėkis ir dėl jo CO_2 išmestas arba išleistas į vandens storymę, veiklos vykdytojas nedelsdamas atlieka tokius veiksmus:

a) praneša kompetentingai institucijai;

b) nuotėkį priskiria atitinkamo įrenginio taršos šaltiniams;

c) vykdo išmetamo CO_2 kiekio stebėseną ir teikia jo ataskaitą.

Tik kai įgyvendinamos ištaisomosios priemonės pagal Direktyvos 2009/31/EB 16 straipsnį ir nustatoma, kad CO_2 nebeišmetamas ir nebeišleidžiamas į vandens storymę, veiklos vykdytojas gali atitinkamą nuotėkį išbraukti iš stebėsenos plano kaip taršos šaltinį ir nebevykdyti jo stebėsenos ir nebeteikti ataskaitų.

▼B

Kiekvienas geologinės saugyklos veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO_2 išmetimo šaltinius: kuro naudojimą atitinkamose slėgio didinimo stotyse ir kitą degimo veiklą, įskaitant vietines jėgaines; apgalvotą CO_2 išmetimą vykdant suleidimo veiklą ar veiksmingesnio angliavandenilių surinkimo operacijas; vykdant suleidimo veiklą nevaldomai išmestas ŠESD; CO_2 prasiskverbimą vykdant veiksmingesnio angliavandenilių surinkimo operacijas; nuotėkius.

B) *Išmetamo CO_2 kiekio nustatymas*

Geologinės saugyklos veiklos vykdytojas iš kito įrenginio gauto CO_2 kiekio neprideda prie savo apskaičiuoto išmetamųjų ŠESD lygio ir iš savo apskaičiuoto išmetamųjų ŠESD lygio neatima jokio CO_2 kiekio, kuris saugomas geologinėje saugykloje arba perduotas į kitą įrenginį.

B.1. Vykdant suleidimo veiklą apgalvotai arba nevaldomai išmestos ŠESD

Apgalvotai arba nevaldomai išmestų ŠESD kiekį veiklos vykdytojas nustato taip:

$$\text{Išmestas } CO_2 \text{ kiekis } [t\ CO_2] = A\ CO_2\ [t\ CO_2] + N\ CO_2\ [t\ CO_2]$$

kur:

A CO_2 = apgalvotai išmesto CO_2 kiekis;

N CO_2 = nevaldomai išmesto CO_2 kiekis.

Kiekvienas veiklos vykdytojas A CO_2 kiekį nustato taikydamas matavimu grindžiamą metodiką pagal šio reglamento 41–46 straipsnius. Nukrypdamas nuo ankstesnio sakinio ir gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, veiklos vykdytojas į stebėsenos planą gali įtraukti sektoriaus geriausia patirtimi grindžiamą atitinkamą A CO_2 nustatymo metodiką, jeigu taikant matavimu grindžiamą metodiką būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų.

Veiklos vykdytojas N CO_2 laiko vienu šaltiniu, t. y. su pakopomis susiję neapibrėžties reikalavimai pagal VIII priedo 1 skirsnį taikomi visai vertei, o ne pavieniams išmetimo taškams. Kiekvienas veiklos vykdytojas stebėsenos plane pateikia galimų šaltinių, iš kurių ŠESD būtų išmetamos nevaldomai, analizę ir tinkamą dokumentais pagrįstą nevaldomai išmesto N CO_2 kiekio apskaičiavimo arba išmatavimo metodiką, pagrįstą sektoriaus geriausios patirties gairėmis. Nustatydamas N CO_2 kiekį veiklos vykdytojas gali naudoti pagal Direktyvos 2009/31/EB 32–35 straipsnį ir II priedo 1.1 skirsnio e–h punktus surinktus suleidimo įrenginio duomenis, jeigu jie atitinka šio reglamento reikalavimus.

B.2. Vykdant veiksmingesnio angliavandenilių surinkimo operacijas apgalvotai ir nevaldomai išmetamos ŠESD

Kiekvienas veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia šiuos galimus papildomus taršos šaltinius vykdant veiksmingesnio angliavandenilių surinkimo operacijas (VASO):

a) naftos ir dujų atskyrimo įrenginiai ir dujų perdirbimo įrenginiai, iš kurių nevaldomai gali būti išmetamas CO_2;

▼B

b) fakelas, iš kurio ŠESD gali būti išmetamos taikant nuolatines teigiamo slėgio prapūtimo sistemas ir sumažinant slėgį angliavandenilių gamybos įrenginyje;

c) CO_2 prapūtimo sistema, naudojama, kad liepsna neužgestų dėl didelės CO_2 koncentracijos.

Kiekvienas veiklos vykdytojas nevaldomai arba apgalvotai išmetamo CO_2 kiekį nustato pagal IV priedo šio skirsnio B.1 poskirsnį.

Kiekvienas veiklos vykdytojas iš fakelo išmetamą ŠESD kiekį nustato pagal šio priedo 1 skirsnio D poskirsnį, atsižvelgdamas į galimą fakelo dujose esantį būdingojo CO_2 kiekį pagal 48 straipsnį.

B.3. Nuotėkis iš saugyklos komplekso

Išmetamas ir į vandens storymę išleidžiamas ŠESD kiekis nustatomas taip:

$$CO_2 išmestas[t\ CO_2] = \sum_{T_{pradžia}}^{T_{pabaiga}} \mathrm{N\ CO_2}[t\ CO_2/\mathrm{d}]$$

kur:

N CO_2 = dėl nuotėkio per kalendorinę dieną išmesto arba išleisto CO_2 masė, laikantis visų toliau nurodytų dalykų:

a) kiekvieną kalendorinę dieną, kurią stebimas nuotėkis, kiekvienas veiklos vykdytojas N CO_2 apskaičiuoja taip: per valandą nutekėjusio CO_2 vidutinė masė [t CO_2/h] dauginama iš 24;

b) kiekvienas veiklos vykdytojas per valandą nutekėjusių dujų masę nustato pagal patvirtinto stebėsenos plano nuostatas dėl saugyklos ir nuotėkio;

c) veiklos vykdytojas laiko, kad kiekvieną kalendorinę dieną iki nuotėkio stebėsenos pradžios, per dieną nutekėjusi masė yra lygi pirmą stebėjimo dieną nutekėjusiai masei ir užtikrina, kad nebūtų nustatomas per mažas nutekėjęs kiekis.

$T_{pradžia}$ = vėliausia vertė iš šių trijų:

a) paskutinė diena, kurią dar nepranešta apie jokį CO_2 išmetimą ar išleidimą į vandens storymę iš aptariamo šaltinio;

b) diena, kai pradėta suleisti CO_2;

c) kita data, jeigu kompetentingai institucijai tinkamai galima įrodyti, kad išmetimas arba išleidimas į vandens storymę iki tos dienos dar nebuvo prasidėjęs.

$T_{pabaiga}$ = data, iki kurios įgyvendintos ištaisomosios priemonės pagal Direktyvos 2009/31/EB 16 straipsnį ir CO_2 išmetimo arba išleidimo į vandens strorymę nebeaptinkama.

Kompetentinga institucija patvirtina ir leidžia taikyti kitus įvykus nuotėkiui išmetamo arba į vandens storymę išleidžiamo CO_2 kiekio nustatymo būdus, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai gali tinkamai įrodyti, kad taikant šiuo metodus būtų užtikrinamas didesnis tikslumas nei taikant šiame poskirsnyje nurodytą metodiką.

▼B

Per kiekvieną nuotėkį iš saugyklos komplekso nutekėjusio CO_2 kiekį veiklos vykdytojas nustato tokiu tikslumu, kad per visą ataskaitinį laikotarpį bendra neapibrėžtis neviršytų 7,5 %. Jeigu atliekant kiekybinį įvertinimą taikomas toks metodas, kad neapibrėžtis viršija 7,5 %, kiekvienas veiklos vykdytojas taiko šią korekciją:

$$CO_{2,\ ataskaitos}\ [t\ CO_2] = CO_{2,\ kiekybiškai\ įvertintas}\ [t\ CO_2] * (1 + (Neapibrėžtis_{Sistemos}\ [\%]/100) - 0{,}075)$$

kur:

$CO_{2,\ ataskaitos}$ = į metinę išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą įtrauktinas per konkretų nuotėkį nutekėjęs CO_2 kiekis;

$CO_{2,\ kiekybiškai\ įvertintas}$ = taikant kiekybinio įvertinimo metodą nustatytas per konkretų nuotėkį nutekėjęs CO_2 kiekis;

$Neapibrėžtis_{Sistemos}$ = neapibrėžties lygis, susijęs su kiekybinio įvertinimo metodika, naudojama konkretaus nuotėkio atveju.

▼B

V PRIEDAS

A kategorijos įrenginiams taikomų apskaičiavimu grindžiamų metodikų ir B bei C kategorijos įrenginiuose naudojamo komercinio standartinio kuro apskaičiavimo faktorių būtiniausi pakopų reikalavimai (26 straipsnio 1 dalis)

1 lentelė

A kategorijos įrenginiams taikomų apskaičiavimu grindžiamų metodikų būtiniausios pakopos ir visuose įrenginiuose naudojamo komercinio standartinio kuro apskaičiavimo faktorių pakopos pagal 26 straipsnio 1 dalies a punktą („netaik.“ reiškia „netaikoma“)

Veikla / sukėliklio tipas	Veiklos duomenys		Išmetamųjų teršalų faktorius	Sudėties duomenys (anglies kiekis)	Oksidacijos faktorius	Konversijos koeficientas
	Kuro ar medžiagos kiekis	Grynojo šilumingumo vertė				
Kuro deginimas						
Komercinis standartinis kuras	2	2a/2b	2a/2b	netaik.	1	netaik.
Kitas dujinis ir skystasis kuras	2	2a/2b	2a/2b	netaik.	1	netaik.
Kietasis kuras	1	2a/2b	2a/2b	netaik.	1	netaik.
Masės balanso metodika dujų apdorojimo terminalams	1	netaik.	netaik.	1	netaik.	netaik.
Fakelai	1	netaik.	1	netaik.	1	netaik.
Dujų plovimas (karbonatai)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Dujų plovimas (gipsas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Naftos perdirbimas						
Regeneravimas katalizinio krekingo įrenginiu	1	netaik.	netaik.	netaik.	netaik.	netaik.
Vandenilio gamyba	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Kokso gamyba						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Kuras kaip proceso žaliava	1	2	2	netaik.	netaik.	netaik.
Metalo rūdų deginimas ir kepinimas						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Karbonatų sąnaudos	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Geležies ir plieno gamyba						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Kuras kaip proceso žaliava	1	2a/2b	2	netaik.	netaik.	netaik.

▼B

Veikla / sukėliklio tipas	Veiklos duomenys		Išmetamųjų teršalų faktorius	Sudėties duomenys (anglies kiekis)	Oksidacijos faktorius	Konversijos koeficientas
	Kuro ar medžiagos kiekis	Grynojo šilumingumo vertė				
Juodųjų ir spalvotųjų metalų gamyba ar apdirbimas, įskaitant antrinį aliuminį						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Proceso metu išsiskiriančios ŠESD	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Pirminio aliuminio gamyba						
Išmetamo CO_2 masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Išmetamas PFC kiekis (nuolydžio metodas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Išmetamas PFC kiekis (viršįtampio metodas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Cemento klinkerio gamyba						
Pagal krosnies sąnaudas	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Klinkerio išeiga	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Cemento degimo krosnių dulkės	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Nekarbonatinė anglis	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Kalkių gamyba ir dolomitų bei magnezitų kalcinavimas						
Karbonatai	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Šarminių žemių metalų oksidai	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Stiklo ir mineralinės vatos gamyba						
Karbonatai	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Keramikos produktų gamyba						
Anglies sąnaudos	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Šarminių metalų oksidai	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Dujų plovimas	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Gipso ir gipso kartoninių plokščių gamyba: žr. kuro deginimas						
Celiuliozės ir popieriaus gamyba						
Sudėtinės cheminės medžiagos	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Suodžių gamyba						
Masės balanso metodika	1	netaik.	netaik.	1	netaik.	netaik.
Amoniako gamyba						
Kuras kaip proceso žaliava	2	2a/2b	2a/2b	netaik.	netaik.	netaik.

▼B

Veikla / sukėliklio tipas	Veiklos duomenys		Išmetamųjų teršalų faktorius	Sudėties duomenys (anglies kiekis)	Oksidacijos faktorius	Konversijos koeficientas
	Kuro ar medžiagos kiekis	Grynojo šilumingumo vertė				
Biriųjų organinių cheminių medžiagų gamyba						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Vandenilio ir sintezės dujų gamyba						
Kuras kaip proceso žaliava	2	2a/2b	2a/2b	netaik.	netaik.	netaik.
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Natrio karbonatas ir natrio vandenilio karbonatas						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.

▼B

VI PRIEDAS

Pamatinės apskaičiavimo faktorių vertės (31 straipsnio 1 dalies a punktas)

1. **Su grynojo šilumingumo verte (GŠV) susiję kuro išmetamųjų teršalų faktoriai**

1 lentelė. Su grynojo šilumingumo verte (GŠV) susiję kuro išmetamųjų teršalų faktoriai ir kuro masės grynojo šilumingumo vertė

Kuro tipo aprašymas	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO_2/TJ)	Grynojo šilumingumo vertė (TJ/Gg)	Šaltinis
Naftos žaliava	73,3	42,3	2006 m. TKKK G
Orimulsija	77,0	27,5	2006 m. TKKK G
Gamtinių dujų kondensatai	64,2	44,2	2006 m. TKKK G
Automobilinis benzinas	69,3	44,3	2006 m. TKKK G
Žibalas (išskyrus reaktyvinį žibalą)	71,9	43,8	2006 m. TKKK G
Skalūnų alyva	73,3	38,1	2006 m. TKKK G
Dujos ir (arba) dyzelinas	74,1	43,0	2006 m. TKKK G
Mazuto distiliavimo likutis	77,4	40,4	2006 m. TKKK G
Suskystintosios naftos dujos	63,1	47,3	2006 m. TKKK G
Etanas	61,6	46,4	2006 m. TKKK G
Pirminis benzinas	73,3	44,5	2006 m. TKKK G
Bitumas	80,7	40,2	2006 m. TKKK G
Tepalai	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Naftos koksas	97,5	32,5	2006 m. TKKK G
Naftos perdirbimo įmonių žaliava	73,3	43,0	2006 m. TKKK G
Naftos perdirbimo įmonių dujos	57,6	49,5	2006 m. TKKK G
Parafinas	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Vaitspiritas ir SBP	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Kiti naftos produktai	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Antracitas	98,3	26,7	2006 m. TKKK G
Koksinės akmens anglys	94,6	28,2	2006 m. TKKK G
Kitos bituminės akmens anglys	94,6	25,8	2006 m. TKKK G
Subbituminės akmens anglys	96,1	18,9	2006 m. TKKK G
Lignitas	101,0	11,9	2006 m. TKKK G
Skalūnų alyva ir gudoniniai smėliai	107,0	8,9	2006 m. TKKK G
Akmens anglių briketai	97,5	20,7	2006 m. TKKK G

▼B

Kuro tipo aprašymas	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO_2/TJ)	Grynojo šilumingumo vertė (TJ/Gg)	Šaltinis
Kokso krosnių koksas ir lignito koksas	107,0	28,2	2006 m. TKKK G
Dujinis koksas	107,0	28,2	2006 m. TKKK G
Akmens anglių degutas	80,7	28,0	2006 m. TKKK G
Dujų gamyklos dujos	44,4	38,7	2006 m. TKKK G
Koksavimo dujos	44,4	38,7	2006 m. TKKK G
Aukštakrosnių dujos	260	2,47	2006 m. TKKK G
Deguoninių plieno aukštakrosnių dujos	182	7,06	2006 m. TKKK G
Gamtinės dujos	56,1	48,0	2006 m. TKKK G
Pramoninės atliekos	143	netaik.	2006 m. TKKK G
Alyvų atliekos	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Durpės	106,0	9,76	2006 m. TKKK G
Mediena ir (arba) medienos atliekos	—	15,6	2006 m. TKKK G
Kita pirminė kietoji biomasė	—	11,6	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Medžio anglys	—	29,5	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Biobenzinas	—	27,0	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Biodyzelinas	—	27,0	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Kiti skystieji biodegalai	—	27,4	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Sąvartynų dujos	—	50,4	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Dumblo dujos	—	50,4	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Kitos biodujos	—	50,4	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Panaudotos padangos	85,0	netaik.	Pasaulio verslo subalansuotos plėtros taryba (WBCSD CSI)
Anglies monoksidas	155,2 ([1])	10,1	J. Falbe and M. Regitz, Römpp *Chemie Lexikon*, Štutgartas, 1995 m.
Metanas	54,9 ([2])	50,0	J. Falbe and M. Regitz, Römpp *Chemie Lexikon*, Štutgartas, 1995 m.

([1]) Remiantis 10,12 TJ/t grynąja šilumingumo verte.
([2]) Remiantis 50,01 TJ/t grynąja šilumingumo verte.

▼B

2. **Su proceso metu išsiskiriančiomis ŠESD susiję išmetamųjų teršalų faktoriai**

2 lentelė. Stechiometrinis išmetamųjų teršalų faktorius, taikomas karbonatų irimo proceso metu išsiskiriančioms ŠESD (A metodas)

Karbonatas	Išmetamųjų teršalų faktorius [t CO_2/t karbonato]
$CaCO_3$	0,440
$MgCO_3$	0,522
Na_2CO_3	0,415
$BaCO_3$	0,223
Li_2CO_3	0,596
K_2CO_3	0,318
$SrCO_3$	0,298
$NaHCO_3$	0,524
$FeCO_3$	0,380
Bendrosios pastabos	Išmetamųjų teršalų faktorius = $[M(CO_2)]/\{Y * [M(x)] + Z * [M(CO_3^{2-})]\}$ X = metalas M(x) = X molekulinė masė [g/mol] $M(CO_2)$ = CO_2 molekulinė masė [g/mol] $M(CO_3^{2-})$ = CO_3^{2-} molekulinė masė [g/mol] Y = X stechiometrinis skaičius Z = CO_3^{2-} stechiometrinis skaičius

3 lentelė. Karbonatui yrant išsiskiriančioms ŠESD taikomas stechiometrinis išmetamųjų teršalų faktorius remiantis šarminių žemės metalų oksidais (B metodas)

Oksidas	Išmetamųjų teršalų faktorius [t CO_2/t oksido]
CaO	0,785
MgO	1,092
BaO	0,287
Bendrosios pastabos: X_YO_Z	Išmetamųjų teršalų faktorius = $[M(CO_2)]/\{Y * [M(x)] + Z * [M(O)]\}$ X = žemės šarminis arba šarminis metalas M(x) = X molekulinė masė [g/mol] $M(CO_2)$ = CO_2 molekulinė masė [g/mol] M(O) = O molekulinė masė [g/mol] Y = X stechiometrinis skaičius = 1 (šarminių žemės metalų) = 2 (šarminių metalų) Z = stechiometrinis skaičius O = 1

▼B

4 lentelė. Stechiometriniai išmetamųjų teršalų faktoriai, taikomi iš kitų proceso medžiagų proceso metu išsiskiriančioms ŠESD (geležies bei plieno gamyba ir juodųjų metalų apdirbimas) ([1])

Žaliava arba išeigos medžiaga	Anglies kiekis (t C/t)	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO_2/t)
Tiesiogiai redukuojama geležis (DRI)	0,0191	0,07
EAF anglies elektrodai	0,8188	3,00
EAF krūvio anglis	0,8297	3,04
Karštojo briketavimo geležis	0,0191	0,07
Deguoninių plieno aukštakrosnių dujos	0,3493	1,28
Naftos koksas	0,8706	3,19
Perkama geležis luitais	0,0409	0,15
Metalo laužas	0,0409	0,15
Plienas	0,0109	0,04

([1]) 2006 m. TKKK nacionalinės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos gairės.

5 lentelė. Stechiometriniai išmetamųjų teršalų faktoriai, taikomi iš kitų proceso medžiagų proceso metu išsiskiriančioms ŠESD (birios organinės cheminės medžiagos) ([1])

Medžiaga	Anglies kiekis (t C/t)	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO_2/t)
Acetonitrilas	0,5852	2,144
Akrilonitrilas	0,6664	2,442
Butadienas	0,888	3,254
Suodžiai	0,97	3,554
Etilenas	0,856	3,136
Etileno dichloridas	0,245	0,898
Etilenglikolis	0,387	1,418
Metileno oksidas	0,545	1,997
Vandenilio cianidas	0,4444	1,628
Metanolis	0,375	1,374
Metanas	0,749	2,744
Propanas	0,817	2,993
Propilenas	0,8563	3,137
Vinilchlorido monomeras	0,384	1,407

([1]) 2006 m. TKKK nacionalinės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos gairės.

▼B

3. **Kitų ŠESD nei CO_2 visuotinio atšilimo potencialas**

▼M1

6 lentelė. Visuotinio atšilimo potencialo vertės

Dujos	Visuotinio atšilimo potencialas
N_2O	298 t $CO_{2(e)}$/t N_2O
CF_4	7 390 t $CO_{2(e)}$/t CF_4
C_2F_6	12 200 t $CO_{2(e)}$/t C_2F_6

▼B

VII PRIEDAS

Minimalus analizės atlikimo dažnis (35 straipsnis)

Kuras arba medžiaga	Minimalus analizės atlikimo dažnis
Gamtinės dujos	Bent kartą per savaitę
Proceso dujos (naftos perdirbimo įmonių mišrios dujos, koksavimo krosnių dujos, aukštakrosnių dujos ir konverterio dujos)	Bent kartą per parą, taikant atitinkamas procedūras skirtingu paros laiku
Mazutas	Kas 20 000 tonų ir bent šešis kartus per metus
Anglys, techninės (koksinės) anglys, naftos koksas	Kas 20 000 tonų ir bent šešis kartus per metus
Kietosios atliekos (grynasis iškastinis kuras arba mišrusis iškastinis biokuras)	Kas 5 000 tonų ir bent keturis kartus per metus
Skystosios atliekos	Kas 10 000 tonų ir bent keturis kartus per metus
Karbonato mineralai (įskaitant kalkakmenį ir dolomitą)	Kas 50 000 tonų ir bent keturis kartus per metus
Molis ir skalūnai	50 000 tonų CO_2 atitinkančius medžiagos kiekius bent keturis kartus per metus
Kiti sąnaudų ir išeigos srautai pagal masės balansą (netaikoma kurui ar redukciniams agentams)	Kas 20 000 tonų ir bent kartą per mėnesį
Kitos medžiagos	Atsižvelgiant į medžiagos tipą ir kaitą, 50 000 tonų CO_2 atitinkančius medžiagos kiekius bent keturis kartus per metus

▼B

VIII PRIEDAS

Matavimu grindžiamos metodikos (41 straipsnis)

1. **Matavimu grindžiamų metodikų apibrėžtys**

Matavimu grindžiamos metodikos patvirtinamos pagal pakopas su toliau nurodytomis didžiausiomis leidžiamomis neapibrėžtimis pagal šio priedo 3 skirsnio 2 lygtį apskaičiuojant metinį vidutinį valandinį išmetamųjų ŠESD kiekį.

1 lentelė

Nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo sistemai taikomos pakopos (didžiausia leidžiama kiekvienos pakopos neapibrėžtis)

	1 pakopa	2 pakopa	3 pakopa	4 pakopa
CO_2 taršos šaltiniai	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %
N_2O taršos šaltiniai	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	netaik.
CO_2 perdavimas	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %

2. **Būtiniausi reikalavimai**

2 lentelė

Būtiniausi matavimu grindžiamų metodikų reikalavimai

Šiltnamio efektą sukeliančios dujos	Mažiausias privalomas pakopos lygis		
	A kategorija	B kategorija	C kategorija
CO_2	2	2	3
N_2O	2	2	3

3. **ŠESD kiekio nustatymas taikant matavimu grindžiamas metodikas**

1 lygtis. Metinio išmetamųjų ŠESD kiekio apskaičiavimas

$$\text{ŠESD}_{\text{visas met}}[t] = \sum_{i=1}^{\text{veikimo valandos p.m.}} \text{ŠESD konc}_{\text{valand i}} * \text{kamin dujų debitas}_i * 10^{-6}[\text{t/g}]$$

kur:

ŠESD $\text{konc}_{\text{valand}}$ = vykdant veiklą išmatuota valandinė ŠESD koncentracija (g/Nm^3) kaminų dujų debite;

kaminų dujų debitas = kiekvienos valandos kaminų dujų debitas (Nm^3).

2 lygtis. Vidutinių valandinių koncentracijos verčių nustatymas

$$\text{ŠESD kiekis}_{\text{vid valandinis}}[\text{kg/h}] = \frac{\sum \text{ŠESD koncentracija}_{\text{valandinė}}[\text{g/Nm}^3] * \text{kaminų dujų debitas}[\text{Nm}^3/\text{h}]}{\text{veikimo valandos} * 1\,000}$$

kur:

ŠESD $\text{kiekis}_{\text{vid valandinis}}$ = metinis vidutinis valandinis iš šaltinio išmestas ŠESD kiekis (kg/h);

▼B

ŠESD koncentracija$_{valandinė}$ = vykdant veiklą išmatuota valandinė ŠESD koncentracija (g/Nm^3) kaminų dujų debite;

kaminų dujų debitas = kiekvienos valandos kaminų dujų debitas (Nm^3).

4. **Koncentracijos apskaičiavimas taikant netiesioginį koncentracijos matavimą**

3 lygtis. Koncentracijos apskaičiavimas

$$\text{ŠESD koncentracija}[\%] = 100\ \% - \sum_{i} \text{sudedamosios dalies koncentracija}_i[\%]$$

5. **Trūkstamų koncentracijos duomenų pakeitimas taikant matavimu grindžiamas metodikas**

4 lygtis. Trūkstamų koncentracijos duomenų pakeitimas taikant matavimu grindžiamas metodikas

$$C^*_{subst} = \overline{C} + 2\sigma_{C_}$$

kur:

$\overline{C}$ = konkretaus parametro koncentracijos aritmetinis vidurkis visu ataskaitiniu laikotarpiu arba, jeigu susiklostė ypatingos aplinkybės tuo metu, kai buvo prarasti duomenys, konkrečias aplinkybes atitinkančiu kitu atitinkamu laikotarpiu;

$\sigma_{C_}$ = geriausias konkretaus parametro koncentracijos standartinio nuokrypio įvertis visu ataskaitiniu laikotarpiu arba, jeigu susiklostė ypatingos aplinkybės tuo metu, kai buvo prarasti duomenys, konkrečias aplinkybes atitinkančiu kitu atitinkamu laikotarpiu.

▼B

IX PRIEDAS

Pagal 66 straipsnio 1 dalį privalomi laikyti būtiniausi duomenys ir informacija

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai laiko bent tokią informaciją:

1. **Įrenginių veiklos vykdytojams ir orlaivių naudotojams bendri elementai**

   1) Kompetentingos institucijos patvirtintas stebėsenos planas.

   2) Dokumentai, kuriais pagrindžiamas stebėsenos metodikos pasirinkimas, ir dokumentai, kuriais pagrindžiami laikini arba nelaikini stebėsenos metodikos ir kompetentingos institucijos patvirtintų pakopų pakeitimai.

   3) Stebėsenos planų visi atitinkami atnaujinimai, apie kuriuos kompetentingai institucijai pranešta pagal 15 straipsnį, ir kompetentingos institucijos atsakymai.

   4) Stebėsenos plane, įskaitant ėminių ėmimo planą (jeigu reikia), nurodytos visos rašytinės procedūros, duomenų srauto veiklos procedūros ir kontrolės procedūros.

   5) Visų naudojamų stebėsenos plano versijų ir visų susijusių procedūrų sąrašas.

   6) Su stebėsena ir ataskaitų teikimu susijusios atsakomybės paskirstymo dokumentai.

   7) Veiklos vykdytojo arba orlaivio naudotojo atliktas rizikos vertinimas, jeigu taikoma.

   8) Tobulinimo ataskaitos pagal 69 straipsnį.

   9) Patikrinta metinė išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaita.

   10) Patikros ataskaita.

   11) Visa kita informacija, kuri nurodyta kaip reikalinga metinės išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitos patikrai atlikti.

2. **Stacionariesiems įrenginiams, iš kurių išmetamos ŠESD, taikomi elementai**

   1) Leidimas išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas ir visi jo atnaujinimai.

   2) Visi neapibrėžties įvertinimai, jeigu taikoma.

   3) Jei įrenginiams taikomos apskaičiavimu grindžiamos metodikos:

      a) veiklos duomenys, kuriais remiantis apskaičiuojamas kiekvieno sukėliklio išmetamųjų ŠESD kiekis, sugrupuoti pagal procesą ir kuro ar medžiagos rūšį;

      b) visų numatytųjų apskaičiavimo faktorių verčių sąrašas, jeigu taikoma;

▼B

c) visas ėminių ėmimo ir analizės rezultatų, skirtų apskaičiavimo faktoriams nustatyti, rinkinys;

d) visų ištaisytų neveiksmingų procedūrų ir korekcinių veiksmų, kurių imtasi pagal 63 straipsnį, dokumentai;

e) visi matavimo prietaisų kalibravimo ir techninės priežiūros rezultatai.

4) Jei įrenginiams taikomos matavimu grindžiamos metodikos, šie papildomi elementai:

a) dokumentai, kuriais pagrindžiamas pasirinkimas taikyti matavimu grindžiamą metodiką;

b) pagal procesus sugrupuoti duomenys, naudoti kiekvieno taršos šaltinio išmetamųjų ŠESD kiekio neapibrėžčių analizei atlikti;

c) duomenys, kuriais patvirtinami skaičiavimai ir skaičiavimų rezultatai;

d) išsamus techninis nuolatinio matavimo sistemos aprašas, įskaitant kompetentingos institucijos suteikto patvirtinimo dokumentus;

e) neapdoroti ir suvestiniai nuolatinio matavimo sistemos duomenys, įskaitant laikui bėgant įvykusių pasikeitimų dokumentus, bandymų, prastovų, kalibravimo, remonto ir techninės priežiūros registracijos žurnalą;

f) visų nuolatinės matavimo sistemos pakeitimų dokumentai;

g) visi matavimo prietaisų kalibravimo ir techninės priežiūros rezultatai;

h) jeigu taikoma, siekiant pagal 45 straipsnio 4 dalį nustatyti pakaitinius duomenis taikytas masės ar energijos balanso modelis ir pamatinės prielaidos.

5) Jeigu taikoma 22 straipsnyje nurodyta pakaitinė stebėsenos metodika, visi duomenys, būtini nustatyti iš taršos šaltinių ir sukėliklių, kuriems taikoma ta metodika, išmestų ŠESD kiekį, taip pat veiklos duomenų pakaitiniai duomenys, apskaičiavimo faktoriai ir kiti parametrai, kurie turėtų būti pranešami pagal pakopnę metodiką.

6) Pirminio aliuminio gamybos įrenginių atveju šie papildomi elementai:

a) matavimo kampanijų, kuriomis siekta nustatyti konkretaus įrenginio išmetamųjų teršalų CF_4 ir C_2F_6 faktorius, rezultatų dokumentai;

b) rezultatų, gautų siekiant nustatyti nevaldomai išmetamų ŠESD surinkimo veiksmingumą, dokumentai;

c) visi atitinkami pirminio aliuminio gamybos duomenys, anodinio efekto dažnumo ir trukmės arba viršįtampio duomenys.

7) CO_2 surinkimo, transportavimo ir geologinio saugojimo įrenginių atveju – šie papildomi elementai (jei taikoma):

a) dokumentai, kuriuose nurodomas CO_2 geologinio saugojimo įrenginiais į saugyklos kompleksą suleistas CO_2 kiekis;

▼B

b) reprezentatyvūs suvestiniai vamzdynų tinklo temperatūros ir slėgio duomenys;

c) leidimo saugoti kopija kartu su patvirtintu stebėsenos planu, kaip numatyta Direktyvos 2009/31/EB 9 straipsnyje;

d) ataskaitos, pateiktos pagal Direktyvos 2009/31/EB 14 straipsnį;

e) pagal Direktyvos 2009/31/EB 15 straipsnį atliktų patikrinimų rezultatų ataskaitos;

f) ištaisomųjų priemonių, kurių imtasi pagal Direktyvos 2009/31/EB 16 straipsnį, dokumentai.

3. **Su aviacijos veikla susiję konkretūs elementai**

1) Turimų, išnuomotų ir išsinuomotų orlaivių sąrašas ir būtini įrodymai, kad tas sąrašas yra išbaigtas; kiekvieno orlaivio įtraukimo į orlaivio naudotojo laivyną ir orlaivio pašalinimo iš šio laivyno data.

2) Per kiekvieną ataskaitinį laikotarpį atliktų skrydžių sąrašas ir būtini įrodymai, kad tas sąrašas yra išsamus.

3) Atitinkami duomenys, naudojami nustatant sunaudoto kuro ir išmestų ŠESD kiekį.

4) Duomenys, naudojami nustatant naudingąją apkrovą ir atstumą per tuos metus, kurių tonkilometrių duomenų ataskaita teikiama.

5) Jei taikoma, metodikos, taikomos trūkstamiems duomenims gauti, dokumentai ir duomenys, naudoti duomenų spragoms užpildyti.

▼B

X PRIEDAS

Būtinas metinių ataskaitų turinys (67 straipsnio 3 dalis)

1. **Stacionariųjų įrenginių išmetamųjų ŠESD kiekio metinės ataskaitos**

Įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio metinėje ataskaitoje turi būti bent tokia informacija:

1) Įrenginio atpažinties duomenys, kaip nurodyta Direktyvos 2003/87/EB IV priede, ir unikalusis jo leidimo numeris.

2) Ataskaitos vertintojo pavadinimas ir adresas.

3) Ataskaitiniai metai.

4) Nuoroda į atitinkamą patvirtintą stebėsenos planą ir jo versijos numeris.

5) Atitinkami įrenginio eksploatacijos pakeitimai ir stebėsenos plano pakeitimai bei laikini nukrypimai nuo jo, įvykę per ataskaitinį laikotarpį, kuriuos patvirtino kompetentinga institucija, įskaitant laikinus ar pastovius pakopų pakeitimus, šių pakeitimų priežastis, pakeitimų taikymo pradžios datą ir laikinų pakeitimų taikymo pradžios ir pabaigos datas.

6) Visų taršos šaltinių ir sukėliklių informacija, kurią sudaro bent:

   a) bendras išmestų ŠESD kiekis, nurodytas $CO_{2(e)}$ tonomis;

   b) jeigu išmetamos kitos ŠESD nei CO_2, bendras išmestų ŠESD kiekis tonomis;

   c) informacija apie tai, ar taikomas 21 straipsnyje nurodytas matavimo ar apskaičiavimo metodas;

   d) taikytos pakopos;

   e) veiklos duomenys:

      i) jeigu naudojamas kuras, atskirai nurodomas kuro kiekis (tonomis ar Nm^3) ir grynojo šilumingumo vertė (GJ/t arba GJ/Nm^3);

      ii) visų kitų sukėliklių atveju kiekis nurodomas tonomis arba Nm^3;

   f) išmetamųjų teršalų faktoriai, išreikšti taip, kaip reikalaujama 36 straipsnio 2 dalyje; biomasės dalis, oksidacijos koeficientas ir konversijos koeficientas, išreikšti kaip nedimensinės trupmenos;

   g) jeigu kuro išmetamųjų teršalų faktoriai yra susiję su mase, o ne su energija, atitinkamam sukėlikliui taikomos grynojo šilumingumo vertės pakaitiniai duomenys.

7) Jeigu taikomas masės balanso metodas, kiekvieno sukėliklio atveju masės srautas ir anglies kiekis, patenkantys į įrenginį ir išeinantys iš jo; biomasės dalis ir grynojo šilumingumo vertė, jeigu taikoma.

▼B

8) Papildoma informacija, kurią sudaro bent:

a) sudegintos biomasės kiekis (nurodoma TJ) arba procesams sunaudotos biomasės kiekis (nurodoma tonomis ar Nm_3);

b) iš biomasės išsiskyręs CO_2 kiekis (nurodoma CO_2 tonomis), jeigu išmetamųjų ŠESD kiekis nustatomas taikant matavimu grindžiamą metodiką;

c) biomasės, kuri naudojama kaip kuras, sukėliklių grynojo šilumingumo vertės pakaitiniai duomenys, jeigu taikoma;

d) sudegintų skystųjų bioproduktų ir biodegalų kiekiai (t) ir jų energijos kiekis (TJ);

e) jeigu taikomas 49 straipsnis, į įrenginį perduotas arba iš įrenginio gautas CO_2 kiekis (nurodomas CO_2 tonomis);

f) jeigu taikomas 48 straipsnis, įrenginiui perduotas arba iš įrenginio gautas būdingojo CO_2 kiekis (nurodomas CO_2 tonomis);

g) jei taikoma, įrenginio pavadinimas ir jo identifikacijos kodas, pripažintas pagal Reglamentą (ES) Nr. 1193/2011, jei taikoma:

i) įrenginio (-ių), į kurį (-iuos) CO_2 buvo perduotas pagal šio punkto (8) e ir f papunkčius;

ii) įrenginio (-ių), iš kurio (-ių) CO_2 buvo gautas pagal šio punkto (8) e ir f papunkčius;

h) perduoto CO_2, išsiskyrusio iš biomasės, kiekis, išreikštas t CO_2.

9) Jeigu taikoma matavimu grindžiama metodika:

a) jeigu CO_2 kiekis matuojamas kaip metinis deginant iškastinį kurą išsiskyrusio CO_2 kiekis ir metinis naudojant biomasę išsiskyrusio CO_2 kiekis;

b) išmatuotos ŠESD koncentracijos ir kaminų dujų debitas, nurodyti kaip metinis valandinis vidurkis ir kaip metinė bendroji vertė.

10) Jeigu taikoma 22 straipsnyje nurodyta stebėsenos metodika, visi duomenys, būtini nustatyti iš taršos šaltinių ir sukėliklių, kuriems taikoma ta metodika, išmestų ŠESD kiekį, taip pat veiklos duomenų pakaitiniai duomenys, apskaičiavimo faktoriai ir kiti parametrai, kurie turėtų būti pranešami pagal pakopinę metodiką.

11) Jeigu nustatyta duomenų spragų ir jos užpildytos pakaitiniais duomenimis pagal 65 straipsnio 1 dalį:

a) sukėliklis ar taršos šaltinis, kurio duomenų trūko;

b) kiekvieno duomenų trūkumo priežastys;

c) kiekvieno duomenų trūkumo pradžios ir pabaigos data bei trukmė;

d) taikant pakaitinius duomenis apskaičiuotas išmestų ŠESD kiekis;

▼B

e) jeigu pakaitinių duomenų įvertinimo metodas dar nėra įtrauktas į stebėsenos planą, išsamus apytikrio jų nustatymo metodo aprašymas, įskaitant įrodymus, kad taikant šį metodą atitinkamu laikotarpiu nebus nustatytas per mažas išmetamųjų ŠESD kiekis.

12) Bet kokie kiti ataskaitiniu laikotarpiu atlikti įrenginio pakeitimai, turintys įtakos iš šio įrenginio ataskaitiniu laikotarpiu išmestų ŠESD kiekiui.

13) Jei taikoma, pirminio aliuminio gamybos lygis, anodinio efekto dažnumas ir vidutinė trukmė per ataskaitinį laikotarpį arba anodinio efekto viršįtampio duomenys per ataskaitinį laikotarpį, taip pat konkrečiam įrenginiui skirto išmetamųjų teršalų CF_4 ir C_2F_6 faktoriaus naujausio nustatymo rezultatai, kaip išdėstyta IV priede, ir naujausia dujotakių surinkimo veiksmingumo vertė.

14) Įrenginyje naudotų atliekų rūšys ir jas naudojant kaip kurą ar žaliavą išsiskyręs ŠESD kiekis nurodomas naudojantis Bendrijos atliekų klasifikacija, nurodyta 2000 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendime 2000/532/EB, keičiančiame Sprendimą 94/3/EB, nustatantį atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų 1 straipsnio a dalį, ir Tarybos sprendimą 94/904/EB, nustatantį pavojingų atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 91/689/EEB dėl pavojingų medžiagų ([1]) 1 straipsnio 4 dalį. Šiuo tikslu prie įrenginyje naudojamų atitinkamų atliekų rūšių pavadinimų pridedami atitinkami šešių skaitmenų kodai.

Iš to paties įrenginio, kuris naudojamas vykdant tos pačios rūšies veiklą, skirtingų taršos šaltinių ar to paties tipo sukėliklių išmestų ŠESD kiekį galima nurodyti duomenis sumuojant pagal atitinkamą veiklos rūšį.

Jeigu pakopos buvo pakeistos ataskaitiniu laikotarpiu, veiklos vykdytojas išmetamųjų ŠESD kiekį apskaičiuoja ir nurodo atskiruose metinės atskaitos skirsniuose, skirtuose atitinkamoms ataskaitinio laikotarpio dalims.

Saugyklą uždarius pagal Direktyvos 2009/31/EB 17 straipsnio nuostatas CO_2 saugyklos veiklos vykdytojai gali teikti supaprastintas išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitas, į kurias įtraukiami bent 1–5 punktuose išvardyti elementai, jeigu leidime išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas nenurodyta jokių taršos šaltinių.

2. **Orlaivių naudotojų teikiamos išmetamųjų ŠESD kiekio metinės ataskaitos**

Orlaivio naudotojo parengtoje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje turi būti bent ši informacija:

1) Duomenys, pagal kuriuos nustatomas orlaivio naudotojo tapatumas, kaip nustatyta Direktyvos 2003/87/EB IV priede, šaukinys ar unikalieji žymenys, naudojami oro eismo kontrolės tikslais, ir susijusi informacija ryšiams.

2) Ataskaitos vertintojo pavadinimas ir adresas.

3) Ataskaitiniai metai.

4) Nuoroda į atitinkamą patvirtintą stebėsenos planą ir jo versijos numeris.

([1]) OL L 226, 2000 9 6, p. 3.

▼B

5) Svarbūs veiklos pakeitimai ir nukrypimai nuo patvirtinto stebėsenos plano per ataskaitinį laikotarpį.

6) Laikotarpiu, kurio ataskaita teikiama, orlaivio naudotojo veiklai, kuriai taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, vykdyti naudojamų orlaivių registracijos numeriai ir orlaivių tipai.

7) Į ataskaitą įtrauktas bendras skrydžių skaičius.

8) Bendras išmestų CO_2 kiekis (nurodomas CO_2 tonomis) pagal išvykimo ir atvykimo valstybes nares.

9) Jeigu išmetamųjų ŠESD kiekis apskaičiuojamas taikant išmetamųjų teršalų faktorių arba su mase ar tūriu susietą anglies kiekį, nurodomi degalų grynojo šilumingumo vertės pakaitiniai duomenys.

10) Jeigu nustatyta duomenų spragų ir jos užpildytos pakaitiniais duomenimis pagal 65 straipsnio 2 dalį:

   a) su duomenų trūkumu susijusios aplinkybės ir priežastys;

   b) taikomų pakaitinių duomenų apytikslio nustatymo metodas;

   c) taikant pakaitinius duomenis apskaičiuotas išmestų ŠESD kiekis.

11) Papildoma informacija:

   a) ataskaitiniais metais kaip kuras sunaudotos biomasės kiekis (nurodomas tonomis arba m^3) pagal kuro rūšis;

   b) alternatyvių degalų grynojo šilumingumo vertė.

12) Veiklos vykdytojas prie metinės išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitos prideda šiuos priedus: per metus išmestų ŠESD kiekio duomenis ir metinį skrydžių skaičių pagal aerodromų poras. Gavusi veiklos vykdytojo prašymą kompetentinga institucija šią informaciją laiko slapta.

3. **Orlaivių naudotojų teikiamos tonkilometrių duomenų ataskaitos**

Orlaivio naudotojo parengtoje tonkilometrių duomenų ataskaitoje turi būti bent ši informacija:

1) Duomenys, pagal kuriuos nustatomas orlaivio naudotojo tapatumas, kaip nustatyta Direktyvos 2003/87/EB IV priede, šaukinys ar unikalusis žymuo, naudojamas oro eismo kontrolės tikslais, ir susijusi informacija ryšiams.

2) Ataskaitos vertintojo pavadinimas ir adresas.

3) Ataskaitiniai metai.

4) Nuoroda į atitinkamą patvirtintą stebėsenos planą ir jo versijos numeris.

5) Svarbūs veiklos pakeitimai ir nukrypimai nuo patvirtinto stebėsenos plano per ataskaitinį laikotarpį.

▼B

6) Laikotarpiu, kurio ataskaita teikiama, orlaivio naudotojo veiklai, kuriai taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, vykdyti naudojamų orlaivių registracijos numeriai ir orlaivių tipai.

7) Pasirinktas keleivių bei registruoto bagažo ir krovinio bei pašto masės apskaičiavimo metodas.

8) Visų skrydžių, atliktų tais metais, kurių ataskaita teikiama ir kurie vykdyti kaip Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta aviacijos veikla, bendras keleivio kilometrų bei tonkilometrių skaičius.

9) Kiekvienos aerodromų poros: abiejų aerodromų ICAO žymuo; atstumas kilometrais (ortodrominis atstumas, prie kurio pridedami 95 km); bendras tarp kiekvienos aerodromų poros areodromų atliktų skrydžių skaičius ataskaitiniu laikotarpiu; bendra kiekvienos aerodromų poros keleivių ir registruoto bagažo masė (tonomis) ataskaitiniu laikotarpiu; bendras keleivių skaičius ataskaitiniu laikotarpiu; kiekvienos aerodromų poros bendras keleivių skaičius, padaugintas iš kilometrų skaičiaus; bendra kiekvienos aerodromų poros krovinių ir pašto masė (tonomis) ataskaitiniu laikotarpiu; bendras kiekvienos aerodromų poros tonkilometrių skaičius (t km).